

**T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**KUR'AN KURSLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6
YAŞ GRUBU) İLE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ
PROGRAMININ KARŞILAŞTIRILMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Büşra BACI

Doç. Dr. Hacı Yusuf ACUNER

Danışman

RİZE

2019

KABUL VE ONAY

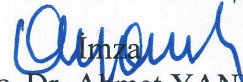
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalında, 162704011-Büşra BACI tarafından hazırlanan “Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) İle Okul Öncesi Eğitimi Programının Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma, 01.11.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. İbrahim TURAN Kabul/Red

Üye: Doç. Dr. H. Yusuf ACUNER Kabul/Red

Üye: Doç. Dr. Bayramali NAZIROĞLU Kabul/Red

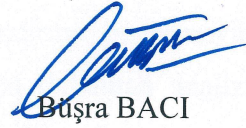
21/12/2019

Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 01./11./2019

Buşra BACI

ÖN SÖZ

Çocukluk dönemi bireyin ileriki hayatının temellerini oluşturur. Bu sebeple çocuğun bu dönemde alacağı eğitim çok önemlidir ve asla ihmal edilmemelidir. Okul öncesi dönemdeki eğitimin önemi anlaşıldıkça bu döneme yönelik eğitsel çalışmalar da her geçen gün hız kazanmıştır.

Gerek okul öncesi eğitimine yönelik gerek okul öncesi din eğitimine yönelik çalışmalar çocuğun gelişimini önceleyen çalışmalardır. Bu bağlamda, yürürlükte olan Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ele alınmış ve hedef, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarıyla karşılaştırılmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, kavramsal çerçeveye, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları ele alınmıştır. İkinci bölümünde araştırmanın yöntemine; üçüncü bölümünde programların hedefleri, içerikleri, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirmeleri karşılaştırmış ve bunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise sonuç ve öneriler ile araştırma tamamlanmıştır.

Tez çalışmam boyunca bana danışmanlık yapan sayın hocam Doç. Dr. H. Yusuf Acuner'e, yüksek lisans öğrenimim boyunca bana yol gösteren Doç. Dr. Bayramali Nazıroğlu ve Doç. Dr. Adem Güneş hocalarıma ve yardımlarından dolayı Öğr. Gör. Fatih Kılıç hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışma sürem boyunca bana sürekli destek olan aileme de teşekkür ederim.

11.04.2019

Büşra BACI

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	1
ETİK BEYAN.....	2
ÖN SÖZ.....	3
İÇİNDEKİLER	4
ÖZET.....	6
ABSTRACT.....	7
KISALTMALAR.....	8
TABLolar	9
GİRİŞ.....	10

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Okul Öncesi Dönemde Gelişim Özellikleri	14
1.1.1. Fiziksel Gelişim	15
1.1.2. Psikomotor Gelişim.....	16
1.1.3. Bilişsel Gelişim	17
1.1.4. Sosyal Gelişim	18
1.1.5. Duygusal Gelişim.....	19
1.1.6. Dil Gelişimi.....	21
1.1.7. Ahlaki Gelişim	21
1.1.8. Dini Gelişim.....	23
1.2. Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Din Eğitiminin Önemi	24
1.3. Okul Öncesi Eğitimi ve Okul Öncesi Din Eğitiminin Tarihsel Süreci.....	30
1.4. İlgili Literatür.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	39
2.2. Kullanılan Dokümanlar.....	39
2.3. Verilerin Analizi	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleriyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Hedeflerinin Karşılaştırılması	43
--	----

3.1.1.	Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri.....	45
3.1.2.	Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Hedefleri.....	47
3.1.3.	Hedeflerin Karşılaştırılması	48
3.2.	Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriğiyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) İçeriğinin Karşılaştırılması	59
3.2.1.	Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriği	61
3.2.2.	Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) İçeriği	62
3.2.3.	İçeriklerin Karşılaştırılması.....	63
3.3.	Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreciyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Öğrenme Öğretme Sürecinin Karşılaştırılması	64
3.3.1.	Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreci.....	66
3.3.2.	Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Öğrenme Öğretme Süreci	66
3.3.3.	Öğrenme Öğretme Süreçlerinin Karşılaştırılması	69
3.4.	Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesiyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Değerlendirmesinin Karşılaştırılması	70
3.4.1.	Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesi	72
3.4.2.	Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Değerlendirmesi	73
3.4.3.	Değerlendirmelerin Karşılaştırılması	74
	SONUÇ VE ÖNERİLER	77
	KAYNAKÇA.....	80
	EKLER.....	89
	Ek-1: Kur'an Kursu Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) Değerlendirme Formları	89
	Ek-2: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Gözlem Formu	93
	Ek-3: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Raporu	94
	Ek-4: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımları	95
	Ek-5: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Kursa Uyum Süreci Kazanımları.....	108
	Ek-6: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Dini Bilgiler-1 Kazanımları.....	109
	Ek-7: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Dini Bilgiler-2 Kazanımları.....	114
	Ek-8: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Kur'an-ı Kerim-1 Kazanımları	118
	Ek-10: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Ders Kredileri	122
	Ek-11: Okul Öncesi Eğitimi Programı Gelişim Özellikleri	123
	Ek-12: Yenilenen Müfredatlarda Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar	126
	ÖZ GEÇMİŞ	127

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Türü : Yüksek Lisans Tezi
Danışman : Doç. Dr. H. Yusuf ACUNER
Hazırlayan : Büşra BACI
Yıl : 2019
Sayfa Sayısı : 127

ÖZET

**KUR’AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6 YAŞ GRUBU) İLE
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMININ KARŞILAŞTIRILMASI**

2017-2018 eğitim - öğretim yılında 22 ilde pilot uygulama olarak başlatılan okul öncesi eğitiminin zorunlu olmasının 2019 yılında tüm Türkiye’de uygulanması hedeflenmektedir. Öte yandan aynı yaş grubuna eğitim hizmeti veren Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursları (4-6 Yaş Grubu) mevcuttur. Çalışmanın amacı, Okul Öncesi Eğitimi Programı ve Kur’an Kursu Öğretim Programını (4-6 Yaş Grubu) ele alarak bu iki programının benzerlik ve farklılıklarını hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarıyla bütüncül olarak ele almaktır. Betimsel bir araştırma olarak tasarlanan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonunda, Okul Öncesi Eğitimi Programının asıl hedefinin çocuğu ilkokula hazırlamak, Kur’an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) asıl hedefinin ise çocuğu dini açıdan geliştirmek olduğu görülmektedir. Programların içerikleri birbirinden çok farklıdır ve en çok benzeyen öğeleri ise öğrenme öğretme süreçleridir. Programların değerlendirme öğelerine bakıldığında ise okul öncesi eğitim programında bu öğenin daha kapsamlı olarak ele alındığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Erken Çocukluk Dönemi, Kur’an Kursları, Okul Öncesi

Recep Tayyip Erdogan University Institute of Social Sciences

Department : Philosophy and Religions Sciences
Kind : Master Thesis
Advisor : Assoc. Prof. H. Yusuf ACUNER
Prepared by : Büşra BACI
Year : 2019
Number of Pages : 127

ABSTRACT

**COMPARISON OF QURANIC PRE-SCHOOL (4-6 AGES) AND
PRE-SCHOOL EDUCATION CURRICULUM**

The compulsory pre-school education which was launched as a pilot study in 22 provinces in 2017-2018 academic year is planned to be implemented in all provinces in Turkey in 2019. On the other hand, there are Quranic Courses of Department of Religious Affairs that provide education services to the same age group (4-6 ages). The purpose of this study is to examine the similarities and differences of these two curriculums, the pre-school curriculum and the Quranic pre-school curriculum (4-6 ages), in a holistic way with the objectives, content, learning and teaching process and evaluation dimensions. This study was designed as a descriptive study and document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study.

At the end of the research, it is revealed that the main goal of the pre-school curriculum is to prepare the child for primary school and the main goal of the Quranic Pre-school curriculum (4-6 ages) is to develop the child in religious aspects. The contents of these curriculums are very different from each other and the most similar parts are learning and teaching processes. When the evaluation parts of the curriculums are examined, it is revealed that the evaluation part is handled more comprehensively in the pre-school education.

Keywords: Religious Education, Early Childhood, Quranic Courses, Pre-school

KISALTMALAR

çev.	: Çeviren
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
ed.	: Editör
Hz.	: Hazreti
İDKAB	: İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
KKÖP	: Kur'an Kursları Öğretim Programı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OÖEP	: Okul Öncesi Eğitimi Programı
RTEÜ	: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: Ve benzeri

TABLolar

Tablo 1:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri Bilişsel Gelişim Alanı.....	49
Tablo 2:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri Dil Gelişim Alanı.....	50
Tablo 3:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri Sosyal ve Duygusal Gelişim Alanı.....	51
Tablo 4:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri Psikomotor Gelişim Alanı.....	54
Tablo 5:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri Öz Bakım Becerileri Gelişim Alanı.....	55
Tablo 6:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Kazanımlarındaki Değerlerin Tekrar sayısı.....	58
Tablo 7:	Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriği.....	61
Tablo 8:	Kur'an Kursları Öğretim Programının İçeriği.....	62
Tablo 9:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreçleri.....	70
Tablo 10:	Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesi.....	76

GİRİŞ

Konu ve Problem

Türkiye’de erken çocukluk dönemine yönelik Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve kreşler, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı kurslar olmak üzere çeşitli kurumlar tarafından eğitim verildiği görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu’nda; okul öncesi eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınacağı ifade edilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] 2023 Vizyonu, 2018: 78-81). Milli Eğitim Bakanlığı yetki ve organizasyonunda, resmi ve özel, farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen erken çocukluk eğitiminin niteliğini artırmak için ortak kalite standartları geliştirilerek uygulanacak olan zorunlu eğitimin ilk adımı 2017 yılında atılmıştır. 2017-2018 eğitim - öğretim yılında 22 ilde pilot uygulama olarak başlatılan okul öncesi eğitiminin, 2019 yılında ise yurt genelinde zorunlu hale getirilmesi hedeflenmiş olmasına rağmen halen gerçekleşmemiştir. Ayrıca MEB’in okul öncesi eğitimi dışında aynı yaş grubuna hitap eden Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursları (4-6 Yaş Grubu) da 2013 yılından bu yana varlığını sürdürmektedir. Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), 2013-2014 eğitim-öğretim yılında pilot olarak 10 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Kayseri, Diyarbakır, Gaziantep, Samsun, Erzincan, Rize) uygulamaya koyulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur’an Kurslarını (4-6 Yaş Grubu), Diyanet İşleri Başkanlığının yaptığı en önemli yaygın din eğitimi faaliyetleri olarak tanımlamaktadır (Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], 2018: 5). DİB, Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ile Kur’an kurslarında yürütülen yaygın din eğitimi hizmetinden toplumun bütün kesimlerinin verimli bir şekilde yararlanabilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Kur’an kurslarına gelen 4-6 yaş grubu çocukların, İslam dininin değerlerinin insanların yaşamını anlamlı hale getirdiğini fark etmesini, bu değerleri kullanabilmesini ve Kur’an’ı içerik ve şekil olarak yaşına uygun olarak tanıyabilmesini hedeflemiştir. Çocukların, Allah’ı

tanıyabilmesini, Hz. Muhammed'in kişiliğini ve karakterini tanıyıp model almasını, dini ve ahlaki gelişimlerini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesini sağlamayı da hedeflemiştir. Fakat okul öncesi eğitiminin zorunlu olması durumunda DİB'in Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş Grubu) statüsünün ne olacağı belirsizlik taşımaktadır. Okul öncesi eğitiminin zorunlu hale gelmesiyle bu yaş aralığındaki çocukların Diyanet İşleri Başkanlığının Kur'an Kurslarına (4-6 Yaş Grubu) gitmesi mümkün görünmemektedir. "DİB Kur'an Kursları (4-6 Yaş Grubu) okul öncesi eğitime denk mi sayılacak? DİB Kur'an Kurslarına (4-6 Yaş Grubu) gidenler okul öncesi eğitimi almış mı sayılacak?" Okul öncesi eğitiminin zorunlu hale getirilmesi durumunda bu sorular gündeme gelecek en önemli sorular olarak karşımızda durmaktadır.

Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) karşılaştırılması bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada, yürürlükte olan Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Kur'an Kursları Öğretim Programına (4-6 Yaş Grubu) yer verilmekte ve bu iki program karşılaştırılmaktadır. Bu bağlamda, Okul Öncesi Eğitimi Programı ile DİB Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) birbirinin yerine ikame edilip edilemeyeceği sorusu bu araştırmada incelenmeye çalışılacaktır.

Çalışmada, "Yürürlükte olan Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ile Okul Öncesi Eğitimi Programının benzerlik ve farklılıkları nelerdir?" sorusu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki sorular araştırmanın alt problemlerini oluşturmaktadır.

1. Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) hedefleri ile Okul Öncesi Eğitimi Programının hedeflerinin benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
2. Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) içeriği ile Okul Öncesi Eğitimi Programının içeriğinin benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
3. Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) öğrenme ve öğretme süreci ile Okul Öncesi Eğitimi Programının öğrenme ve öğretme sürecinin benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

4. Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) değerlendirmesi ile Okul Öncesi Eğitimi Programının değerlendirmesinin benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı, Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ile Okul Öncesi Eğitimi Programının benzerliklerinin ve farklılıklarının neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu bağlamda, Okul Öncesi Eğitimi Programı ve Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Araştırma sonunda, Okul Öncesi Eğitimi Programı ve Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) birbirinin yerine ikame edilemeyeceği bilgisine ulaşmak hedeflenmiştir.

Çalışma, okul öncesi eğitiminin zorunlu olması ile DİB Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş Grubu) nasıl bir sürece tabi tutulacağına ilişkin eğitim politikacılarına, programcılara ve akademisyenlere akademik bir veri sunarak yapılacak düzenlemelere katkı sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, DİB tarafından 2018 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan "Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)" ve MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2013 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan "Okul Öncesi Eğitimi Programı" ile sınırlıdır. Bu iki programın hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme boyutları ile sınırlı tutulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ilk olarak okul öncesi dönemdeki gelişim özelliklerine yer verilmiştir. Okul öncesi dönemin hangi dönemi kapsadığı, okul öncesi eğitimin programının planlanması ve hedefleri ifade edilmiştir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim programının planlanması ve düzenlenmesi gelişigüzel değil amaç ve kazanımlar doğrultusunda gerçekleştirilmekte; amaç ve kazanımlar da çocukların gelişim alanları ve bu gelişim alanlarının özellikleri dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Bu sebeple de fiziksel, psikomotor, bilişsel, sosyal, duygusal, dil, ahlaki ve dini gelişim alanlarına yer verilmiştir. Ardından okul öncesi eğitimin ve okul öncesi din eğitiminin önemine yer verilmiştir. Okul öncesi eğitim alan bir çocukla almayan bir çocuğun gelişiminin nasıl bir seyir izlediğine değinilmiştir. Daha sonra okul öncesi eğitim tarihi ele alınmıştır. Okul öncesi eğitim tarihi ele alınırken öncelikle Avrupa'daki okul öncesi eğitim tarihine daha sonra İslam dünyasındaki okul öncesi eğitim tarihine yer verilmiştir. Son olarak bölümde ilgili literatür ele alınmış ve önce okul öncesi eğitimiyle ilgili literatüre daha sonra okul öncesi din eğitimiyle ilgili literatüre yer verilmiştir.

Erken çocukluk eğitimine bakıldığında; Türkiye'de 0-72 aylık çocukların eğitimlerini kapsayan okul öncesi eğitime, erken çocukluk eğitimi denildiği görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi çocuğun hayatını sürdürmesi, büyümesi, gelişmesi ve bakımı ile ilgili olarak yapılacakların tümünü ifade etmektedir. Okul öncesi veya erken çocukluk eğitimi terimlerinden hangisi kullanılırsa kullanılsın, temel amacın her çocuğun hakkı olan ve her alanda gelişimini sağlayan bakım ve eğitim faaliyetlerini bir kurumda ve/veya kurum dışında yerine getirmek olarak ifade etmek mümkündür (Diken, 2014: 2; Özdemir, 2007: 14).

Okul öncesi eğitimin temel hedefi; ilköğretime başlamadan önce çocuğun sosyal, duygusal, bedensel, zihinsel gelişiminin ve iyi alışkanlıklar kazanmasının sağlanacağı, farklı çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamının yaratılacağı, Türkçenin doğru ve güzel konuşulmasının sağlanacağı uygun bir eğitimin verilmesidir (Albayrak, 2011: 254; Başal, 2005: 16). Okul öncesi eğitim programı ise “0-72 aylık çocukların kurumlarda yaşayacağı tecrübelerin tümünü okul öncesi eğitimin amaç ve kazanımları doğrultusunda planlı ve sistemli yaşantılar düzenleyerek kazandırma ve değerlendirmeyi içine alan çalışmaları kapsamaktadır.” (Diken, 2014: 367). Okul öncesi programları, çocukların gelişim alanlarını destekleyen bir yapıda olmanın yanında çocukların zevk alacakları ve ilgilerini çekebilecek, var olan ilgi ve yeteneklerini geliştirebilecek bir içeriğe de sahip olması gerekmektedir (Aydın, 2010: 47).

MEB çerçevesinde yürütülen eğitsel faaliyetler içerisinde yer alan okul öncesi eğitimi, diğer eğitim kademeleri gibi giderek standartlaştırılmaya ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda yükseköğretim ile okul öncesi öğretim kurumlarında eğitim verecek öğretmenler yetiştirilmekte ve talim terbiye kurulu başkanlığınca da program geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir. Ortak bir eğitim programı ile ulusal ve uluslararası standartlar yakalanmaya ve eşgüdüm sağlanmaya çalışılmaktadır. Okul öncesi eğitim için 2006 yılında yeni okul öncesi eğitim programı uygulamaya konulmuş ve 2012-2013 yılında da program gözden geçirilmiştir (Aslan vd., 2016).

Okul öncesi eğitimde öğrenme sürecinin belli bir düzende sistemli yürütülebilmesi için, yıllık ve günlük plan olmak üzere iki tür plan yapılmaktadır. Yıllık plan, yıl içinde çocuklara kazandırılacak davranışların ve etkinliklerin aynı çizelgede gösterilmesidir. Bu planda bir eğitim yılı süresince belirlenen amaçlar ve kazanımlar, kavramlar, alan gezileri, özel gün ve haftalara ilişkin etkinlikler ve aile katılım etkinlikleri yer alır (Diken, 2014: 368).

1.1. Okul Öncesi Dönemde Gelişim Özellikleri

Okul öncesi eğitim programının planlanması ve düzenlenmesi gelişigüzel bir şekilde olmamaktadır. Bu plan ve düzenlemeler okul öncesi eğitimin amaç ve kazanımları doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bu amaç ve kazanımlar da

oluşturulurken öncelikle bu dönem çocuklarının gelişim alanları ve bu gelişim alanlarının özellikleri dikkate alınmaktadır. Yani okul öncesi eğitim programları geliştirilirken okul öncesi çocukların bu programla geliştirilmek istenen alanları incelenerek bu doğrultuda program hazırlanmaktadır.

İnsanlar farklı gelişim özelliklerine ve alanlarına sahiptirler. Gelişim uzmanları, bireylerin farklı yönlerinin aydınlatılabilmesi ve daha iyi incelenebilmesi için gelişimlerini fiziksel, bilişsel, psikomotor, sosyal, ahlaki ve dini gelişim alanlarına ayırmıştır. Bu gelişim alanları birbirinden bağımsız olarak gelişim göstermezler. (Nas, 2018: 20).

Okul öncesi çağda çocukların yaşadığı gelişim ilkeleri ve evrelerinin temel bilgisi olmadan eğitimciler, normal gelişim konusunda bilgi ve yardım isteyen anne-babalarla iletişim kurmakta, çocukları tanımakta ve değerlendirmekte, öğretim planlamakta, öğretim stratejilerini seçerken zorluk ve sıkıntılarla karşılaşabilirler. Bu sebeple eğitimcilerin, erken çocukluk dönemindeki fiziksel, bilişsel, dil ve sosyal/duygusal gibi normal gelişim alanlarına ilişkin bilgi sahibi olmaları gerekmektedir ve bu bilgileri eğitim ortamlarında etkili öğretimler yapmak için kullanılmalıdır. Eğitimciler belirli yaş dönemindeki çocukların gelişimsel özelliklerini çok iyi bilirlerse bu çocukların gösterdikleri davranışları daha iyi anlayabilir, öğrenmeleri gerekli olan davranışları hedef davranışlar olarak belirleyebilir ve bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak öğretim stratejilerini kullanabilirler. Eğitimciler, normal gelişim bilgisine sahip olurlarsa, bir çocukta olabilecek belirli bir gelişimsel yetersizliğin potansiyel etkilerini tahmin etmeleri yönünden de önem arz etmektedir (Diken, 2014: 136).

Okul öncesi çocuğunu anlayabilmek ve onun yeteneklerini keşfederek nasıl bir eğitim verilmesi gerektiğine karar verebilmek amacıyla bireyin farklı gelişim alanlarının özelliklerine burada yer vermek faydalı olacaktır.

1.1.1. Fiziksel Gelişim

Gelişim alanlarından biri olan fiziksel gelişim; “Bireyin bedensel yapısında gözlenen ve ölçümü daha kolay olan değişimlerdir.” Bireyin boyu, kilosu, bedeninde bulunan organların ve uzuvların (el- kol- ayak vb) büyümesi fiziksel gelişimle ilgilidir. Yani bedensel gelişim bireyin iç ve dış organlarının

gelişimiyle ilgilidir ve kalıtım ve çevresel faktörlerle değişebilen bir özelliktir (Nas, 2018: 21).

Okul öncesi dönemdeki çocukların fiziksel gelişimine bakıldığında ise büyüme hızını azaldığı ve dolaşım, sinir, sindirim, sonulum, bağışıklık gibi sistemlerinin güçlendiği görülmektedir (Camadan, 2011: 109). Fiziksel gelişim gösteren iki-beş yaş arası çocukların hareketlerinin sayısı ve türü artmaktadır. Okul öncesi dönemde kaslar büyük oranda gelişim göstermektedir. Büyük kas motor gelişimi küçük kas motor gelişiminden daha hızlı meydana gelmektedir (Aksüt ve Cafoğlu, 2008: 79). Bu dönem çocukları parmak uçlarında yürüyebilir, adım atarak merdivenleri çıkabilir ve üç tekerlekli bisiklet kullanabilir. Bu davranış gelişmeleri esasen olgunlaşmaya bağlıdır. Fakat çocuğun çokça hareket edebileceği çevrede gelişimi daha çabuk gerçekleşir ve tam anlamıyla ortaya çıkar (Cüceloğlu, 2016: 344). Bu sebeple çocuğa özgürce hareket edebileceği ortamlar hazırlanarak gelişimi desteklenmelidir.

Çocuğun bu gelişimi ve erken çocukluk dönemindeki basit hareketlerden, orta çocukluk döneminde spor ustalığına kadar devam etmektedir. Çocuklar birçok temel hareket ve becerilerini okul öncesi dönemde kazanmaktadırlar. Ayrıca okul öncesi dönemde erkek ve kızların fiziksel yapılarına bakıldığında, erkeklerin çok az bir şekilde daha uzun ve ağır oldukları görülmektedir. Bunun dışında fiziksel olarak çok bir fark yoktur. Erken çocukluk döneminin sonlarında bir çocuğun ağırlığı ortalama on beş kilogramdır. Çocuğun erkek veya kız oluşuna, kalıtsal ve beslenmeye bağlı olarak bu ağırlık farklılık gösterebilir. Gelişim temel olarak ise; baştan ayağa, içten dışa doğru gerçekleşmektedir (Başaran, 1996: 54; Diken, 2014: 172; İnanç vd., 2017: 98).

1.1.2. Psikomotor Gelişim

Psikomotor gelişim, bireyin fiziksel gelişimine paralel olarak vücut özelliklerini bilinçli bir şekilde denetim altına alarak bedensel ve zihinsel uyum içerisinde hareket edebilmesidir (Aydın, 2010: 36). Bir çocuğun el-göz koordinasyonu kurarak bir nesneyi tutabilmesi, ince kas becerilerini kullanarak kalemle yazı yazabilmesi gibi devinimsel yapılan hareketler, psikomotor gelişimle ilgilidir. “Psikomotor öğrenme, çocuğun doğumdan sonra psikomotor

yeteneklerin gelişmesine ve yaşa bağlı olarak hızla devam eder. Doğumdan sonra psikomotor yetenekler hızla gelişir. Psikomotor öğrenme, bu yeteneklerin gelişmesine bağlıdır.” (Diken, 2014: 172).

3-6 yaş çocukluk döneminde bedensel gelişimin hızı ilk yıllara göre daha yavaştır. Kaba motor ve ince motor becerileri büyük oranda gelişen erken çocukluk dönemindeki çocuklar, etrafındaki nesnelere tırmanmak gibi tehlikeli hareketler yapmaktan çekinmezler. 5 yaşındaki bir çocuk iyi koşar ve birileriyle yarışmaktan çok hoşlanır. Çocuk bu dönemde bloklarla bir kuleler kurabilir, 1’den 9’a kadar sayıları bakarak yazabilir, ayakkabısını ayağına geçirebilir, düğmesini ilikleyip çözebilir, kısa ve bazı uzun cümleleri tekrarlayabilir, kendi yemeğini kendi yemeye çalışabilir, kendi başına giyinmeye gayret edebilir, dişlerini fırçalayabilir, makasla düzgün kesebilir, elini kolunu daha becerikli kullanabilir (Aydın, 2010: 20; Nas, 2018: 24; Santrock, 2011: 211, 212; Berk, 2008: 312).

1.1.3. Bilişsel Gelişim

Bilişsel (zihinsel) gelişim, algı, problem çözme, akıl yürütme gibi bilişsel süreçlerin zaman içindeki ilerlemeleridir (Kargı, 2012: 1). Başka bir ifadeye göre de bilişsel gelişim, bireyin dünyayı anlaması ve öğrenmesini sağlayan aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişimdir. Bu gelişim, bebeklikten yetişkinliğe kadar bireyin dünyayı anlama ve düşünme yollarının daha karmaşık ve etkili hale gelme sürecidir (Sönmez, 2000: 90). Ayrıca bilişsel gelişim, toplumsal sürecin içselleştirilmesi ve üstün hale gelmesiyle meydana gelmektedir (İnanç vd., 2017: 138).

Çocuklar öğrenme yetisini doğuştan getirirler fakat bu yetinin gelişmesi çevreleriyle olan etkileşimlerine bağlıdır. Bilgileri edinmede ve işlemede duyu, nesnel gerçekliği ve dünyayı anlama becerisini sağlamaktadır. Zihinsel gelişim; fiziksel büyüme, kas gelişimi, dil gelişimi, sosyal becerileri öğrenmeyle oluşmaktadır. Çocuklar gelişirken, bilişsel gelişim dönemlerinden sırayla geçmektedirler (Diken, 2014: 139).

Erken çocukluk döneminde çocukların bilişsel dünyası epey şaşırtıcı, özgür ve yaratıcıdır. Bu dönem çocuklarının büyük bir hayal dünyaları vardır ve bu dönemde çevrelerine ilişkin bilişsel kavrayışları gelişmektedir (Santrock, 2011:

216). “ Çocuğun bu yaşta becerdiği en önemli adımlardan biri nesnelere kategorilere göre ayırmayı öğrenmesidir. Nesnelere büyüklük, renk, biçim gibi belirli duyu özelliklerine göre sınıflandırılması, nesnenin değişmezliği aşamasından sonra kendini gösterir.” (Cüceloğlu, 2016: 348). Bir yaşına doğru nesnenin değişmezliğini kavramaya başlayan çocuk, iki yaşından sonra nesnelere sınıflandırmaya, soyutlama ve genelleme yapmaya başlar.

1.1.4. Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim, bireyin doğumundan ölümüne kadar sosyal çevreyle girmiş olduğu ilişki sonucunda yeteneklerinin ortaya çıkarılarak şekillenmesi ve toplumsal norm ve kurallara ayak uydurma sürecidir. Bireyin sosyalleşme sürecini, ahlak gelişimini, çevresiyle ve ailesiyle ilişkilerini içermektedir (İnanç, 2017: 11). Çocuklar, içinde buldukları topluma adapte olabilmek ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için toplumun değerlerini içselleştirebilmelidir. Bunu gerçekleştirebilmek için kendisine farklı konularda örnek olabileceğini düşündüğü kişilerin davranışlarını taklit ederek toplumsal yaşama katılırlar (Nas, 2018: 40). Yani bu yaş çocuklarının yetişkinlerin davranışlarını model alıp tekrar etme özellikleri mevcuttur. Özellikle yetişkinlerin sosyal davranışlarını örnek alarak, kendi davranışları gibi uygulamaya başlamaktadırlar (Cüceloğlu, 2016: 334). Bu sebeple çocuğun çevresindekiler bunun bilincinde olmalı ve çocuğa örnek olabilecek davranışlar sergilemelidir.

Sosyal beceriler; bireyin çevresiyle pozitif iletişim kurmasına ve iletişimin devam ettirilmesine yardımcı olabilecek becerileri kapsamaktadır. Çocuklar, gelişim sürecinde aile, akran, okul ve benzeri toplumsallaşma kaynaklarından etkilenerek bu becerilerini geliştirmektedir. Sosyal becerilerin gelişebilmesi için çocukların diğer çocuklarla vakit geçirmesi gerekmektedir ve bunun için fırsatlar yaratılmalıdır. Çocuklar en iyi yaşlarıyla sosyalleşebilirler (Diken, 2014: 187). Bu nedenle çocukların yaşlıları ile birlikte vakit geçirebilecekleri ortamlar hazırlanması gerekmektedir.

Kişinin kendisini başkalarının yerine koyabilme kabiliyeti olan empati çocukluk dönemine ilişkin sosyal davranışlarla ilgili en önemli gelişmelerden birisidir. Sosyal bakış açısı diyebileceğimiz bu gelişme, kişinin kendi ve

diğerlerinin iç psikolojik özelliklerini kavrama yetisidir. Bu dönem sonlarına doğru çocuklar empati kurmaya başlamaktadır (Köylü, 2003).

Çocuğun yaşantısında düzenli olarak oyun varsa yapılması gerekenlerin yarısı yapılmış demektir (Bilgin, 1991: 146). Oyundan ve konuşmadan mahrum kalan çocuklar yeterli düzeyde gelişemezler. Oyun çocuğun işidir. Soru sorması ise sağlıklı olarak gelişim gösterdiğine işaret eder. Çocuklar oynama ve konuşma konusunda cesaretlendirilmezlerse, erken yaştaki öğrenmeler gecikme gösterebilir (Oktay, 2002: 140). Çocuklar, çevrelerinde gördükleri davranış modellerini kendi oyunlarında sergilerler ve bu dönemde toplumsal kuralları öğrenmeye başlamışlardır. Yaşıtlarıyla oynamaktan hoşlandıkları bu dönemde oyunun kurallarına uymaya başlamışlardır (İnanç vd., 2017: 193). Oynadığı oyunlar çocuğun sosyal kapasitesinin gelişmesini ve toplum içindeki sosyal rolünün farkına varmasını sağlamaktadır. Bu yaş grubu çocukların dönem sonlarına doğru kendine has özellikleri belirlemekte ve arkadaşlarıyla uyumu artmaktadır (Aydın, 2010: 23, 24, 51).

1.1.5. Duygusal Gelişim

Diğer gelişim alanlarından bağımsız olmayan bir gelişim alanı da duygusal gelişimdir. “Duygusal gelişim, bütün olarak insanda duygu gelişimini kapsar. Sevgi, bağlılık, güven, güvenlik duyguları bu bütün içinde yer alır. Benlik ve özerklik gelişimi, duygusal rahatsızlık stres ve tepkisel davranışlar da duygusal gelişim süreçleri içindedir.” (Rice, 1997’den aktaran: İnanç vd, 2017: 11)

İnsanlar duygularının tamamını bebeklik ve ilk çocukluk dönemlerinde edinmektedirler. İleriki yaşlarında bu duygularının bazılarını bastırır, bazılarını derinleştirir, bazılarını da tekrar fark eder (Başaran, 1996: 119).

Üç ve dört yaşlarındaki çocukların duygusal gelişim özelliklerine bakıldığında, kendi duygularını ve diğer çocukların duygularını tanıyabildikleri ve yorum yapabildikleri görülmektedir. Çocukların davranışlarında duyguların etkisi büyüktür, çocuklar mantıklarına göre değil duygularına göre hareket ederler (İnanç vd., 2017: 174-175). Ayrıca, okul öncesi çocukları, bağımsızlık isteği taşımaktadırlar ve yaptıkları şeyleri kendi girişimleriyle ve özgürce yapmak isterler. Giyecekleri giysileri kendileri seçmek isterler, ayakkabılarını kendileri

bağlamaya çalışırlar ve sokakta oyun oynamak isterler. Çocuğun bedensel gelişimi ve dil gelişimi de bağımsız ilişkiler kurmasına imkan vermektedir (Cüceloğlu, 2016: 357).

Duygusal gelişim çok yönlü etkiye açıktır ve sosyal, davranışsal, bilişsel, psikolojik olarak bireyin sahip olduğu özelliklerin hepsinden etkilenmektedir. Duygusal gelişim alanında yapılan araştırmalara göre duygu gelişimi ve davranış gelişimi paralellik göstermektedir. Okul öncesi eğitim alanında çalışan araştırmacılar, bireye doğduğu andan itibaren verilecek duygulara yönelik düzenli bir eğitimin ileriki yıllarda meydana gelebilecek duygusal, davranışsal ve sosyal sorunları ortadan kaldıracağını belirtmektedirler ve bu nedenle eğitim programlarının duygusal içerikler bakımından zenginleştirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. İnsanın duygularını ve duygusal gelişimini tanımadan onu eğitmek, onun dünyasına yön vermek mümkün değildir. Dolayısıyla eğitimin başarıya ulaşabilmesi için duyguların iyi tanınması ve yönlendirilmesi, olumsuz duygularla baş edebilmenin öğretilmesi, duygusal gelişimini tamamlayabilmesi için özellikle çocukluk döneminden itibaren bireylere destek olunması gerekir (E. Türk, 2014).

Çocukların duygularının okul çağına kadar belli düzeyde geliştirilmiş olması gerekmektedir. Okul, çocukların duygularının davranışa dönüştüğü bu dönemde onları bilgi ile bağdaştıracak ve bu yolla faydalı olacaktır. Eğer erken çocukluk döneminde duygular geliştirilmemiş ve doğru yönlendirilmesi için uğraşılmamışsa, okulun verdiği bilgiler büyük çapta eğreti kalacak, çocuk onları sadece ezberlemiş olacak, kendisine mal edemeyecektir. İyi - kötüyü, doğruyu – yanlış, teorik olarak öğrenip ezberleyen fakat yalan söylemeyi, rüşvet almayı, çalmayı, şahsi çıkarını her şeyden üstün tutmayı, insanlara iftiralar atmayı, insanların ayıplarını araştırarak onlara zarar vermeyi sürdüren, hatta bunları başarı sayan kimseler toplumda var olacaktır. Bu da onların öğrendiklerini benimseyememiş olduklarını göstermektedir (Bilgin, 1991: 131). Bu sebeple, önemli olan doğruyu – yanlış ezberletmek değil benimsetmektir.

1.1.6. Dil Gelişimi

Dil gelişimi diğer gelişim alanlarına paralel bir yol izlemektedir. Bilişsel gelişim alanında oluşan sorun diğer gelişim alanlarını olduğu kadar dil gelişimi de olumsuz yönde etkilenmektedir. Dil gelişimi, kelimelerin, sembollerin öğrenilmesi ve dilin kurallarına uygun kullanılmasının gelişimi olarak tanımlanmaktadır. Semboller sistemine dayalı konuşarak, yazarak, işaret ederek yapılan iletişimin bir biçimi olan dil, bilgilerin bir nesilden diğerine aktarılmasını sağlamaktadır (Diken, 2014: 153).

Erken çocukluk döneminde dilin kazanılması oldukça önemlidir. Dilbilimciler, herhangi bir sebeple dil gelişiminde geri kaldığında; bunun bireyin bütün hayatını etkileyebileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca çocukların zihin ve dil gelişiminden uzak olarak hazırlanan okul öncesi eğitim programlarının, bu alandaki katkıları sanıldığı kadar gerçekleşemeyecektir (Aydoğan ve Koçak, 2003'den aktaran: Kol, 2011).

Erken çocukluk dönemindeki çocukların özelliklerine bakıldığında ise, dört yaşındaki bir çocuğun ifadelerindeki çocuksu özelliğin azaldığı, cümlelerde neden-sonuç-yer-zaman şartlı durumlar ile bağlantı kurmaya başladığı görülmektedir. Bu dönemde çocukların sordukları sorulara verilen cevaplar onun dil haznesinin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Beş yaşındaki çocuğun ise çocuksu dili bırakarak gramer yapısına uygun sorular sormaya ve cevaplar vermeye geçtiği görülmektedir (Nas, 2018: 189). Ayrıca bu dönem çocukları kendi dillerine ait bazı özellikleri ve kelimeleri tutarlı bir sırayla öğrenirler ve bunları günlük yaşantılarında kullanırlar (Santrock, 2011: 230).

Ayrıca, erken çocukluk dönemi çocukları, masal ve öykü anlatabilir ve grup konuşmalarına katılabilirler. Kelime dağarcıkları geliştiği için isteklerini daha ayrıntılı ifade edebilirler (Aydın, 2010: 22, 23).

1.1.7. Ahlaki Gelişim

İnsan gelişiminin en önemli unsurlarından birisi de ahlaki gelişimidir. “Ahlaki gelişim, insanların diğer insanlarla ilişkilerinde ne yapması gerektiğine dair kurallar ve geleneklere dair duygular, düşünceler ve davranışların geliştirilmesini içerir.” (Santrock, 2011: 247). Ahlaki normlar ise insanın

kendisiyle ve diğerk insanlarla olan ilişkisini düzenlemektedir. Bu normları insanlara kazandırmak ise eğitimle mümkündür. Okul, aile ve çevre de normların kazandırılacağı yerlerdir (Çağlar, 1981'den aktaran: Köylü, 2003). Bu bağlamda sağlıklı düşünen ve davranan çocukların yetiştirilmesi için ahlak eğitiminin verilmesi önem arz etmektedir.

0-6 yaş dönemi ahlaki gelişim teorilerinde genellikle "ahlak öncesi dönem" olarak nitelendirilmektedir. Çocuklar bu dönemde gerçek anlamda bir iyi-kötü fikri edinmemişlerdir. Çocuklar bazı davranışların iyi bazılarının da kötü olduğunu ancak üç yaşına doğru öğrenmeye başlamaktadırlar. Ancak bu yaşta da bazı davranışların neden iyi bazılarının ise neden kötü olduğunu anlayacak düzeye gelmemişlerdir (Hökelekli, 2007: 629). Bu sebeple çocuğa ahlaki eğitim verilirken, sergilenen davranışın neden iyi veya neden kötü olduğunu onun anlayabileceği bir dille ifade etmek gerekir (Aksüt ve Cafoğlu, 2008: 98). Çocuğun ahlaki olarak ciddi bir şekillenmeye açık olacağı bu evrede çocuk kendi haline bırakılmamalı, gelişimi için desteklenmelidir.

Erken çocukluk dönemi çocukların fiziksel, zihinsel, dilsel, duygusal ve dini olarak gelişim hızının yüksek olduğu bir dönemdir. Bu dönem, çocuğun gelişim özelliklerini kazanmasında önemli bir dönemi ifade etmektedir. Gelişim evrelerinden biri olan dini gelişimin temellerinin atıldığı ve ilk dönütlerinin görüldüğü erken çocukluk dönemi, dini gelişimin en karmaşık olduğu dönemdir. Erken çocukluk dönemindeki çocuğun din olgusuna karşı ilgisi vardır fakat dini anladığı ve dini tarzda düşünebildiği söylenemez. Bu dönem, bireyin yetişkinlikteki kişilik yapısının, tavır ve alışkanlıklarının, değer ve inanç temelini atıldığı, şekillendiği en önemli ve kritik yıllardır. Bu dönem çocuklarının genel olarak en önemli özellikleri; animizm, taklit, soru sormaya düşkünlük, kolay inanırlık, egosantrizm ve antropomorfizmdir (Cihandide, 2014: 67; Nas, 2018: 49). Çocuk, ailedeki dini sözleri, davranışları ve ibadet şekillerini taklit eder. Yani yetişkinlerin dini davranışlarını ve yaşayışlarını rol model olarak kabul eder. Taklitleri tekrarladıkça daha çok öğrenir ve bir süre sonra taklit ettiği bu davranışlar alışkanlık haline gelir. Taklit ve özdeşleşme yoluyla başlayan dini yaşayış, çocuğun kabiliyetine göre zamanla gelişerek derinleşir ve kişiliğinin bir parçası haline gelir (Dam, 2010: 33). Bu bağlamda, erken çocukluk dönemindeki

bir çocuğun eğitiminde en doğru eğitim iyi bir model olmaktır. Bu süreçte, özellikle ödül ve ceza konusunda aşırıya kaçılması çocuğun ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Çocuğun bu dönemde karşılaştığı her davranış, onun öğrenmelerinin niteliğini etkilemektedir. Çocukla sevgi ve güvene dayalı bir ilişki kurulduğunda, çocuk sevgi ve güveni öğrenir. Cezaya dayalı bir ilişki kurulduğunda ise nasıl ceza verileceğini öğrenir (Oruç, 2011: 132-133).

1.1.8. Dini Gelişim

Dini gelişim, çocuğun diğer gelişimsel özelliklerinden bağımsız gelişen bir boyut değildir. Dini gelişim, çocuğun kutsal diye nitelendirdiği şeyle ilişkilerinden kaynaklanan tecrübelerinin bir yorumundan ibarettir. Bir başka ifade ile dini gelişim diğer bütün gelişimlere bağlıdır (Kuşat, 2012). Bazı araştırmacılara göre çocukta dini duygunun uyanması ve gelişmesi, onun zihni ve ruhi gelişmesi ile paralellik göstermektedir. Bu sebeple çocuğun dini duygu ve düşünce gelişimi diğer gelişim özellikleriyle birlikte ele alınarak bütüncül bir yaklaşımla incelenmelidir (Tosun ve Çapcıoğlu, 2015).

Çocukların dini gelişim özelliği ile ilgilenen çalışmalara bakıldığında dini gelişimin başlangıcı olarak üç yaş esas alınmaktadır. Bunun gerisine giden bir çalışmaya rastlanmamakta ve üç yaş öncesi, dini bir gelişim özelliğinin ortaya çıkmadığı bir dönem olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde çocuğun temel entelektüel ve duygusal örüntüleri kavramaya çalıştığı ifade edilmektedir. Ayrıca çocuklar, ilk çocukluk yıllarında entelektüel sınırlılıklarından ve yapılarından dolayı din konusunda hayaller kurarlar ve hayali olgular oluştururlar. Entelektüel olarak ifade edemediklerini duyguları ve hayalleriyle ifade etmeye çalışırlar. Buna dinin peri masalı dönemi ismi de verilmektedir (Kuşat, 2012).

Çocuklar dini gelişim sürecinde bazı sınırlılıklar nedeniyle, farklı yaşlarda dini tecrübeleri farklı şekillerde ve yoğunlukta yaşamaktadırlar. Fakat bu, çocukların dine tamamen kayıtsız oldukları anlamına gelmemektedir (Köylü ve Oruç, 2017: 49).

Erken çocukluk dönemindeki bir çocuk söylenenlere kolaylıkla inanır ve söylenenleri itiraz etmeden kabul eder. Bu dönemde çocuk kolay inanırlık özelliğine sahip olduğundan dine ve dini kavramlara ilişkin sorular sorar ve

verilen cevaplara da itirazsız inanır. Çocuk, bu dönemde düşüncelerinden ziyade duygularıyla hareket eder (Aydın, 2010: 102). Bu sebeple, çocukların sorduğu sorulara gelişigüzel cevaplar verilmemeli, onların duygularına uygun seviyede ve doğru bilgiler verilmelidir. Bu dönem çocuklarının en belirgin özelliklerinden birisi olan himaye altında bulunma duygusu ise çocukta dini yaşayışın temelini teşkil eden, Allah'ın yardımına sığınma duygusuna çok benzemektedir. Bu duygu çocuktaki dini eğilimin ortaya çıkmasında ve dini inancın gelişmesinde başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir (Clark, 1981'den aktaran: Dam, 2010: 30-31). Himaye altında bulunma duygusu bu süreçte doğru bir yönlendirme ile Allah'a güvenme ve sığınma duygusuna evirilmelidir.

Dil gelişimi ile birlikte dini kelime ve ifadelerin öğrenilmesi de bu dönemin özellikleri arasında değerlendirilmelidir. Bu konuda oldukça iyi bir hafızaya sahip olan çocuklar özellikle melodi şeklinde söylenen, vücutlarını da kullanabilecekleri şiir ve kalıp ifadeleri öğrenmeye oldukça açıktırlar (Tosun ve Çapcıoğlu, 2015). Okul öncesi dönemin sonlarına doğru, hayal gücü gelişen çocuğun ilgisini dini masallar ve hikayeler çekmektedir. Çocuk, orada anlatılan olaylar ve kavramlar etrafında tasavvurlar geliştirmektedir. Allah, peygamber, melek, cin, şeytan, cehennem, cennet gibi kavramları zihninde canlandırmaktadır ve bu tasavvurlar çocuğun duygusal hayatında güçlü etkiler meydana getirmektedir (Hökelekli, 2013b: 107).

Okul öncesi dönemdeki bir çocuğun içinde bulunduğu çevrenin niteliği dini gelişiminin niteliğini de etkilemektedir. Bu bağlamda okul öncesi dönemde, teorik ve kavramsal dini konuların ötesinde sevgi ve güvene dayalı ilişkiler olmalı ve dinin daha çok hikayemsi ve hayali yönleri aktarılmalıdır. Ayrıca, çocuğun yaşadığı aile ortamında ebeveynin dini benimseme düzeyleri ve dini yaşayış konusundaki samimiyetleri çocukta dini duygunun gelişmesi açısından çok önemlidir (Oruç, 2011: 124-125). Anne babalar, yaşamadıkları ve yaşatmadıkları dini duyguları çocuklarından beklememelidirler.

1.2. Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Din Eğitiminin Önemi

Okul öncesi dönem, çocuğun hızlı bir gelişme gösterdiği, öğrenme kapasitesinin yüksek olduğu ve sevgiye, ilgiye en çok ihtiyacının olduğu bir

dönemdir. Ayrıca çevre etkisine de en açık olduğu dönem olarak nitelendirilebilir. Bu durum, bu dönemdeki çocuğun gelişimi için okul öncesi eğitim kurumlarının ve yaşadığı ortamın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Oktay, 1990). Bu bağlamda, erken çocukluk döneminde eğitim veren kurumların belli amaçları mevcuttur. Erken çocukluk eğitimi çocukları ilköğretime hazırlayan, evdeki eğitim ve yetişme olanaklarını destekleyen, dil ve sosyal açıdan var olan eşitsizlikleri erken dönemde ortadan kaldırmayı hedefleyen bir programdır. Okul öncesi eğitim programı ile gelişimsel gereksinimleri karşılayıp gelişim alanlarının birbiriyle aktif etkileşimini destekleyerek, çocuğun bütün gelişim alanlarındaki davranışlarını daha üst düzeye ulaştırmayı hedeflemektedir (Arslanargun ve Tapan, 2011). Bilimsel çalışmaların sonuçlarına bakıldığında; çocuğun eğitiminin çocuk doğduğu andan itibaren başlaması, aile ve okulda erken çocukluk döneminde verilen eğitimin yaş ve gelişim düzeyine uygun ve çocuğun içinde yaşadığı sosyokültürel çevreyle aktif bir ilişki içinde olması gerektiği görülmektedir (Özdemir vd., 2007: 14; Dinç, 2015). Çocuğun yaşı ve gelişim düzeyi dikkate alınmadan verilen eğitim, çocuğun gelişimine bir katkı sağlamaz. Özelliklerine uygun okul öncesi eğitimi alan bir çocukla almayan bir çocuk arasında ciddi farklar oluşmaktadır.

Okul öncesi eğitim olarak ilköğretime başlayan çocuklar, bu eğitimi alamayanlara göre daha katılımcı, girişken ve uyumlu olmaktadır. Ayrıca anaokuluna giden çocukların ilköğretime başladıklarında, okuma yazmada, matematik becerilerinde, dil gelişiminde, sanatsal yaratıcılık alanında, el-göz koordinasyonu ve öz bakım becerilerinde anaokuluna gitmeyen çocuklara göre daha başarılı oldukları görülmektedir. (Diken, 2014: 473). Okul öncesi deneyimler çocuğun okula ve öğrenmeye dair tutumlarını belirler ve okul başarısını etkiler. Okul öncesi dönemde olumlu deneyimler yaşayan çocuk okula, öğrenmeye dair olumlu tutumlar geliştirir. Çocuğun erken yaşta olumsuz deneyimler yaşaması ise onun bütün eğitim yaşamını etkileyecek problemler yaşamasına neden olabilir.

Okul öncesi eğitim kurumları, çağdaş toplumun ihtiyacı olan duygu ve düşüncelerini özgürce anlatabilen araştırmacı, meraklı, girişimci, üretici, karşılaştığı problemlere çözümler ve seçenekler üretebilen, kendi kendine karar verebilen, insanların haklarına saygılı, sahip olduğu gücü en üst düzeyde

kullanabilen, özdenetimini yapabilen bireyler yetiştirebilmek için ailenin en büyük desteği konumundadır. Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra sosyal ve duygusal yaşamını da biçimlendirecek güçtedir. Okul öncesi eğitim hizmeti, göz ardı edilemeyecek kadar ciddi, bilimsel ve sistemli bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken, bütün eğitim sistemi içerisindeki en mühim basamaktır (Diken, 2014: 14). Bu bağlamda, çocukların sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri, büyüebilmeleri ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmeleri için uygun bir çevrenin oluşturulması gerekmektedir. Bu çevrenin oluşturulması ise nitelikli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür.

Okul öncesi dönemde kazanılan sosyal ve duygusal yeterlikler çocukların ileriki hayatlarını etkilemektedir. Çocuklar, sosyal ve duygusal açıdan gelişirse yaşlılarıyla daha iyi iletişim kurabilir ve akademik olarak da daha başarılı olabilir. Yaşlılarıyla iletişimi yoğun olan çocukların yetenekleri daha hızlı gelişmektedir. Sosyal ve duygusal olarak geri kalan çocuklar ise geri çekilme, sosyalleşmekte sıklıkla yaşama, davranış bozukluğu ve akademik olarak başarısızlık gibi yetersizlikler yaşayabilir (Killen vd. 2009; Suh-Ruu vd. 2005; Magnuson vd. 2006; Mashburn vd. 2009; McCabe vd. 2011'den aktaran: Arslanargun ve Tapan, 2011). Sağlıklı bir erken çocukluk eğitimi almak; çocuğun bilişsel gelişimini sağlamakta, çocuğu okula hazır hale getirmekte, çocukta belirli becerilerin gelişmesine katkıda bulunmakta, okula daha iyi uyum ve devamlılık sağlamakta, sınıf tekrarlarını önlemekte ve okul başarısını arttırmaktadır.

Okul öncesi eğitimde önemli bir yere sahip olan gelişim alanlarından birisi de dini ve ahlaki gelişim alanıdır. İlk çocukluk dönemi olan okul öncesi dönem, çocuğun din duygusunun geliştiği ve dini konulara ilgi ve alakasının yüksek olduğu bir dönemdir. Çocuğun bu dönemde almış olduğu din ve ahlak eğitimi, ileriki yaşlarda dini değerleri içselleştirilmesini kolaylaştırmakta, dine olan ilgi ve tutumunu büyük oranda etkilemektedir (Cihandide, 2014: 16).

Son zamanlarda çocuk psikolojisi üzerinde yapılan araştırmalar, bireyin kişiliğinin temel özelliklerinin yaşamının ilk yıllarında, başka bir ifadeyle yaşamın sihirli yıllarında ortaya çıktığını göstermektedir. Çocukların ilk yıllarda aldıkları sağlıklı dini eğitim, onların üzerinde olumlu etkiler bırakmakta ve

çocuğu disiplinli ve düzenli bir hayata yönlendirmektedir. Çocuğun yaşına uygun dini eğitim yönteminin belirlenmesi bu aşamada önemlidir. Okulöncesi dönemde çocuğa verilecek din eğitiminde çocuğun psikolojik yapısı ve bireysel farklılığı dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte, çocuğun duygularına ve gönlüne hitap edilmeli, dini unsurları daha kolay kavrayabilmesi için bu unsurlar oyun faaliyetlerine katılabilmelidir (Tavukçuoğlu, 2002). Çocukların ilgileri, duyguları ve farklılıkları doğrultusunda oyunlar ve etkinlikler düzenlenmeye çalışılmalıdır.

Din eğitimi, çocuğun dinî ve ahlakî gelişimlerini desteklerken diğer gelişim alanlarını da destekleyici niteliktedir. Bu nedenle, erken çocukluk döneminde din eğitimine yer vermemek çocuğun temel gelişim alanlarından olan dinî ve ahlakî gelişim alanının ihmal edilmesi demektir.

Erken çocukluk döneminde verilecek sağlıklı ve bilimsel temelli din eğitimi çocukların hayatı anlamlandırmalarına büyük katkı sağlamaktadır. Hayatın karmaşa ve çözümsüzlüklerle dolu olduğu, sosyal hayatın temellerinin özünden uzaklaştırılıp yanlış mecralara dayandırıldığı bu dünyada bireyin, tüm bu olumsuzluklarla başa çıkabilmesinde din eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yani, insanın ayrılmaz bir parçası olarak görülen inanma duygusunun sağlıklı bir şekilde doyurulması için çocukluktan itibaren bilimsel gerçeklere dayalı ve dinin özüne uygun din eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuğun dini ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir ve bu ihtiyaçların karşılanması çeşitli endişelerle geciktirilmemeli ve ertelenmemelidir. Doğuştan inanmaya yatkınlığı olan insanın yetiştirilmesinde onun fitratı korunmalı ve geliştirilmelidir (Yazıbaşı, 2017). Çocuğun fitratına aykırı hareket edilmesi, dini gelişimine zarar vermekle birlikte diğer gelişim alanlarını da olumsuz etkileyebilir.

Batılı bilim adamları Ernest Harms, David Elkind, Ronald Goldman ve James W. Fowler'in de çalışmalarında çocukluk dönemindeki dini gelişimin sağlıklı şekilde gerçekleşebilmesinin çocukluk döneminde verilecek din eğitimi ile mümkün olabileceği ifade edilmektedir. Bu dönemde verilecek din eğitiminde çocuğun zihin yapısına, sınırlı kelime dağarcığına, dinsel hazıroluşuna dikkat edilmesi gerekmektedir. Çocukluk döneminde verilen din eğitiminde bu hususlara dikkat edilmezse verilen eğitim onların gelişimlerine katkı sağlayamaz. Bu durum çocuğun din eğitiminin nasıl olması gerektiğinin önemini ortaya koymaktadır.

Çocuğun gelişim özelliklerine uygun olmayan, onun ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermeyen bir program başarısız olur. Böyle bir program, bireyin zihinsel ve duyu gelişimine ket vurur ve bireysel bağımsızlık kazanma, olumlu sosyal ilişki kurma isteklerini de engeller. Bu sebeple çocuğun eğitiminden sorumlu olanların çocuğu çok iyi tanıması gerekmektedir (Yazıbaşı, 2017).

Konuyla ilgili bilimsel çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, erken çocukluk döneminde din eğitiminin imkân dâhilinde olduğu ve gerekli olduğunu görülmektedir. Ancak bu dönemde yapılacak din eğitiminin yetişkinlere yönelik din eğitimi programından konu ve yöntemleri itibariyle büyük ölçüde farklı olması gerektiği de görülmektedir. Zira bu dönemde din eğitimi çocukta kutsallık hissini açığa çıkarmaya yönelik dini ilgiyi geliştirme çerçevesinde olmalıdır. Aksi durumda çocuğun dini gelişimi başlamadan sonlanabilir (Oruç, 2014).

Erken çocukluk dönemi, bireyin yetişkinlikteki kişilik yapısının, tavır ve alışkanlıklarının, değer ve inanç temelini atıldığı, biçimlendiği en önemli ve kritik yıllardır. Okul öncesi evrede beyin, hızlı gelişmektedir ve çevresel etkilere çok açıktır. Bu bağlamda çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu çok fazla etkilemektedir. Çocuğun neler öğrenebileceği çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyula ve çocuğa ne gibi imkânlar sunulduğuyula yakından ilişkilidir.

Bu dönemdeki çocuklar, her konuda soru sorarlar ve söylenenlere kolay inanırlar. Bu soruların önemli bir bölümü de dine dair sorulardır. Çocuklar zihinlerinde canlanan bu sorulara cevap arayışı içerisinde. Onlar, cevap alamadıkları sorularına cevap bulacak başka kaynaklara yöneleceklerdir. Buldukları bu cevapların ne şekilde olacağı önceden tahmin edilememektedir. Bu cevaplar hatalı, yanlış veya eksik olabilir. Dine dair olan bu sorular, çocuğun anlayabileceği bir dille ve onu tatmin edecek şekilde cevaplanmalıdır. Aksi bir durumda çocuğun kafası karışabilir veya çocuk artık dine dair sorular sormaktan vazgeçerek bu alana uzak durabilir. Bu dönem çocukları, bilinçli veya bilinçsiz çevrelerindeki her şeyi taklit ederler. Bu sebeple bu dönem çocuklarının onlara rol model olabilecek insanlarla zaman geçirmesi önemlidir.

Ayrıca bu dönemde, çocuğun her şeyden güçlü, kudretli bir varlığa inanma yatkınlığıyla beraber çevresinde duyduğu ve gördüğü dini kavramların ve

davranışların ne anlama geldiğini ve aslını öğrenme merakı bulunmaktadır. Dil gelişimiyle birlikte çocuk dini kelime ve ifadeleri de bu dönemde rahatlıkla öğrenebilmektedir. Melodi şeklinde söylenen şiir ve kalıp ifadeleri güçlü hafızaları sayesinde kolayca öğrenebilmektedirler (Yazıbaşı, 2017).

Dönem özelliklerinden biri olan antropomorfizm yani insana benzetme özelliğinden dolayı Allah tasavvuru da insana benzemektedir. Çocukların Allah kavramı ile ilgili yaşadıkları olumlu- olumsuz ilk deneyimler, ilk etkiler ve seziler onlarda oluşacak Allah tasavvuru bakımından önem arz etmektedir. Allah hakkında düşünmek sadece bilişsel bir eylem değildir. Aslında bu duygusal, kişisel ve sosyal bir içeriğe de sahiptir. Okul öncesi çocukların değer yargıları sezilere, ilk etkilere ve kişisel hoşnutluk ya da hoşnutsuzluk için harcadıkları çabaya göre gelişmektedir. Bu bağlamda çocukların kendilerinde hoşnutluk uyandıran olumlu bir görüntü ile dini kavramlarla tanışmaları gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple Allah kavramı ile ilgili olumlu bir imaj oluşturulması, bu kavramın olumlu tecrübe ve etkilerle anlatılmasına bağlıdır (Tosun ve Çapcıoğlu, 2015).

İlk çocukluk çağındaki çocukların antropomorfizm özelliklerinin yanında çevrelerine karşı şaşkıncı bir ilgileri, merakları bulunmaktadır ve bu sebeple çokça soru sorarlar. Yıllar geçtikçe duyarlılığın azalacağını ve eski canlılığını ve tazeliğini kaybedeceğini göz önünde bulundurarak, onlara bu yaşlarda doyurucu bilgiler verilmelidir (Selçuk, 1990; Dam, 2010: 58). Ancak verilen bilgilerin gelişim düzeylerine uygun ve yeterli dozda olmasına dikkat edilmelidir.

Erken çocukluk dönemindeki bir çocuğun bütün bu özelliklerinin gelişiminin takip edilebilmesi, bu özelliklerinin geliştirebilmesi ve dini gelişimini en güzel şekilde gerçekleştirebilmesi için din eğitimi alması gerekmektedir. Bireyin gençlik ve yetişkinlik dönemlerindeki dini tutum ve davranışlarının temellerinin atılmasında ve şekil almasında, onun çocukluk döneminde verilecek olumlu ve bilimsel temellere dayalı bir din eğitimi, bireyin ileride sağlıklı bir dini duygu ve inanç gelişimini sağlayabilmektedir. Fakat olumsuz ve bilimsel temeli olmayan bir dini eğitim de bireyin sağlıklı bir dini gelişim göstermesine, dinden uzaklaşmasına hatta ruhsal sorunlar yaşamasına sebep olabilecektir (Köylü, 2004).

Ayrıca, dini gelişim için kritik dönem olan bu dönemde, bu alan geliştirilmezse sonraki yıllarda geliştirilmesi çok güç olmaktadır.

1.3. Okul Öncesi Eğitimi ve Okul Öncesi Din Eğitiminin Tarihsel Süreci

Avrupa’da okul öncesi eğitim Antik Yunan’a dayanmaktadır. Antik Yunan’da çocuklar çok küçük yaşlarda zorlu bir beden eğitimi almaktaydılar (Küken, 2003: 229). Okul öncesi eğitime ilişkin ilk kurumsal çalışmalar ise 18. yüzyılda Jean Jacques Rousseau ile başlamıştır. Okul öncesi eğitimin ortaya çıkmasında ve okul öncesi eğitim uygulamalarının gerçekleştirilmesinde katkısı olan Rousseau’nun kendisinden sonraki bilim insanlarının uygulamalarını gerçekleştirmesine de büyük etkileri olmuştur. Tarihsel olarak okul öncesi eğitimi ve çocuğa ilişkin uygulamaları Pestalozzi, Owen, Froebel, Dewey ve Montessori’yi etkileyerek geliştirdikleri teori ve uygulamalara yön vermiştir (Toran, 2012: 6-7).

Okul öncesi eğitim tarihinde dönüm noktalarından biri olarak kabul edilen Froebel (1782-1852) ise tüm yaşamını okul öncesi eğitiminin geliştirilmesine adanmıştır. Avrupa’da okul öncesi eğitimin öncüsü ve fikri mimarı olarak Froebel gösterilmektedir. Froebel, 2-6 yaş çocuklarını tamamen oyun ile tanımlamaktadır. Çocuğun dünyayı oyun içerisinde tanıdığını ve kendini oyunla dışa vurduğunu ifade etmiştir. Böylece oyun en önemli eğitim aracı olarak ortaya çıkmıştır. Almanya’da Froebel tarafından “Kindergarten” (Çocuk Bahçesi) adı verilen okul öncesi eğitimi ve Froebel’in okul öncesi eğitime yönelik bu girişiminin 19. yüzyılın son çeyreğinde Finlandiya’dan Portekiz’e tüm Avrupa’yı etkilediği söylenmektedir (Diken, 2014: 19; Taşkın, 2015: 30).

İslam dünyasında ise okul öncesi eğitime ilişkin çalışmalara bakıldığında İslam eğitim tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilen ve Nizam’ül-Mülk tarafından ilki Bağdat’ta açılan medreselerden önce eğitimin birçok farklı yerde yapıldığı görülmektedir (Çelebi, 1976: 31). İslam eğitim tarihinde başlangıçta özel evlerde, camilerde, kütüphanelerde verilen eğitim, zamanla sistemleşmiştir. İslam eğitim tarihinde Fârâbî (870-950), İbn Miskeveyh (?-1030), İbn Sîna (980-1036) ve Gazâlî (1058-1111) gibi Müslüman düşünürlerin eserlerinde oldukça erken

yaşlardan itibaren çocuk eğitimi ile ilgili teorik temellerin yanı sıra okul öncesi eğitimini de kapsayan yaklaşık altı yaşlarına kadarki çocukların devam edebildikleri kurumsal yapılar geliştirilmiştir. Bu düşünürlerden İbn Sîna'nın çocuk eğitiminde üzerinde durduğu hususlardan birisi oyundur. Oyunun çocuktaki kabiliyetleri ortaya çıkardığını ve bu sebeple oyuna teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Dodurgalı, 1995: 157-158). Bu düşünürlerin geliştirdiği kurumlar arasında özellikle o döneme has ilköğretim kurumları olarak nitelenen küttablar, sıbyan okulları, ıslahhaneler ve darüleytamlar bulunmaktadır. Küttablar, Kur'an-ı Kerim'in öğretildiği ilk din eğitimi kurumlarından biri olarak değerlendirilebilir. Osmanlı döneminde sistemli bir hale gelmiş olan küttabın fonksiyonunu üstlenen okullara ise sıbyan mektebi denilmiştir (Akyüz, 2016: 88; Diken, 2014: 32; Oruç, 2011: 21).

Osmanlı'da kurumsal okul öncesi eğitimin ilk uygulaması olarak, Fatih Sultan Mehmet zamanında vakıflara bağlı olarak kurulan "Sıbyan Mektepleri" gösterilmektedir. Sıbyan mektepleri, dört-beş yaşlarından itibaren çocukların devam ettikleri, başlangıç düzeyinde okuma-yazma, Kur'an-ı Kerim okuma, dua okuma, temel dinî bilgiler, ahlaki içerikli şiirler, Hz. Peygamber'in hayatı ve sosyal kuralları öğrendikleri günümüzdeki anaokulu ve ilkokul döneminin ilk yıllarını kapsayan okullardır. Ayrıca sıbyan mekteplerinde yer alan dini derslerle ilgili, Maarifi Umumiye Nizamnamesinde, Müslüman olmayan çocuklara bu dini derslerin kendi dini usullerine göre öğretileceği ifade edilmiştir. O devirde dini bilgileri esas alan bu eğitimin, Cumhuriyet sonrası modern ve laik anlamda ele alınan okul öncesi eğitimden farklı olduğu anlaşılmaktadır (Gönen, 1990; Akyüz, 1996; Türk, 2011). Sıbyan mektepleri, bugünkü Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş) temel amaçları ile benzerlik göstermektedir.

Sıbyan mekteplerinden çok sonraları ana mektepleri açılmıştır. Bu mekteplerinin Osmanlı'nın çeşitli illerinde açılmaya başlanması II. Meşrutiyet'in hemen öncesindeki dönemlere denk gelmektedir (Özdemir vd., 2007: 17). Özel ana mektepleri II. Meşrutiyet döneminden önce, resmi ana mektepleri ise Balkan Savaşlarından (1912-1913) sonra açılmıştır. 6 Ekim 1913 yılında çıkarılan "Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkati (Geçici İlköğretim Kanunu)" 3, 4 ve 5. maddeleri ile anaokulları, ilkokulların bir basamağı sayılmış ve bu okulların

yurdun her yerinde açılması hükmü getirilmiştir. 1915 yılında da Ana Mektepleri Nizamnamesi yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur. 1923'te Cumhuriyet'in ilk yasal düzenlemesi olarak "Gebe Kadınların ve Emzikli Annelerin Çalıştırılması Nizamnamesi" çıkarılmıştır. Bu Nizamname'den sonra büyük kentlerde de anaokullarının sayısı artmıştır (Akyüz, 1996).

Okul öncesi eğitimle ilgili yasal düzenlemeler ve uygulamaların yapılması anaokullarının büyük şehirlerde hızla çoğalmasını sağlamıştır. "Osmanlı Devleti'nin son yıllarında okul öncesi eğitimi geliştirmek için çaba gösterilmişse de, ülkenin içinde bulunduğu durum nedeniyle bu çabalar eğitimin bu dönemindeki çocukların tümüne yaygınlaştırılması için yeterli olmamıştır" (Diken, 2014: 35; Türk, 2011).

Cumhuriyet dönemi okul öncesi eğitime bakıldığında ise Osmanlı'da resmi olarak Balkan Savaşları'ndan sonra açılan okul öncesi eğitim kurumlarının, 1925'teki mevcut olanaksızlıklar nedeniyle kapatıldığı ve bütçesinin ilköğretime aktarıldığı görülmektedir. 1940'larda ise okul öncesi kurumların açılması için tekrar uygulamalar başlatılmıştır. Cumhuriyet döneminde 0-6 yaş çocukların eğitimi konusu ilk kez 1949'da IV. Milli Eğitim Şurası'nda, daha sonra da 1953'teki V. Milli Eğitim Şurası'nda ele alınmıştır. 1996 yılındaki XV. Milli Eğitim Şurası'na kadar okul öncesi eğitim isteğe bağlı okullar olarak ele alınmıştır. XV. Milli Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitimin zorunlu olması kararı alınmıştır. Son olarak 2006'daki Milli Eğitim Şurası'nda yapılan değişikliklerle okul öncesi eğitim temel bir çerçeveye oturtulmuştur (Özdemir vd., 2007: 19-20; Oktay, 1990; Oktay, 2004: 87-88).

2009-2010 eğitim öğretim döneminde okul öncesi eğitim 32 ilde pilot uygulama kapsamında zorunlu eğitime başlamıştır (Diken, 2014: 460; Kundakçı ve Enginer, 2015). 2010-2011 eğitim – öğretim yılında 25 ilin daha katılmasıyla okul öncesi eğitimin zorunlu olduğu il sayısı 57'ye yükselmiştir. Fakat 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde 4+4+4 eğitim sistemine geçilmesiyle birlikte ilkokula başlama yaşı aşağı çekildiği için okul öncesi eğitimde okullaşma oranı azalarak zorunlu eğitim kapsamından çıkarılmıştır. Bakanlık tarafından 2017'de yapılan açıklamaya göre ise 2019'a kadar okul öncesi eğitimin kademeli şekilde zorunlu olacağı ifade edilmiştir (Öztürk, 2018: 9).

Cumhuriyet dönemi 4-6 yaş grubun din eğitimine bakıldığında ise; 1924-1926 yılları arasında sadece ilkokulların programında Kur'an-ı Kerim eğitimine yer verilmiştir ve 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde Kur'an-ı Kerim dersinin ortaokul ve lise müfredatına isteğe bağlı seçmeli ders olarak koyulmasına kadar (imam-hatip mektepleri, imam-hatip ortaokulları, imam-hatip liseleri hariç) hiçbir örgün eğitim programında yer almamıştır (Koç, 2015: 379). 1999 yılında çıkarılan yasa nedeniyle 12 yaş atlındaki çocuklar DİB'e bağlı Yaz Kur'an Kurslarına kabul edilmemektedir ve bu yaş grubuna resmi olarak başka herhangi bir şekilde de din eğitimi verilmemektedir. 2012 yılında yapılan değişiklik ile bu yasa kaldırılmıştır. Yaygın din eğitimi için belirlenen yaş sınırının kaldırılması ile DİB, okul öncesi dönem için Kur'an Kursları Öğretim Programı hazırlamıştır. 2012 itibarıyla projeyi başlattığını duyurmuş ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılı itibarıyla toplam 10 ilde pilot uygulaması başlatılmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim dönemi itibarıyla de Türkiye'de hemen hemen her ilde bu kurslar bulunmaktadır.

1.4. İlgili Literatür

Bu başlık altında okul öncesi eğitimi ve okul öncesi din eğitimine ilişkin literatür üzerine bir analiz yapılacaktır.

Lisans düzeyinde okul öncesi öğretmenliği programları 1998-1999 öğretim yılında açılmıştır ve ilk mezunlarını 2002 yılında vermiştir. Okul öncesi eğitim literatürü incelendiğinde de araştırmaların büyük bir bölümünün 2000 yılını başlangıç noktası olarak aldığı görülmektedir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun okul öncesi eğitimdeki değişimler, gelişimler ve bu eğitimi nelerin etkilediğiyle ilgi olduğu söylenebilir. Bu araştırmalarda okul öncesi eğitimin nasıl verileceği, bu eğitimle neler verileceği, bu eğitimin devlet tarafından verilip verilmemesi veya zorunlu olup olmaması, bu eğitime yönelik yaklaşımlar ortaya koyulmaya çalışılmaktadır.

Okul öncesi eğitimle ilgili çalışmalar daha çok eğitim fakülteleri tarafından yapılırken okul öncesi din eğitimiyle ilgili çalışmalar daha çok ilahiyat fakülteleri tarafından yapılmıştır. Okul öncesi eğitimle ilgili dikkat çeken çalışmalardan biri Ayla Oktay'ın Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem

adlı kitaptır. Bu çalışma; 1999 yılına aittir ve okul öncesi eğitim ile ilgili önemli bilgi ve görüşleri içermektedir. Oktay bu çalışmayı, bu çağda çocuğu olan anne babaları, eğitimcileri ve geniş anlamda toplumdaki tüm yetişkinleri, 0-6 yaş çocuğunun özellikleri ve ihtiyaçları konusunda duyarlı kılmak amacıyla hazırlamıştır. Oktay'ın ayrıca konuya ilişkin Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular adlı kitabı da mevcuttur (Oktay, 2004). Okul öncesi eğitimle ilgili bir diğer çalışma Engin Aslanargun ve Filiz Tapan tarafından yapılan Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri adlı çalışmadır (Aslanargun ve Tapan, 2011).

Okul öncesi eğitim literatüründe yer verilen çalışmaların bir kısmı da okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimleriyle ilgilidir (Başal ve Taner Derman, 2010; Çelik ve Gündoğdu, 2007; Deretarla, 2008; Oktay 1983; Oktay 1990; Türk, 2011). Handan Asûde Başal ve Meral Taner Derman'ın Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler adlı çalışmalarında Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen 85 yılda Türkiye'de okul öncesi eğitimdeki niceliksel ve niteliksel gelişmeler ve değişimler tablolar halinde verilerek açıklanmıştır ve bu gelişim ve değişimleri gerçekleştirmede en önemli rolü oynayan öğretmenlerin yetiştirilmesindeki gelişmeler ele alınmıştır (Başal ve Taner Derman, 2010).

Okul öncesi eğitim literatürünün ele alındığı çeşitli çalışmalar da mevcuttur (Ahi ve Kıldan, 2013; Durukan vd., 2015; Kaytez ve Durualp, 2014; Şahin ve Bartan, 2017; Can Yaşar ve Aral, 2011). Okul öncesi eğitim literatürünün incelendiği çalışmaların genel olarak 2000 yılından sonrasına ait olduğu görülmektedir. Türkiye'de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla son on yıl içerisinde yapılan 77 lisansüstü tezin ele alınıp çeşitli açılardan gruplandırıldığı Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2002-2011) adlı çalışma Berat Ahi ve A. Oğuzhan Kıldan'a aittir (Ahi ve Kıldan, 2013).

Okul öncesi eğitim literatürü incelendiğinde, bu alana ait çalışmaların sayısının yetersiz olduğu görülmektedir (Ahi ve Kıldan, 2013; Durukan vd., 2015; Şahin ve Bartan, 2017). Bu alana ait program incelemesine ilişkin çalışmalar ise sayısal ve niteliksel olarak daha da yetersizdir (Tican Başaran ve Ulubey, 2018).

Hatta bu alanda programların karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalar yok denecek kadar azdır. Sadece Hasan Dilek'e ait olan ve okul öncesi programının 2006 ve 2013 programlarının karşılaştırıldığı T.C. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2006 Programının Karşılaştırılması adlı çalışma mevcuttur. Bu çalışma da iki farklı alana ait programı değil sadece okul öncesi eğitimin iki farklı yılına ait programı karşılaştırmıştır (Dilek, 2016).

Okul öncesi din eğitimi ile ilgili araştırmalar incelendiğinde ise çalışmaların, Tevhid-i Tedrisat Kanununun dördüncü maddesi gereği 1924 yılında Cumhuriyet döneminin ilk ve tek üniversitesi olan Darülfünun bünyesinde bir İlahiyat Fakültesi açılmasını başlangıç noktası aldığı görülmektedir (Öcal, 2008). Bu bağlamda okul öncesi çalışmaların 2000'li yıllarda başladığı göz önünde bulundurulursa; okul öncesi din eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların okul öncesi eğitimle ilgili çalışmalardan daha erken başladığını söylemek mümkündür. Okul öncesi din eğitimi literatürüne bakıldığında çalışmaların başlıklarının önemli bir bölümünde "Kur'an'a göre, sünnete göre veya Hz. Peygambere göre" ifadelerine yer verilmiştir (Öcal, 1995; Sağlam, 2002; Sancaklı, 2007; Baltacı, 1970; Oral, 1999; Kırca, 1996). Okul öncesi eğitimin nasıl verileceğine ilişkin olan çalışmalarda da çocuğun din eğitiminde kullanılan yaklaşım, yöntem, metot, tekniklere sıkça yer verilmiştir (Oflaz, 2017; Öcal, 1989; Bahadır, 1999; Oruç, 2013; Özdoğan, 2004; Abdulazim, 2007).

Okul öncesi din eğitimiyle ilgili çalışmalar daha çok ilahiyat fakülteleri tarafından yapılmıştır. Okul öncesi din eğitimiyle ilgili dikkat çeken çalışmalardan biri ise bu alanın en önemli isimlerinden biri olan Beyza Bilgin'in Okul Öncesi Çağı Çocuğunda Dini Kavramlar adlı çalışmasıdır (Bilgin, 1986). Okul öncesi din eğitimiyle ilgili bir diğer çalışma da Mualla Selçuk tarafından yapılan Çocuk Eğitiminde Dini Motifler (Okul Öncesi Çağ) adlı çalışmadır. Selçuk bu çalışmayı, okul öncesi ve okul çağı çocuklarının gelişim özelliklerini, dini duygu ve düşüncelerinin uyanmasını, gelişmesini sağlayan sosyal, zihinsel ve duygusal faktörleri ortaya koyarak bu yaş grubuna verilecek din eğitim ve öğretimin planlanmasına yardımcı olacak bilgi birikimini sağlamak ve bu yönde çözüm önerileri getirmek amacıyla ortaya koymuştur. (Selçuk, 1991). Okul öncesi din eğitimiyle ilgili ilk bildirimler ise 1981 yılına ait çalışmalardır (Altıntaş, 1981;

Aytaç, 1981). Okul öncesi din eğitimiyle ilgili dikkat çeken çalışmalardan biri Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi adlı kitaptır. Bu kitapta Cemil Oruç, okul öncesi eğitiminin tarihsel gelişimini, eğitimin ana kavramları ve çocuğun psiko-sosyal ve kültürel gelişimi çerçevesinde dinî gelişimi ve din eğitimi incelemektedir (Oruç, 2011). Okul öncesi din eğitimiyle ilgili bir başka kitap da Zeynep Nezahat Cihandide'nin Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi adlı çalışmasıdır (Cihandide, 2014). Okul öncesi din eğitimi ile ilgili başka bir kaynak da İsmail Sağlam'a ait olan İslam ve Batı Eğitiminde Okul Öncesi Eğitimi Hedefler-Etkinlikler adlı kitaptır. Sağlam bu eserde İslam Eğitimi ile Batı Eğitiminin konuya yaklaşım tarzlarını ele alınarak, "Günümüz şartlarında okul öncesi eğitimi nasıl olmalıdır?" sorusuna cevap aramaktadır. Bu sorunun cevabını ararken, hangi etkinliklere nasıl yer verilmesi gerektiğini belirtilmekte ve okuyucuya örnekler sunmaktadır (Sağlam, 2001). Okul öncesi din eğitimiyle ilgili bir diğer kitap da Mustafa Çoban'ın Okul Öncesi (3-6 Yaş) Din ve Ahlak Eğitimi adlı çalışmasıdır. Çoban bu çalışma ile din ve ahlâk eğitiminin okul öncesi çocuk açısından, önemini, amacını, tarihi seyrini, çocuk gelişim alanları ve çocuğa dinimiz ve ahlâkımızla ilgili gelişim basamaklarını ve evrelerini göz ardı etmeden nasıl eğitim verilebileceğini incelemektedir (Çoban, 2016).

Okul öncesi din eğitimi literatüründe yer verilen çalışmaların bir kısmı da okul öncesi din eğitiminin tarihsel gelişimleriyle ilgili bilgiler verir (Şentürk, 2012; Öcal, 2008; Kaymakcan, 2016; Zengin, 2002). Bu çalışmalar geneli itibarıyla din eğitiminin tarihsel gelişimlerine yer vermekle birlikte okul öncesi din eğitimine ilişkin bilgilere de yer vermektedir. Bu bağlamda okul öncesi din eğitiminin tarihsel gelişimini konu merkezine alan bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu da okul öncesi din eğitimine dair literatürdeki önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

Okul öncesi din eğitimi literatüründe 0-6 yaş çocukların dini gelişim sürecine ilişkin çalışmalara da yer verilmiştir (Bahadır, 1999; Çınar ve Şener, 2016; Köylü, 2004; Nas, 2018; Oruç, 2010; Şimşek, 2004; Türk, 2014). Bu bağlamda okul öncesi din eğitimi literatüründe Cemil Oruç'a ait Okul Öncesi Dönemde Dini Duygunun Kökenleri ve Gelişimi adlı makale mevcuttur. Oruç bu çalışmayı, bazı araştırmacılar tarafından dini duygunun

kaynağı olarak gösterilen duyguları ve bunların dini duyguyla ilişki düzeylerini incelemek amacıyla ortaya koymuştur. Bu amaca bağlı olarak da okul öncesi dönemde dini duygunun gelişim aşamaları bu çalışmada incelenmiştir (Oruç, 2010). Dikkat çeken bir başka çalışma da Mustafa Köylü'ye ait Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi adlı çalışmadır. Köylü'nün bu çalışması üç bölümden oluşmaktadır: ilk önce çocukluk dönemi dininin genel özellikleri, ikinci olarak çocuğun din eğitimine etki eden bazı faktörler ve üçüncü ve son olarak da çocuğa Allah inancının öğretimi adlı bölüme çalışmada yer vermiştir (Köylü, 2004). Esra Türk'ün de konuya ilişkin Çocukluk Döneminde Duygusal Gelişim ve Din Eğitimi adlı çalışması mevcuttur. Türk, bu çalışmayı; daha verimli ve etkili bir din eğitimi için çocukluk dönemi duygusal gelişim ve dini gelişim özelliklerini inceleyerek çocukluk döneminde dini duygunun geliştirilmesiyle ilgili bazı temel ilkelere ulaşmak amacıyla yapmıştır (Türk, 2014).

Din eğitimi literatürünün ele alındığı çalışmalar mevcuttur fakat okul öncesi din eğitimi literatürünün ele alındığı çalışmalara rastlanmamaktadır (Türkan, 2015; Yorulmaz, 2016).

Okul öncesi din eğitimi literatürü incelendiğinde, bu alana ait çalışmaların da sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Bu alana ait program incelemesine ilişkin çalışmalar ise sayısal olarak daha da yetersizdir (Tosun ve Çapcıoğlu, 2015; Aslan vd., 2016; Öztürk, 2018). Naciye Öztürk, Okul Öncesi Dini Eğitim: Kur'an Kursları Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi ve Öneriler adlı çalışmasında Kur'an Kursları Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi'nin programı, öğretmenleri ve uygulanmasına yönelik mevcut durumun ortaya konulmasını amaçlamıştır (Öztürk, 2018). Mecit Aslan, Hayriye Soyalp, Osman Karahan ve Muhammet Altuntaş'ın Okul Öncesi Eğitim Programı Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi adlı çalışmaları ise Stufflebeam'ın Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün Değerlendirme Modelini temel alarak okul öncesi eğitim programını değerlendirecek bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla ortaya koyulmuştur (Aslan vd., 2016). Okul öncesi eğitimde olduğu gibi bu alanın da programlarının karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalara rastlanmamaktadır.

Okul öncesi eğitiminin zorunlu hale getirilmesi planlanmaktadır fakat okul öncesi eğitiminin zorunlu olması halinde çocukların aynı yaş grubuna hitap

eden DİB Kur'an Kurslarına (4-6 Yaş Grubu) gitmesi mümkün görülmemektedir. Okul öncesi eğitimi zorunlu oluyor, peki okul öncesi eğitimi DİB Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş Grubu) kazandırdığı yeterliklerle aynı yeterlikleri kazandırabilecek mi? veya DİB Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş Grubu) okul öncesi eğitimine denk sayılması halinde bu kurslar, okul öncesi eğitiminin yeterliklerini karşılayabilecek mi? Bu sorulara cevap verebilmek için öncelikle Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) incelenmelidir ve benzer ve farklı yönleri ele alınmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, betimsel bir araştırmadır ve araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan bu araştırma, nitel bir çalışma olduğundan evren ve örneklem almak gerekmemektedir.

Betimsel yöntem, olayların, olguların, nesnelerin, kurumların veya çeşitli durumların ne olduklarını veya belli özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkarma işlemidir. Araştırılacak olan olaylar veya nesneler kendi tabii ortamlarında ve tabii şekilleri ile incelenerek adeta bir fotoğraf çıkarılır. Bu fotoğraf eksikleri-fazlaları, doğruları-yanlışları görme fırsatını vermenin yanında yeni durumları yorumlamada, güncel problemlerin çözümünde önemli imkânlar sunmaktadır (Cebeci, 2014: 21; Arıkan, 2009: 58).

Bilindiği gibi doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Nitel araştırmada doküman analizi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte de kullanılabilir. Hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabilmesi araştırma problemiyle yakından ilgilidir. Eğitim ile ilgili bir araştırmada ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri, yazışmalar, öğrenci dosyaları, ders ve ünite planları gibi farklı dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189-190).

1.6. Kullanılan Dokümanlar

Bu araştırmada değerlendirilmesi yapılan dokümanlar, DİB tarafından 2018 yılında hazırlanan “Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)” ve

MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2013 yılında hazırlanan “Okul Öncesi Eğitimi Programı”dır.

Kur’an Kursları Öğretim Programında (4-6 Yaş Grubu) programın genel amaçları, temel yaklaşımı ve temel ilkeleri mevcuttur. Programda, 4-6 yaş grubu Kur’an kursu öğretici yeterliklerine, programın ders kredileri tablosuna, derslere, kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Programdaki dersler: Kur’a Uyum Süreci, Dini Bilgiler (Dini Bilgiler-1, Dini Bilgiler-2) ve Kur’an-ı Kerim (Kur’an-ı Kerim-1, Kur’an- Kerim-2)dir. Bu derslere ilişkin kazanımlar ve açıklamalar tablolar halinde sunulmuştur.

Programda; çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma vb. duygu ve davranışlarının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, Kur’an-ı Kerim ve dini bilgiler öğretmekten önce, çocukta dini bir etki bırakma ve dini duygunun gelişmesine katkı sağlamayı amaçladığı görülmektedir. Program; çocuk merkezli ve oyun temellidir. Her oyunda değerler eğitime yönelik bir kazanım bulunması hedeflenmiştir. Aile katılıma önem verilmektedir.

Diğer bir doküman olan Okul Öncesi Eğitimi Programında ise; okul öncesi eğitiminin amaçlarına ve genel ilkelerine yer verilmiştir. Programda; okul öncesi dönemin önemi, okul öncesi eğitimi programının tanıtımı, gelişim özellikleri, kazanımlar ve göstergelerine ilişkin bilgiler mevcuttur. Ayrıca okul öncesi eğitiminin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

Bu program; çocukların motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin en üst seviyeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir. Gelişimsel bir programdır, sarmal yaklaşım özellikleri göstermektedir ve model olarak eklettiktir. Programda kazanım ve göstergeler temel alınmıştır. Programda yer verilen gelişim özellikleri üç farklı yaş grubuna göre düzenlenmiştir. Her gelişim alanına ilişkin gelişim özellikleri, kazanımlar, göstergeleri ve açıklamaları tablolar halinde sunulmuştur.

Program; çocuk merkezli, esnek, dengeli, oyun temelli, keşfederek öğrenme önceliklidir. Programda, yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır ve

konular amaç değil araçtır. Aile katılımına ve rehberlik hizmetlerine önem verilmektedir ve değerlendirme süreci çok yönlüdür.

Çalışmada ele alınan programlar hedefler, içerikler, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarıyla incelenmiştir. Hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri bir programın temel öğelerini oluşturmaktadır (Demirel, 2007: 105). Bu sebeple bir programı tam anlamıyla ele almış olabilmek için programın bu dört ögesinin incelenmesi gerekmektedir.

1.7. Verilerin Analizi

Araştırma verileri, doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Bu amaçla DİB tarafından 2018 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan “Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)” ve MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2013 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan “Okul Öncesi Eğitimi Programı”na ait veriler, çalışmanın temel veri toplama aracını oluşturuyor.

DİB tarafından 2018 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan “Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)” ve MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2013 yılında hazırlanan ve yürürlükte olan “Okul Öncesi Eğitimi Programı” tek tek incelendi. Bu iki programın temel öğeleri olan hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri belirlenip ortaya çıkarıldı. Programların bu dört ögesi karşılaştırıldı. Hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri karşılaştırılırken okul öncesi çocuklarının gelişim özellikleri dikkate alındı ve bu şekilde analiz edildi. Bu öğelerdeki benzerlikler/farklılıklar, eksiklikler/fazlalıklar ortaya koyuldu.

Ayrıca karşılaştırmada, MEB’in kök değer olarak belirlediği on değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ile dini değerler olan Allah, peygamber, ibadet, dua değerleri tema olarak belirlendi. Belirlenen bu temaların her iki programda hangi sıklıkta tekrar edildiği saptandı. Programlara ilişkin elde edilen veriler yorumlanarak sunuldu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümünde, araştırmanın problem ve alt problemlerinde belirtilen sorulara cevap olabilecek nitelikte, incelenen çalışmalara ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilecektir.

Eğitimde program tasarısı hazırlanırken ihtiyaçlara göre hedefler, hedeflere göre içerik, hedeflere ve içeriğe göre öğrenme – öğretme süreci belirlenir ve bunların hepsine göre de değerlendirme tasarlanır. Bir program tasarısı genellikle hedefler, içerik, eğitim durumları (öğrenme – öğretme süreci) ve sınav durumları (değerlendirme) öğelerinden oluşmaktadır. Sadece program tasarısı değil; herhangi bir plan, program ya da tasarı, hedeflerin belirlenmesiyle başlamaktadır. Program öğelerinden hedef ile ilgili hazırlıklar yapılırken işe “Bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aramakla başlanmaktadır (Demirel, 2007: 105). Bu bağlamda, Okul Öncesi Eğitimi Programı ve Kur’an Kursları Öğretim Programında (4-6 Yaş Grubu) “Niçin eğitiyoruz?” sorusu yeterince cevap bulmuş mudur?

Nitekim okul öncesi dönem eğitim programları hazırlanırken temel düşünce çocuğun eğitimidir. Dolayısıyla programların öğrenci merkezli tasarlanması gerekmektedir. Her çocuğun kendine özgü olduğu, yani bireysel farklılıkların çok olduğu, unutulmamalıdır. Öğrenci merkezli bir program tasarısının, bireysel farklılıkları dikkate alarak demokratik bir eğitim programının merkezine bireyi alması gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle bireyin öğrenme ihtiyaçları, ilgi ve yetenekleri nedeniyle geliştirilmesi gerekli becerileri dikkate alınarak eğitim programının hedefleri belirlenmektedir. Bu işlem ya da sürecin sonunda da öğrencilerin bilgi ihtiyacı, yetenekleri, sorunları, ilgileri,

hazırbulunuşlukları, öğrencilerin zayıf ve güçlü yönleri belirlenmiş olmalıdır (Odabaşı, 2014: 122).

Bu araştırmanın üzerine oturtulmuş olduğu temel tema bir program tasarısında yer alan öğelerden oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bu araştırmada Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme ögesi olmak üzere dört boyutuyla incelenmiştir. Araştırma sonucu, incelenen bu iki programın, benzer ve farklı yönleri belirlenmiştir.

1.8. Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleriyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Hedeflerinin Karşılaştırılması

Hedefler; bireyin beklentisinden, toplumun beklentisine ve bunları destekleyen bilimsel bilginin ve değişimin de etkileriyle biçimlenen, geniş bir alan çalışmasını ifade etmektedir. Bir taraftan bireyin nasıl öğreneceği, neyi öğreneceği ve en önemli soru olan niçin öğreneceği sorusunu cevaplamayı zorunlu kılarken; diğer taraftan toplumun nasıl bir birey istediği sorusunu da göz önüne almak gerekmektedir. Hedefler, toplum ve birey ihtiyaçları dışında, bilim ve teknoloji alanında meydana gelen değişimler ve bu değişimlere bağlı olan mesleki ve sosyal-kültürel değişimleri de dikkate alarak oluşturulan ve sürekli geliştirilen bir mekanizmadır (Odabaşı, 2014: 122).

Hedeflerin gerçekleşebilmesi için eldeki zaman planlı kullanılmalıdır. Eğitim etkinlikleri için ayrılan zaman sınırlı olduğundan eğitimle kazandırılması mümkün özellikler arasında en önemli görülenler belirlenerek uygun tedbirlerle öğrenciye kazandırılmaya çalışılmalıdır. Eğitimde hedefler, öğretime yön vermesi, öğrenme-öğretme işleminin yapılmasını ortaya koyması ve ölçmelere rehberlik etmesi bakımından gerekli görülmektedir. Hedefler, öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istendik özellikleri ifade etmektedir. Hedef kavramının başka bir şekilde ifadesi ise; planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla kazandırılmasına karar verilen, davranış değişikliği ya da davranış olarak ifade edilmeye uygun olan istendik özelliklerdir. Bunlar; bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler, alışkanlıklar gibi özellikler olabilir (Demirel, 2007: 106).

Bir öğretim programında hedeflere yer verilmesinin en önemli amacı; öğrenme – öğretme sürecini (eğitim durumlarını) planlı hale getirmektir. Eğitim sürecinde hedef, istenilen noktaya sistemli bir biçimde ulaşabilmede önemli bir yol göstericidir. Hedeflerin oluşturulmasında birey, toplum, konu alanı ve doğa belirleyici öğelerdir. Geçmişte hedeflerin oluşumunda birey, toplum ve konu alanı önemli üç öğe olarak ele alınmışken; günümüzde, ortak dünya anlayışının getirdiği zorunluluk üzerine doğa öğesi de eklenerek, dördüncü bir etmen de sürece dahil edilmiştir. Böylece, bu dört temel unsur üzerinde durularak hedefler takımı oluşturulmaktadır (Odabaşı, 2014: 123). Bu bağlamda, Okul Öncesi Eğitimi Programının ve Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) amaçları bu özellikler dikkate alınarak belirlenmiştir. Haliyle bu programların genel amaçları ve hedefleri bundan ayrı olarak ortaya koyulamaz.

Okul Öncesi Eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (MEB, 2013: 10).

Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) genel amaçları ve görevleri ise şöyledir:

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların kendi seviyelerinde;

1. İslam dininin değerlerini insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini,
2. Kazanacakları değerleri gündelik hayatta kullanmalarını,
3. İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanımlarını,
4. Allah'ı sevgi temelinde tanımlarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini,
5. Peygamber Efendimizin kişiliğini ve karakterini tanımlarını, sevmelerini ve model almalarını,
6. Sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini,
7. İyi alışkanlıklar kazanmalarının yanı sıra beden, zihin ve duygu gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikte öğrenim görmelerini sağlayacak uygun bir ortam sunmayı amaçlamaktadır (DİB, 2018: 7).

Bu iki programın genel amaçlarına bakıldığında, iki programın amaçları da Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak hazırlandığı ifade edilmekle birlikte programların amaçlarının birbirinden çok farklı olduğu görülmektedir. İki program arasında ortak olan tek amaç ise çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamaktır.

Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) genel amaçları olan; İslam dininin değerlerini insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini, bu değerleri gündelik hayatta kullanmalarını, Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanımalarını, Allah'ı sevgi temelinde tanımalarını, Hz. Muhammed'in kişiliğini ve karakterini tanımalarını ve sevmelerini ve sağlıklı bir dini ve ahlaki gelişim göstermelerini sağlayacak uygun bir ortam sunma amaçlarından hiçbiri Okul Öncesi Eğitimi Programının amaçları arasında olmadığı için kazanımlarında da olması beklenemez. Fakat gelişim alanlarından olan dini ve ahlaki gelişim alanlarının da geliştirilebilmesi için bu alanlara da ilişkin amaçların ve kazanımların olması gerekmektedir. Çünkü dini gelişim, çocuğun diğer gelişimsel özelliklerinden bağımsız gelişen bir boyut değildir. Dini gelişim, çocuğun kutsal diye nitelendirdiği şeyle ilişkilerinden kaynaklanan tecrübelerinin bir yorumundan ibarettir. Bir başka ifade ile dini gelişim diğer bütün gelişimlere bağlıdır (Kuşat, 2012). Bazı araştırmacılara göre çocukta dini duygunun uyanması ve gelişmesi, onun zihni ve ruhi gelişmesi ile paralellik göstermektedir. Bu sebeple çocuğun dini duygu ve düşünce gelişimi diğer gelişim özellikleriyle birlikte ele alınarak bütüncül bir yaklaşımla incelenmelidir (Tosun ve Çapcıoğlu, 2015). Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) genel amaçları ve görevlerinden biri olan "...yaratılıştaki düzeni fark etmelerini sağlayacak uygun bir ortam sunmayı amaçlamaktadır." maddesine bakıldığında; okul öncesi dönemdeki bir çocuğun gelişimsel durumunun üzerinde bir beklenti içerdiği görülmektedir. Okul Öncesi Eğitimi Programının amaçları daha basit ve çocukların gelişim düzeyine uygun iken; Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) amaçları gelişimsel durumla tam örtüşmemektedir.

1.8.1. Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri

Okul Öncesi Eğitimi Programında (OÖEP),

Güncellenen bu program gelişimsel bir programdır. Gelişimsel program bütüncül bir yaklaşımla, çocuğun sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil gelişim alanları ile öz bakım becerilerini birlikte ele alır. Programın temelini çocukların gelişimsel özellikleri oluşturur. Öğrenme süreçleri planlanırken çocukların gelişimsel düzeyleri belirlendikten sonra ilgi ve gereksinimleri ile içinde yaşadıkları çevresel koşullar dikkate alınır. Kazanım ve göstergelerle farklı eğitim süreçleri oluşturularak çocukları desteklemek ve onları buldukları gelişim düzeyinden ulaşabilecekleri en üst aşamaya taşımak bu programın hedefidir.

ifadesine yer verilmiştir (MEB, 2013: 18).

Bu programda her yaş grubu için gelişim özellikleri, geliştirilen kazanımlar, göstergeler ve bunlarla ilgili açıklamalar tablolar hâlinde sunulmuştur. Toplam beş tablo ve bu tablolar altındaki açıklamalar mevcuttur.

Birinci tabloda “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişim Özellikleri” başlıklı tablodur ve bu tabloda “36 - 48 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi”, “48 - 60 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi” ve “60 - 72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi” başlıklarına yer verilmiştir. Devamında bilişsel gelişimle ilgili 21 kazanım mevcuttur. (MEB, 2013: 19). Kazanımların genelinde nesne/durum/olaya ilişkin özelliklere yer verilmiştir. Örneğin; “Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.”, “Nesneleri sayar.”, “Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.”(MEB, 2013: 20-21).

İkinci tabloda “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Dil Gelişimi Özellikleri” başlığı altında “36 - 48 Aylık Çocukların Dil Gelişimi”, “48 - 60 Aylık Çocukların Dil Gelişimi” ve “60 - 72 Aylık Çocukların Dil Gelişimi” başlıklarına yer verilmiştir. Bu tablodan sonra ise dil gelişimi ile ilgili 12 kazanım mevcuttur (MEB, 2013: 24). Ses bilgisi, konuşma, dinleme, izleme ve okuma-yazmaya ilişkin kazanımlara yer verilmiştir.

Üçüncü tabloda “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri” başlığı altında “36 - 48 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimi”, “48 - 60 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimi” ve “60 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimi” başlıklarına yer verilmiştir. Devamında sosyal ve duygusal gelişim ile ilgili 17 kazanım mevcuttur (MEB, 2013: 27). Kendini ve ailesini tanıtmaya, duygularını ifade etmeye, sorumluluk alma, kurallara uymaya ve farklılıklara saygı duymaya ilişkin kazanımlara yer verilmiştir. Bunun yanında estetik değerleri koruma ve sanat eserlerinin değeri fark etmeye ilişkin kazanımlar da bulunmaktadır.

Dördüncü tabloda “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Motor Gelişim Özellikleri” başlığı altında “36 - 48 Aylık Çocukların Motor Gelişimi”, “48 - 60 Aylık Çocukların Motor Gelişimi” ve “60 - 72 Aylık Çocukların Motor Gelişimi” başlıklarına yer verilmiştir. Bu tablodan sonra ise 5 kazanım mevcuttur (MEB, 2013: 31).

Beşinci ve son tabloda “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Öz Bakım Becerileri” başlığı altında “36 - 48 Aylık Çocukların Öz Bakım Becerileri”, “48 - 60 Aylık Çocukların Öz Bakım Becerileri” ve “60 - 72 Aylık Çocukların Öz Bakım Becerileri” başlıklarına yer verilmiştir. Bu tablodan sonra ise 8 kazanım mevcuttur (MEB, 2013: 34). Temizlik, giyinme, beslenme ve dinlenmeye ilişkin kazanımlar bulunmaktadır.

OÖEP’deki gelişim özellikleri tabloları ve dönemin genel gelişim özellikleri dikkate alınarak kazanımların geneline bakıldığında, kazanımların bu dönem çocuklarının gelişim özelliklerine uygun oldukları görülmektedir.

1.8.2. Kur’an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Hedefleri

Kur’an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) (KKÖP) kazanımlarında dersleri, kazanımları ve açıklamaları içeren tabloların içerisinde yer verilmiştir. Kursa Uyum Süreci, Dini Bilgiler (Dini Bilgiler-1 ve Dini Bilgiler-2) ve Kur’an-ı Kerim (Kur’an-ı Kerim-1 ve Kur’an-ı Kerim-2) başlıkları altındaki tablolarda bu derslere ait üniteler, kazanımlar ve açıklamalar mevcuttur. Kursa Uyum Süreci’nde 12, Dini Bilgiler-1 dersindeki dokuz ünite toplam 84, Dini Bilgiler-2 dersindeki dokuz ünite toplam 64, Kur’an-ı Kerim-1 dersindeki dokuz ünite toplam 48 ve Kur’an-ı Kerim-2 dersindeki dokuz ünite toplam 39 kazanıma yer verilmiştir (DİB, 2018: 12-29).

Kursa Uyum Süreci’ndeki kazanımlara bakıldığında; kazanımların, kendini ve çevresini tanıma/tanıtma, kurallara uyma ve sorumluluk alma, temizlik ve beslenmeye ilişkin oldukları görülmektedir. Erken çocukluk döneminin gelişim özellikleri dikkate alındığında, bu kazanımların çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğu görülmektedir.

Dini Bilgiler (Dini Bilgiler-1 ve Dini Bilgiler-2) derslerinin kazanımlarına bakıldığında; değerlere ilişkin kazanımların çocukların gelişimine uygun olduğu görülmektedir. Bu dönem çocuklarının genel olarak en önemli özellikleri; animizm, taklit, soru sormaya düşkünlük, kolay inanırlık, egosantrizm ve antropomorfizmdir (Nas, 2018: 49). Çocukların, antropomorfizm diğer adıyla insan biçimcilik özellikleri olduğundan Allah tasavvurları da insana

benzemektedir (Cihandide, 2014: 68). Çocuk, dönem özellikleri gereğince soyut düşünememekte somut düşünmektedir. “Çocuk geliştikçe, tabii olarak maddiden maneviye, somuttan soyuta geçecektir. Nitekim 7 yaşından 11 yaşına kadar antropomorfizm hafifler ve çocuğun Allah anlayışı gitgide soyutlaşır.” (Dam, 2010: 39). Bu sebeple Allah tasavvuruna ilişkin kazanımlar, çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak uygun olmadığı görülmektedir. Çocuğun Allah tasavvurunu doğru bir şekilde kavrayabilmesi için bu kazanımlar ilkökul döneminde ve dönem özelliklerine uygun olarak verilmeye başlanabilir.

Kur'an-ı Kerim (Kur'an-ı Kerim-1 ve Kur'an-ı Kerim-2) derslerinin kazanımlarında bakıldığında; Kur'an-ı Kerim'i Tanıma ünitesinin kazanımlarının çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğu fakat diğer ünitelerdeki Arapça harflerin tanınması ve Arapça dua ve surelerin ezberlenmesine ilişkin kazanımların çocukların dil gelişimlerine uygun olmadığı görülmektedir. Çocuğun daha kendi dilinde bir şiir bile ezberlememişken yabancı bir dilde dua ezberlemesi dil gelişimini olumsuz etkileyebilir.

1.8.3. Hedeflerin Karşılaştırılması

OÖEP ve KKÖP'nin hedeflerine bakıldığında; gelişim alanlarına göre benzerlik ve farklılıklar gösterdikleri görülmektedir. Bu bağlamda, Tablo 1, Tablo 2, tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'teki gelişim alanları OÖEP'deki gelişim alanları baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 1
Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri
Bilişsel Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Bilişsel Gelişim	<ol style="list-style-type: none">1. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.2. Geometrik şekilleri tanıır.3. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar.4. Nesne/durum/olaya dikkatini verir.5. Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.6. Algıladıklarını hatırlar.7. Nesneleri sayar.8. Nesne veya varlıkları gözlemler.9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar.10. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.11. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar.12. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.13. Nesneleri ölçer.14. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır.15. Nesnelerle örüntü oluşturur.16. Parça-bütün ilişkisini kavrar.17. Neden-sonuç ilişkisi kurar.18. Zamanla ilgili kavramları açıklar.19. Problem durumlarına çözüm üretir.20. Nesne/sembollerle grafik hazırlar.21. Atatürk'ü tanıır ve Türk toplumu için önemini açıklar.	

Tablo 1'e bakıldığında, bilişsel gelişim alanına ilişkin OÖEP'de 21 kazanıma yer verildiği, KKÖP'de ise bu alana ilişkin kazanıma yer verilmediği görülmektedir.

Tablo 2
Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri
Dil Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Dil Gelişimi	1. Sesleri ayırt eder.	1. Besmele, Kelime-i Tevhit, Kelime-i Şehadet ve anlamlarını söyler.
	2. Sesini uygun kullanır.	2. Harflerin okuma yönünü fark eder.
	3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.	3. Harflerinin isimlerini bilir.
	4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.	4. Harflerinin şekillerini tanıır.
	5. Dili iletişim amacıyla kullanır.	5. Harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır.
	6. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.	6. Harflerini seslendirir.
	7. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	7. Başarı duasını ve manasını söyler.
	8. Ses bilgisi farkındalığı gösterir.	8. Sübhâneke, Salli-barik, Tahiyât, Rabbena, Amentü duasını ezbere okur.
	9. Sözcük dağarcığını geliştirir.	9. Felak İhlas, Kevser, Fatiha, Nâs Sûresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir.
	10. Görsel materyalleri okur.	10. Kur'an harflerinden ilk ve son 14 harfin isimleri, şekilleri ve seslerini hatırlar.
	11. Okuma farkındalığı gösterir.	11. Kur'an harflerinden ilk ve son 14 harfin baştaki şekillerini tanıır.
	12. Yazı farkındalığı gösterir.	12. Kur'an harflerinden ilk ve son 14 harfin ortadaki şekillerini tanıır.
	13. Kur'an harflerinden ilk ve son 14 harfin sondaki şekillerini tanıır.	
	14. Kur'an harflerinden ilk ve son 14 harfin baştaki, ortadaki ve sondaki şekillerini ayırt eder.	
	15. Harfleri farklı özelliklerine göre gruplandırır.	
	16. Harekeleri tanıır.	
	17. Harfleri hareketlerine uygun şekilde seslendirir.	
	18. Cezm, şedde, tenvin işaretini tanıır.	
	19. Harfleri işarete uygun şekilde seslendirir.	
	20. Uzatma harflerini (ل , و , ی) tanıır.	
	21. Harfleri uzatma harflerine uygun şekilde seslendirir.	
	22. Zamirin okunuşu ile ilgili kuralları bilir ve uygular.	
	23. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları bilir ve uygular.	
	24. Kur'an'dan bir miktar yüzüne okur.	
	25. Kur'an'ı Kerim'den bölümler okur.	
	26. Ayetü'l-Kürsi'yi ezbere okur.	

Tablo 2'ye bakıldığında, dil gelişim alanına ilişkin OÖEP'de anadili geliştirmeye yönelik kazanıma yer verildiği, KKÖP'de ise yabancı bir dili geliştirmeye yönelik kazanımlara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 3
Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri
Sosyal ve Duygusal Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Sosyal ve Duygusal Gelişim	1. Kendisine ait özellikleri tanıtır.	1. Kendini grup önünde tanıtır.
	2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.	2. Kursta görevli personeli, arkadaşlarını, kursun bölümlerini tanıtır.
	3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.	3. Kuralların oluşturulmasında sorumluluk alır ve kurallara uyar.
	4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.	4. Görev ve sorumluluklarını bilir.
	5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir.	5. Eğitim ortamındaki materyalleri amacına uygun
	6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.	6. 11. Güvenlik kurallarına uygun davranır.
	7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.	7. 12. Sınıf içi etkinliklerine isteyerek katılır.
	8. Farklılıklara saygı gösterir.	8. Kur'an-ı Kerim'in özel bir kitap olduğunu fark eder.
	9. Farklı kültürel özellikleri açıklar.	9. Kur'an-ı Kerim dinlemeyi sever.
	10. Sorumluluklarını yerine getirir.	10. Kur'an-ı Kerim öğrenmeye istekli olur.
	11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.	11. Dua, şükür, özür dileme ile ilgili ifadeleri kullanır.
	12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar.	12. Allah'a her zaman dua edebileceğini bilir.
	13. Estetik değerleri korur.	13. Kendisine yapılan iyilikler için teşekkür eder.
	14. Sanat eserlerinin değerini fark eder.	14. Allah'ın verdiği nimetlere şükreder.
	15. Kendine güvenir.	15. Hata yaptığında özür diler.
	16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.	16. Dua etmenin, teşekkür etmenin, özür dilemenin olumlu sonuçlarını fark eder.
	17. Başkalarıyla sorunlarını çözer.	17. Dua, şükür ve özür dilemenin Allah'ın sevdiği davranışlar olduğunun farkına varır.
	18. Kendine dair olumlu düşüncelerini ifade eder.	
	19. Ailesine ve arkadaşlarına karşı sevgisini gösterir	
	20. Çevresindeki varlıkları sever ve varlıklara merhamet gösterir.	
	21. Allah'a ve Peygambere olan sevgisini gösterir.	
	22. Sevgi ve merhamet davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder.	
	23. Sevgi ve merhamet göstermenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.	
	24. Allah'ın tüm varlıkları sevip onlara merhamet ettiğinin farkına varır.	
	25. Saygı ile ilgili ifadeleri kullanır.	
	26. Ailesine ve arkadaşlarına karşı saygı gösterir.	
	27. Çevresine karşı saygılı davranır.	
	28. Allah'a ve Peygambere olan saygısını gösterir.	
	29. Saygı davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder.	
	30. Saygılı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.	
	31. Peygamberimizin, çevresindeki tüm varlıklara karşı saygılı olduğunu bilir.	
	32. Kur'an-ı Kerim'e saygı gösterir.	
	33. Ezan okunurken saygı gösterir.	
	34. Farklılıklara saygı gösterir.	
	35. Öz bakım ile ilgili sorumluluklarını yerine getirir.	
	36. Ailesine, arkadaşlarına, çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirir.	
	37. Sınıftaki sorumluluklarını yerine getirir.	
	38. Sorumluluk almaya istekli olur.	
	39. İnsanların farklı görev ve sorumlulukları olduğunu fark eder.	
	40. İnsanların sorumlu olduğu toplumsal davranışlara örnek verir.	

Tablo 3 (Devam)

Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri

Sosyal ve Duygusal Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	ÖÖEP	KKÖP
Sosyal ve Duygusal Gelişim		41. İnsanların Allah'a karşı sorumlulukları olduğunu bilir.
		42. Sorumlulukları yerine getirmenin olumlu sonuçlarını fark eder.
		43. Sorumlulukları yerine getirmenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.
		44. Yardım gerektiren durumların farkına varır.
		45. İhtiyacı olduğunda yardım ister.
		46. Aile bireyelerine ve arkadaşlarına yardım eder.
		47. Yardım edilmesi veya istenmesi gereken durumları bilir.
		48. Yardımlaşmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.
		49. Peygamberimizin yardımsever bir insan olduğunu bilir.
		50. Yardımlaşmanın olumlu sonuçlarını fark eder.
		51. Yardımlaşma ve paylaşmaya istekli olur.
		52. İsteklerini ertelemesini bilir.
		53. Gerekliğinde sırasını bekler.
		54. Allah'ın sabırlı davranmayı sevdiğini bilir.
		55. Peygamberimizin sabırlı bir insan olduğunu bilir.
		56. Sabırlı olmanın olumlu sonuçlarını fark eder.
		57. Sabırlı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.
		58. Sabırlı olmayı gerektiren durumlara örnekler verir.
		59. İyiliğin karşılık beklemeden yapılması gereken bir davranış olduğunu bilir.
		60. İyilik olarak nitelendirilebilecek davranışların neler olabileceğini ayırt eder.
		61. İyilik yapmanın olumlu sonuçlarını fark eder.
		62. İyiliksever bir insanın özelliklerini bilir.
		63. İyilik yapmaya istekli olur.
		64. İyilik yapmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.
		65. Peygamberimizin iyiliksever bir insan olduğunu bilir.
		66. Dürüst bir insanın özelliklerini bilir.
		67. Ailesine her zaman dürüst davranır.
		68. Arkadaşlarına her zaman doğruyu söyler.
		69. Dürüst olan ve olmayan davranışları ayırt eder.
		70. Çevresine karşı her zaman dürüst olur.
		71. Dürüst olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.
		72. Peygamberimizin doğru ve güvenilir bir insan olduğunu bilir.
		73. Müslümanın güvenilir insan olduğunu bilir.
		74. Doğru ve dürüst olmanın olumlu sonuçlarını fark eder.
	75. Kendinin ve başkalarının haklarını korur.	
	76. Adil olan ve olmayan davranışları ayırt eder.	
	77. Çevresine karşı adil davranır.	
	78. Adil olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunun farkına varır.	
	79. Allah'ın adil olduğunu bilir.	
	80. Peygamberimizin herkese adil davrandığını bilir.	
	81. Adil davranışların olumlu sonuçlarını fark eder.	
	82. Karşılaştığı problemlere adil çözümler üretir.	
	83. Allah'ın var ve bir olduğunu bilir.	
	84. Tüm varlıkları Allah'ın yarattığını bilir.	

Tablo 3 (Devam)
Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri
Sosyal ve Duygusal Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Sosyal ve Duygusal Gelişim		85. Allah'ın tüm varlıkları sevdiğini bilir.
		86. Allah'ın merhametli olduğunu bilir.
		87. Allah'ın her şeyi bildiğini, işittiğini ve gördüğünü bilir.
		88. Allah'ı sever ve O'na güvenir.
		89. Allah'ın verdiği nimetlerin farkına varır.
		90. Peygamberlerin görevlerini bilir.
		91. Peygamberimizin kişisel özelliklerini bilir.
		92. Peygamberimizin insan ilişkilerine yönelik güzel davranışlarından örnekler verir.
		93. Peygamberimizle ilgili saygı ifadelerini bilir.
		94. Peygamberimizin örnek bir insan olduğunu kavrar.
		95. Günlük yaşamında Peygamberimizin bazı davranışlarını model alır.
		96. Peygamberimizin çocukları sevdiğini bilir.
		97. Kur'an-ı Kerim'in özelliklerini bilir.
		98. Kur'an-ı Kerim okumanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu farkına varır.
		99. Namazda Kur'an-ı Kerim'den ayetler okuduğunu bilir.
		100. Kur'an-ı Kerim okumanın olumlu sonuçlarını fark eder.
		101. İnsanların farklı ve ortak özelliklerini bilir.
		102. Ailenin ve arkadaşlığın insan yaşamındaki önemini kavrar.
		103. Toplumsal yaşamda insanların farklı rolleri olduğunu bilir.
		104. İnsanların birbirlerine ihtiyaç duyduklarını fark eder.
		105. Belli başlı görgü kurallarını bilir.
		106. Görgü kurallarına uygun davranır.
		107. Allah'ın kâinatı bir düzen içerisinde yarattığını fark eder.
		108. Doğada vakit geçirirken kâinatın güzelliklerini fark eder.
		109. Allah'ın insanlar için pek çok nimetler yarattığını bilir.
		110. Çevreyi temiz tutar.
		111. Çevreye zarar verici davranışlardan uzak durur.
		112. Allah'ın insanlar için yarattığı nimetleri verimli kullanır.
		113. Dinimizin temel özelliklerini bilir.
	114. İslam'ın beş şartını bilir.	
	115. Kelime-i Şehadet'in dinimizdeki önemini fark eder.	
	116. Namaz, oruç ve hac ibadetinin temel özelliklerini bilir.	
	117. Namaz ibadetine ilişkin rükû ve secde gibi hareketleri yapar.	
	118. Zekât ibadetinin başlıca faydalarını bilir.	
	119. İbadet etmenin olumlu sonuçlarını fark eder.	
	120. Caminin genel özelliklerini bilir.	
	121. Camiye gitmeye istekli olur.	
	122. Ezanın önemini fark eder.	
	123. Kâbe'nin Müslümanlar için önemini bilir.	
	124. Mescid-i Nebevî'yi ve Mescid-i Aksa'yı tanır.	
	125. Dini mekânlarda bulunmanın olumlu etkilerini fark eder.	
	126. İnsan için vatanın önemini fark eder.	
	127. Vatanını ve bayrağını sever.	
	128. Vatana karşı görevleri bilir.	
	129. Birlik ve beraberliğin vatan için önemini kavrar.	

Tablo 3 (Devam)

Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri

Sosyal ve Duygusal Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Sosyal ve Duygusal Gelişim		130. Vatan sevgisiyle öne çıkan tarihi şahsiyetleri tanır. 131. İstanbul'un Fethi, Çanakkale Savaşı, 15 Temmuz gibi tarihi olayların önemini kavrar. 132. Vatan için çalışmanın önemini fark eder. 133. Ramazan ve Kurban Bayramının temel özelliklerini bilir. 134. Bayramların insanlar üzerindeki olumlu sonuçlarını fark eder. 135. Bayramlaşmanın nasıl yapılacağını gösterir. 136. Kandillerin ve Cuma gününün Müslümanlar için önemini bilir.

Tablo 3'e bakıldığında sosyal ve duygusal gelişim alanına ilişkin kazanımların yanında dinin ve ahlaki gelişim alanına ilişkin kazanımlara da yer verildiği görülmektedir. KKÖP'deki dini ve ahlaki gelişim alanındaki kazanımlar, OÖEP'de böyle bir gelişim alanına yer verilmediğinden sosyal ve duygusal gelişim alanına ilişkin tabloda yer almıştır.

Tablo 4

Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri

Psikomotor Gelişim Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Psikomotor Gelişim		
	1. Denge hareketleri yapar. 2. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. 3. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. 4. Yer değiştirme hareketleri yapar. 5. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.	

Tablo 4'te ele alınan psikomotor gelişim alanına ilişkin OÖEP'de 5 kazanıma yer verildiği, KKÖP'de ise bu alana ilişkin herhangi bir kazanıma yer verilmediği görülmektedir.

Tablo 5
Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Hedefleri
Öz Bakım Becerileri Alanı

Gelişim Alanı	OÖEP	KKÖP
Öz Bakım Becerileri	<ol style="list-style-type: none">1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular.2. Giyinme ile ilgili işleri yapar.3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.4. Yeterli ve dengeli beslenir.5. Dinlenmenin önemini açıklar.6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç ve gereçleri kullanır.7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.8. Sağlığı ile ilgili önlemler alır.	<ol style="list-style-type: none">1. Temizlik kurallarına uygun davranır.2. Yeterli ve dengeli beslenir.

Tablo 5'e bakıldığında OÖEP'nin ve KKÖP'nin öz bakım becerilerine ilişkin ortak iki kazanımları olduğu görülmektedir.

Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'e bakıldığında; gelişim alanlarından bilişsel, psikomotor gelişim alanlarında OÖEP'nin kazanımlarının daha çok olduğu; dil ve sosyal ve duygusal gelişim alanlarında ise KKÖP'nin kazanımlarının daha çok olduğu görülmektedir.

OÖEP'nin ve KKÖP'nin kazanımlarını karşılaştırdığımızda; KKÖP'de Kursta Uyum Süreci başlığı altındaki "Kendini grup önünde tanıtır." kazanımına karşılık OÖEP'de "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri" başlığı altındaki "Kendisine ait özellikleri tanıtır.", "Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır." ve "Kendini yaratıcı yollarla ifade eder." kazanımları mevcuttur. Çocuğun kendini ifade edebilmesi, duygularını kontrol edebilmesi, kendisiyle ve çevresiyle barışık ve uyum içinde olabilmesi sosyal duygusal gelişim özelliklerindedir. Bu bağlamda, bu kazanımlarla, okul öncesi çocuğun kendini ifade edebilmesini sağlamak, sosyal ve duygusal gelişim alanını geliştirmek hedeflenmektedir.

KKÖP'de Kursta Uyum Süreci başlığı altındaki "Kuralların oluşturulmasında sorumluluk alır." ve "Kurallara uyar." kazanımlarına karşılık OÖEP'de "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri" başlığı altında "Değişik ortamlardaki kurallara uyar.", kazanımına yer verilmiştir. Bu kazanımlar, sosyal duygusal gelişimin çevreyle uyum içerisinde olma özelliğini geliştirmeyi

hedeflemektedir. Bu kazanımların amacı buldukları ortamın kurallarına uyan bireyler yetiştirmektir.

KKÖP’de Kursu Uyum Süreci başlığı altındaki “Görev ve sorumluluklarını bilir.” kazanımına karşılık OÖEP’de “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri” başlığı altındaki “Sorumluluklarını yerine getirir.” ve “Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.” kazanımları mevcuttur. Bu kazanımlar da sosyal duygusal gelişimin “çevresiyle barışık ve uyum içerisinde olma” özelliğini geliştirmeyi hedeflemektedir. Görev ve sorumluluk alan ve bu görev ve sorumlulukları yerine getiren bireyler yetiştirilmek istenmektedir.

KKÖP’de Kursu Uyum Süreci başlığı altındaki “Sınıf içi etkinliklerine isteyerek katılır.” kazanımını tam karşılamamakla beraber OÖEP’deki “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri” başlığı altındaki “Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.” kazanımı, bu kazanıma karşılık olarak gösterilebilir. “Kendini yaratıcı yollarla ifade eder” kazanımında “yaratıcı yollarla” ifadesi ile oyun ve drama gibi etkinlikler kastedilmektedir. Erken çocukluk dönemi düşünüldüğünde çocuk oyun aracılığı ile iletişimini güçlendirir. Oyun çocuğun içsel dünyasına açılan bir kapıdır (Diken, 2014: 185). Bu kazanımlar, sosyal duygusal gelişim alanının iletişimi güçlendirme özelliğini geliştirmeyi hedeflemektedir.

KKÖP’de Kursu Uyum Süreci başlığı altındaki “Yeterli ve dengeli beslenir.” kazanımına karşılık OÖEP’de “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı 36 - 72 Aylık Çocukların Öz Bakım Becerileri” başlığı altında “Yeterli ve dengeli beslenir.” ve “Günlük yaşam becerileri için gerekli araç ve gereçleri kullanır.” kazanımlarına yer verilmiştir. “Günlük yaşam becerileri için gerekli araç ve gereçleri kullanır.” kazanımının göstergesinde “Beslenme sırasında uygun araç ve gereçleri kullanır.” ifadesi mevcuttur. OÖEP’deki kazanımlardan biri KKÖP’deki kazanım ile tamamen aynıdır ve iki programın kazanımları da çocukların beslenmesine ilişkindir. Kendi kendine yemek yiyebilmek ve yemekle ilgili araç gereçleri doğru kullanabilmek için psikomotor gelişiminde belli bir noktaya gelmiş olmak gerekmektedir. OÖEP’deki bu kazanımlarla da psikomotor gelişimi desteklemek hedeflenmektedir.

OÖEP’de, KKÖP’de yer verilen ve dini ve ahlaki gelişim alanına ilişkin olup sosyal ve duygusal gelişim alanına ilişkin tabloda yer verilen “Allah’ın verdiği nimetlere şükreder.”, “Sabırlı olmanın olumlu sonuçlarını fark eder.”, “İyilik yapmaya istekli olur”, “Çevresine karşı her zaman dürüst olur.”, “Adil olan ve olmayan davranışları ayırt eder.” kazanımlarına karşılık gelen kazanımlar mevcut değildir. Ayrıca OÖEP’de, dini gelişim alanını geliştirmeye yönelik başka herhangi bir kazanım da mevcut değildir.

Dini ve ahlaki gelişim alanlarının da diğer gelişim alanları kadar önemli olduğu ve bu alanların birbirinden bağımsız alanlar olmadığı unutulmamalıdır. Ahlaki gelişim denilince akla gelebilecek ilk kavram ise “değer”dir. Değerler insanların davranışlarına yön vermektedirler. Değerler sarsılırsa veya bazı değerler kaybolursa ve önemini yitirirse çocuklar sağlam kişilik ve karakter sahibi olamaz. İnsanların ruh sağlıkları bozulur ve toplumsal dayanışma ve birlik zayıflar, yaşam anlamsız bir hal alır. Ayrıca değerler, insanın olaylar üzerinde tutarlı bir tutum ve inanç sahibi olmasını ve kendini aşmasını sağlar (Hökelekli, 2013: 270). Tüm bu etkilerinden dolayı değerlerin insan yaşamındaki önemi büyüktür ve bu nedenle değerler eğitime önem verilmelidir.

Dua, şükür, özür dileme, sevgi, merhamet, saygı, sorumluluk, yardımlaşma, sabır, iyilik, doğruluk, dürüstlük, adalet gibi değerler KKÖP’de ünite başlıkları olarak ele alınıp birçok kazanımla detaylandırılırken; okul öncesi eğitim programında değerler, duygu boyutu ile ele alınmıştır. OÖEP’de “Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.”, “Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir.” ve “Farklılıklara saygı gösterir.” kazanımlarına yer verilmiştir.

Günümüzde, değerlerin yaşatılması ve nesillere aktarılması görevini üstlenen yapılardan birisi de okullardır. Bu bağlamda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2016-2017 eğitim öğretim yılında müfredatlarda kapsamlı bir şekilde yenileme (güncelleme, gözden geçirme, ikmal ve değişiklik) çalışması yapılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 18 Temmuz 2017 tarihinde “Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine” başlığıyla yayınladığı bildirisinde değerler eğitime ilişkin “on kök değer”e yer verilmiştir. Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk,

vatanseverlik, yardımseverliktir (MEB Basın Açıklaması, 2017). Bu değerlerin öğrencilere nasıl aktarılacağına da müfredatların giriş bölümündeki “Değer(ler) Eğitimi” başlığı altında yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda bu on kök değer ve dini değerler olan dua, ibadet, Allah, peygamber kavramlarına yer verilerek bu kavramların programların kazanımlarında kaç kez tekrar edildiğine bakılmıştır. On kök değer programlarda incelenirken MEB’in değerler ve değerlere ilişkin tutum ve davranışları içeren tablosu baz alınmıştır (MEB Basın Açıklaması, 2017).

Tablo 6
Kur’an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının
Kazanımlarındaki Değerlerin Tekrar Sayısı

Değerler	KKÖO	OÖEP
Adalet	7	1
Dostluk	6	1
Dürüstlük	7	1
Öz Denetim	8	6
Sabır	5	0
Saygı	16	2
Sevgi	12	3
Sorumluluk	14	2
Vatanseverlik	10	8
Yardımseverlik	11	0
Dua	15	0
İbadet	7	0
Allah	28	0
Peygamber	16	0
Toplam	162	24

Tablo 6’ya bakıldığında, MEB’in belirlediği on kök değerlerin tamamının KKÖP’de daha çok tekrar edildiği, OÖEP’de on kök değerden çok vatanseverlik kavramının tekrar edildiği, diğer kavramlara yeterince yer verilmediği görülmektedir. Ahlaki değer olan iyilik ve dini değerler olan Allah, peygamber, dua ve ibadet kavramlarının KKÖP’de sıklıkla tekrar edildiği; OÖEP’de bu değerlere hiç yer verilmediği görülmektedir.

OÖEP’de KKÖP’deki değerlerin bazılarında cüz’i miktarda değinilmiştir. Örneğin; sorumluluk kavramına ilişkin “Sorumluluklarını yerine getirir.” kazanımına yer verilmiştir. Fakat Kur’an Kursları Öğretim Programında (4-6 Yaş Grubu) ayrıntılı olarak yer verilen değerler, Okul Öncesi Eğitimi Programında ayrıntılı olarak ele alınmamıştır ve yeterli sayıda kazanımla zenginleştirilmemiştir.

OÖEP’nin ve KKÖP’nin kazanımlarının geneline baktığımızda; gelişim alanları olan fiziksel gelişim, psikomotor gelişim, bilişsel gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, ahlaki gelişim ve dini gelişim alanlarından sadece sosyal ve duygusal gelişim ve psikomotor gelişim alanında ortak kazanımlar mevcuttur. Bu sebeple birbirine benzer veya birbirini karşılayan kazanım sayısının çok az olduğu görülmektedir. OÖEP’de KKÖP’nin temel konularından olan Allah’ı, Peygamber’i, Kitap’ı, dininin genel özelliklerini anlatan konulara ilişkin herhangi bir kazanım mevcut değildir. Ayrıca programda ele alınan derslerden biri olan Kur’an-ı Kerim dersinin kazanımlarına dair de herhangi bir kazanım mevcut değildir. Bu da OÖEP’de, dini ve ahlaki gelişim alanlarına ait hedeflere ilişkin büyük bir boşluk olduğunu göstermektedir.

OÖEP’nin hedefleri ve KKÖP’nin hedefleri kendi içerisinde bir bütün olarak ele alındığında; bir tarafın asıl hedefinin çocuğu ilkokula hazırlamak diğer tarafın asıl hedefinin ise çocuğu dini açıdan belli bir noktaya getirmek olduğu görülmektedir. OÖEP’de, değerlere ilişkin birkaç kazanım dışında dini gelişime ilişkin kazanımlar bulunmazken, KKÖP’de de kursa uyum sürecindeki birkaç kazanım dışında çocuğu ilkokula hazırlamaya yönelik kazanım bulunmamaktadır.

1.9. Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriğiyle Kur’an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) İçeriğinin Karşılaştırılması

İçerik, eğitimsel hedeflerin gerçekleşmesi için seçilen olgu, kavram, ilke ve genellemelerin sistematik bağlarla birleşerek oluşturdukları bilgi bütünüdür. Hedefleri gerçekleştirmek için içeriğin düzenlenmesi önemli konulardan biridir. İçeriğin anlamlı bir bütün halinde sunulmasının en önemli faydası, hedeflerin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktır. Programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için “Ne öğretelim?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Buna dayanarak, programın içerik boyutu ile öğretilecek konuların düzenlenmesi söz konusudur. Bu düzenlemenin nasıl olması gerektiği ise tartışma konusudur (Demirel, 2007: 120).

Eğitim programlarında içerik seçimiyle ilgilenenlerin belli ölçütlere göre hareket etmeleri gerektiği belirtilmektedir. Bu ölçütlerin de toplumsal fayda, bireysel fayda, öğrenme ve öğretme ve bilginin yapısında muhtevanın işgal ettiği yer olduğu ifade edilmekte ve bu ölçütlere yenilerinin eklenebileceği belirtilmektedir (Demirel, 2007: 120).

Hedefler gerçek yaşamdan alındığı gibi, içerik de bu hedefleri gerçekleştirici düzeyde gerçek yaşamın kendisinden alınmış ve hedefler doğrultusunda, ona ulaşacak bir şekilde organize edilmiş olmalıdır. İçerik yapılanması bu yüzden her zaman hedeften sonradır. İçerik yaşamı içermeli, bilimsel ve çağdaş olmalı, öğrencinin önbilgilerine ve geçmiş yaşantısına uygun, değiştirilebilir, geliştirilebilir ve anlamlı olmalıdır. İçerik, konu-alanla ilgili temel bilgi, kavram, ilke ve genellemelerle ilgilidir; fakat bunun yanında yaşamı da içermelidir. Değişime de sürekli açık olmalıdır. Çünkü dünyamız hızla değişmekte, bilginin yapısı ve içeriği de beraberinde değişmektedir. Bu bakımdan dün doğru bildiklerimiz bugün yanlış olabilmektedir. Bugün doğru bildiklerimiz ise yarın için yanlış olmaya aday durumundadır. Bu nedenle, bilgi değiştiğinde içerik de sürekli ona paralel bir şekilde değişmelidir. Burada en önemli öğe, günümüz dünyasında bilgiyi edinme yollarının eğitim kurumlarınca da çok iyi anlaşılması gerçeğidir. Günümüz dünyasında içerik yapılanmasını şişkin bir halde tutmaktan, gereksiz bilgiler öğretmek, çocuğu bilgi bombardımanına tutmaktan çok, kılavuz-rehberlik faaliyetleriyle bilgiyi edinme yolları öğretilmelidir. Bilgi kaynaklarına yönelimler ve araştırma çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Yani fonksiyonel olmalıdır. İçerik lojik bir düzende olmalıdır. Yani, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakından uzağa olacak şekilde yapılandırılmalıdır (Odabaşı, 2014: 154-155).

1.9.1. Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriği

OÖEP'nin içeriğine bakıldığında; içeriğin gelişim alanları ve kategorilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 7
Okul Öncesi Eğitimi Programının İçeriği

Gelişim Alanları	Kategoriler
Bilişsel Gelişim	Renkler
Dil Gelişimi	Geometrik Şekiller
Sosyal ve Duygusal Gelişim	Boyutlar
Motor Gelişim	Miktarlar
Öz Bakım Becerileri	Yön/Mekânda Konumlar
	Sayma/Sayılar
	Duyular
	Duyular
	Zıtlıklar
	Zaman

OÖEP'nin içeriği, ünitelendirilmek yerine gelişim alanlarına ait kazanımlara ve belirli kategorilere ayrılmış kavramlara göre düzenlenmiştir. Bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim, motor gelişim ve öz bakım becerileri olmak üzere beş gelişim alanına yer verilmiştir. Kategoriler olarak ise renkler, geometrik şekiller, boyutlar, miktarlar, yön/mekânda konumlar, sayma/sayılar, duyular, duygular, zıtlıklar ve zaman kategorileri mevcuttur (MEB, 2013: 62-83).

1.9.2. Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) İçeriği

KKÖP'nin içeriğine bakıldığında; içeriğin ünitelerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 8
Kur'an Kursları Öğretim Programının İçeriği

Üniteler	Dersler			
	Dini Bilgiler-1	Dini Bilgiler-2	Kur'an-1 Kerim-1	Kur'an-1 Kerim-2
1.Ünite	Dua, Şükür ve Özür Dileme	Allah'ı Seviyorum	Kur'an-1 Kerim'i Tanıma	Kur'an Harflerini Tanıma ve Ezber: İlk 14 Harf
2.Ünite	Sevgi ve Merhamet	Peygamberimi Seviyorum	ا، ب، ت، ث Harflerini Tanıma ve Ezber	Kur'an Harflerini Tanıma ve Ezber: Son 14 Harf
3.Ünite	Saygı	Kitabımı Seviyorum	ج، ح، خ Harflerini Tanıma ve Ezber	Harekeleri Tanıma ve Ezber
4.Ünite	Sorumluluk	İnsanları Seviyorum	د، ذ، ر، ز Harflerini Tanıma ve Ezber	Cezm İşaretini Tanıma ve Ezber
5.Ünite	Yardımlaşma	Kâinatı Seviyorum	س، ش، ض Harflerini Tanıma ve Ezber	Şedde İşaretini Tanıma ve Ezber
6.Ünite	Sabır	Dinimi Seviyorum	ط، ظ Harflerini Tanıma ve Ezber	Tenvin İşaretini Tanıma ve Ezber
7.Ünite	İyilik	Dini Mekânlarımızı Seviyorum	ع، غ Harflerini Tanıma ve Ezber	Uzatma Harflerini Tanıma ve Ezber
8.Ünite	Doğruluk ve Dürüstlük	Vatanımı Seviyorum	ف، ق، ك، ل Harflerini Tanıma ve Ezber	Lafzatullahı Tanıma ve Ezber
9.Ünite	Adalet	Bayramlarımızı Seviyorum	م، ن، و، ه، ی Harflerini Tanıma ve Ezber	Kur'an-1 Kerim Okuma ve Ezber

KKÖP'nin içeriği, ünitelendirilerek ele alınmış iki öğrenme alanından oluşmaktadır: Dini bilgiler ve Kur'an-1 Kerim. İçeriğin içinde, Kursu Uyum Süreci ve Dini Bilgiler-1, Kur'an-1 Kerim-1, Dini Bilgiler-2, Kur'an-1 Kerim-2 derslerine yer verilmiştir. Ayrıca bu öğrenme alanları da Dini Bilgiler-1, Dini Bilgiler-2 ve Kur'an-1 Kerim-1, Kur'an-1 Kerim-2 şeklinde olmak üzere her birinde 9'ar ünite oluşmaktadır. Bu öğrenme alanlarının haftalık olarak nasıl dağıtılacağı, program içerisinde tablo halinde verilmiştir (DİB, 2018: 11).

Dini Bilgiler-1 dersi içerisinde "Dua, Şükür ve Özür Dileme", "Sevgi ve Merhamet", "Saygı", "Sorumluluk", "Yardımlaşma", "Sabır", "İyilik", "Doğruluk ve Dürüstlük" ve "Adalet" üniteleri yer almaktadır (DİB, 2018: 13-21).

Dini Bilgiler-2 dersi içerisinde ise “Allah’ı Seviyorum”, “Peygamberimi Seviyorum”, “Kitabımı Seviyorum”, “İnsanları Seviyorum”, “Kâinatı Seviyorum”, “Dinimi Seviyorum”, “Dini Mekanlarımızı Seviyorum”, “Vatanımı Seviyorum” ve “ Bayramlarımızı Seviyorum” üniteleri mevcuttur (DİB, 2018: 22-29).

Kur’an-1 Kerim-1 dersi, Kur’an-1 Kerim’in harflerinin tanıtılmasını esas almaktadır. Bu amaçla her üniteye belli sayıda harfin öğretilmesi amaçlanmıştır. İlk üniteye ise çocukların öncelikle Kur’an-1 Kerim’i tanımaları hedeflenmiştir. Her üniteye ezberlenmesi hedeflenen bir sure veya dua mevcuttur. Bunlar; Başarı duası, Sübhaneke duası, Salli-barik duaları, İhlas suresi, Kevser suresi, Tahiyat duası, Rabbena duaları ve Fatiha suresidir (DİB, 2018: 31-34).

Kur’an-1 Kerim-2 öğrenme alanı içerisinde harflerin başta, ortada ve sondaki şekilleri, üstün, esre, ötre, cezm, şedde, tenvin, uzatma harfleri yer almaktadır. Kur’an-1 Kerim-2 dersinde de her üniteye bir adet olmak üzere ezberlenmesi hedeflenen sure veya dua bulunmaktadır. Bu üniteler içinde ezberlenmesi hedeflenen sure ve dualar ise şunlardır: Amentü duası, Nas suresi, Felak suresi, İhlas suresi, Kevser suresi, Fatiha suresi ve Ayete’l- Kürsi. Felak suresi ve Nas suresi dışındakilerin anlamlarının da bilinmesi hedeflenmiştir (DİB, 2018: 35-38).

1.9.3. İçeriklerin Karşılaştırılması

OÖEP’nin ve KKÖP’nin içeriğine bakıldığında, bu iki programın içeriklerinin kesiştiği hatta birbirine yaklaştığı bir nokta gözükmemektedir. Karşımızda birbirinden bağımsız iki içerik bulunmaktadır. Hedefler bölümünde ifade edildiği gibi OÖEP’nin hedeflerinde KKÖP’nin hedeflerini karşılayan kazanım sayısı çok azdır. Bu kazanımların da KKÖP’nin kursa uyum süreci başlığında ele aldığı kısımda olduğu görülmektedir. Yani KKÖP’nin içeriğinde ele alınan iki öğrenme alanından herhangi birinin içerisinde değildir.

Ayrıca yapılan bir araştırmaya göre, okul öncesi eğitime ilişkin ebeveynlerin, çocuklarının gelişim alanları ile ilgili beklentilerine yönelik bulgularda çocukların paylaşma ve işbirliği gibi sosyal becerilerinin, ilkokula hazırlanmasını sağlayan bilişsel becerilerinin ve öz-bakım becerilerinin

desteklenmesi ile ilgili beklentileri olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocuğun yaşı ile ilgili gelişim dönemlerine ilişkin problemlerin çözülmesi de ebeveynlerin okul öncesi eğitime ilişkin beklentileri arasındadır (Aktaş Arnas, 2002; Argon ve Akkaya, 2008).

Başka bir araştırmaya göre de, ebeveynlerin okuldaki eğitimden beklentilerinin en çok davranış geliştirme alanında olduğunu, daha sonraki beklentilerinin ise, sosyal beceriler ve okuma yazma alanında olduğunu söylemek mümkündür (Seyfullahoğulları, 2012).

Bu bağlamda, OÖEP paylaşma ve işbirliği gibi sosyal davranışların kazanılmasına ilişkin içeriğe kısmen de olsa yer vermiştir. Fakat bu yaş grubu çocuğun gelişim özellikleri gereği önemli bir yeri olan dini gelişim alanına ilişkin problemlere çözüm getirebilecek bir içerik mevcut değildir.

Bununla birlikte, KKÖP'nin içeriği genel anlamda bu yaş grubunun gelişim özelliklerine uygun olmakla birlikte dil gelişimi açısından sıkıntı yaratabilmektedir. Erken çocukluk dönemindeki çocuğun yabancı dil öğrenmesi, dönemin dil gelişim özellikleri gereğince anadilini daha iyi öğrenmesine veya diğer gelişim alanlarını geliştirmesine fırsat vermez (Salzman, 2002: 62). Ayrıca dini ve ahlaki gelişimi destekleyen içeriklere çokça yer verilmesine rağmen amaçlarında da belirtilen beden, zihin ve duygu gelişimine katkı sağlayacak içeriklere yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

1.10. Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreciyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Öğrenme Öğretme Sürecinin Karşılaştırılması

Eğitim programlarında hedef ve içerik oluşturulduktan sonra sıra hazırlanan içeriğin öğrenciye ne zaman, nerede ve hangi yöntemlerle aktarılması gerektiğini belirlemeye gelmektedir. İçeriğin aktarılmasında kullanılacak yöntemlerin veya içeriğin ne zaman ve nerede anlatılacağı eğitim durumları öğesinde belirlenir.

Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi bu bölümde ele alınmaktadır. Öğrencilerde istenilen davranışın gelişebilmesi için yaşantılarının etkili bir biçimde düzenlenmesi söz

konusudur. Diğer bir anlatımla, bu yaşantıların dzenlenmesinde belli kriterlerin olması ve öğrenmelerin nasıl olduğunun bilinmesi gereklidir. Bu nedenle, eğitim durumları öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeneği olarak düşünülebilir (Demirel, 2007: 135). Ayrıca öğrenme öğretim süreci, öğrenme sürecinde veya amaçlara ulaşmak için yapılan etkinlikler ve bu etkinliklerin sürdürülmesinde kullanılan araç-gereç, yöntem-teknik, personel, organizasyondur. Yani öğrenme öğretim sürecinde faaliyete konulan tüm boyutlardır ve “Nasıl?” sorusunu cevaplar. Eğitim durumlarının üç öncülü bulunmaktadır. Bunlardan ilki; eğitim durumlarıyla, hedeflerin gerçekleştirilmesi sağlanmaya çalışıldığından, eğitim durumları hedefleri gerçekleştirecek bir şekilde düzenlenmelidir. İkinci koşul ise; hedefi gerçekleştirmek için, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi, motivasyonu önemli bir öğedir. Bu nedenle, hedefler öğrenci açısından gerçekleştirilebilir düzeyde organize edilmelidir. Üçüncü koşul ise; öğrenmenin gerçekleştirilmesi için, hedeflere ulaşmak için seçilen etkinliklerin ekonomik olmasına özen gösterilmelidir (Odabaşı, 2014: 172-173).

Öğrencileri programın merkezinde tutabilmek için hedeflerle tutarlı öğretim etkinliklerinin neler olacağı iyi bir şekilde düşünülmeli ve buna uygun öğrenme etkinliklerine yer verilmelidir. Etkinliklere dayalı bir öğretim yaklaşımı öğrenci açısından daha ilgi çekici olacaktır. Öğrencilere kazandırılacak istendik davranışlar, bütün bu etkinlikler planlanırken göz önünde bulundurulması gereken ilk husustur (Demirel, 2007: 135).

Eğitim durumları, öğretmenin aktif olduğu durumdur. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların desteklenmesi ve farklılıkların çok derinleşmemesi için öğretmen, eğitim durumlarından çok yararlanmalıdır. Böylece, hedefler daha iyi kazandırabilir, müdahale gerektiren durumlara daha kolay müdahale edebilir. Farklılıklara hitap edebilmesi için, araç-gereçlerini çoğaltmalı, yöntem ve tekniklerini zenginleştirmeli, materyallerini çoğaltıp çeşitlendirmelidir. Kalıcılığın sağlanabilmesi için ise, öğrenci merkeze alınmalı ve içerik onun güncel hayatı ile ilişkilendirmelidir (Odabaşı, 2014: 171).

1.10.1. Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreci

Okul Öncesi Eğitiminin Ortamı ve Öğrenme Merkezleri

Bir okul öncesi eğitimi kurumunun, çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılar nitelikte tasarlanmış olması gerekmektedir. İyi tasarlanan bir eğitim ortamı çocukların etkin öğrenmelerini desteklemekte ve üretici problem çözme becerilerini geliştirmektedir. Dikkatli ve ustaca planlanmış eğitim ortamları eğitim programlarının başarıya ulaşmasında büyük önem arz etmektedir. Bu eğitim programının amacına uygun şekilde planlanabilmesi ve uygulanabilmesi için eğitim ortamlarının öğrenme merkezlerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (MEB, 2013: 37).

Öğrenme Merkezleri

Okul öncesi eğitimi kurumlarında bulunması önerilen merkezler; blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleridir. Sınıfta bulunan merkezlerin adlarının ve sembollerinin bulunduğu farklı renklerde kartlar hazırlanarak ait olduğu merkezde çocukların görebileceği bir yere asılmalı veya yapıştırılmalıdır (MEB, 2013: 37).

Etkinlik Çeşitleri ve Açıklamaları

Etkinlik Çeşitleri; Türkçe, Sanat, Drama, Müzik, Hareket, Oyun, Fen, Matematik, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Alan Gezileri şeklindedir. Öğretmen veya çocuklar tarafından yapılandırılmış/ yarı yapılandırılmış/yapılandırılmamış etkinlikler sınıf içinde yapılabileceği gibi açık havada da yapılabilir. Öğretmenlerin bu etkinlikleri mümkün olduğunca açık havada da gerçekleştirmesi beklenmektedir. Etkinlikler tek tek planlanıp uygulanabileceği gibi birden fazla etkinlik çeşidi bir araya getirilip bütünleştirilmiş etkinlikler de hazırlanabilir. Etkinlikler bireysel, küçük grup veya büyük grup şeklinde planlanıp uygulanabilir (MEB, 2013: 42).

Aylık Eğitim Planı

Bu programda, öğretmenin eğitimini aylık dönemler hâlinde planlaması önerilmektedir. Aylık plan, bir öğretmenin çalıştığı çocuk grubunun gelişimini desteklemek için etkinlik oluşturmak üzere alacağı kazanım ve göstergeleri, kavramları, alan gezilerini, özel gün ve haftalar ile aile katılımı ve değerlendirme süreçlerini içeren bir çalışma planıdır (Ek 3, Ek 7) (MEB, 2013: 50).

Günlük Eğitim Akışı

Günlük eğitim akışı, öğretmenin o gün yapacağı çalışmalara düzenli bir şekilde yer verdiği çerçeve bir plandır. Güne başlama zamanı, oyun zamanı, etkinlik zamanı ve günü değerlendirme zamanı ile beslenme ve dinlenme zamanı gibi rutin etkinlikleri içerir (Ek 8, Ek 9) (MEB, 2013: 51).

1.10.2. Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Öğrenme Öğretme Süreci

KKÖP'nin öğrenme ve öğretme sürecine bakıldığında; eğitim ortamına ilişkin OÖEP'de bilgi verilirken KKÖP'de herhangi bir bilgi verilmediği görülmektedir. DİB kendi bünyesinde yayınladığı genelgelerle/raporlarla KKÖP'nin eğitim ortamı hakkında bilgi vermiştir.

KKÖP geliştirilirken; Okul Öncesi Eğitimi ve Program Geliştirme alanındaki yeni yaklaşım ve ilkelerden yararlanılmıştır. İlahiyat Bilimleri'nin verileri doğrultusunda temel yaklaşımın belirlenmesi esas alınmıştır.

Bu bağlamda; çocukların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor yönden gelişimlerini dikkate alan; öğrenci merkezli yöntem ve teknikleri kullanmayı öngören; araştıran, sorgulayan, yorumlayan, işbirliği yapan, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran ölçme ve değerlendirmeye yer veren esnek çerçeve öğretim programı anlayışı benimsenmiştir. Programda 4-6 yaş grubu eğitim ilkelerine uygun olarak hazırlanan etkinliklerin yerine getirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, öğreticinin, programdaki kazanımlardan çocukların ilgi ve ihtiyacına göre seçtiği kazanım için hazırlanan etkinlikleri uygulaması planlanmaktadır. Bu aşamada gerekirse öğretici etkinliklerin bir kısmının uygulama dışı bırakılması, aynı amaca götüren farklı etkinliklerin planlanması düşünülmektedir. Öğreticilerin programdaki etkinliklerin uygulanmasında farklı yöntem ve teknikler (oyun, örnek olay, tartışma, rol oynama, soru-cevap vb.) yanında çeşitli materyallerden de (şiir, şarkı, ilahi, hikâye, tekerleme, resim vb.) istifade etmeleri beklenmektedir. Esnek Çerçeve Öğretim Programı anlayışına dayalı olarak hazırlanmış olan KKÖP'de öğreticilerin, çocukların hazırbulunuşluk ve ihtiyaçları doğrultusunda programda yer alan konulardan hangilerine, ne kadar süre ve düzeyde yer vereceklerine karar vermeleri hedeflenmektedir. Program kapsamında kaynak olarak DİB tarafından Kur'an Kurslarına (4-6 Yaş Grubu) yönelik hazırlanan materyaller esas alınmaktadır. Bununla birlikte Başkanlığın çocuklara yönelik diğer yayınlarından da imkânlar ölçüsünde faydalanılmaktadır. Ayrıca MEB okul öncesi eğitimi kapsamında hazırlanan ve programın amaç ve kazanımlarına uygun nitelikteki materyallerden de yararlanması hedeflenmektedir (DİB, 2018: 7-8).

KKÖP eğitim süreci, tüm unsurlarıyla çocukların ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun etkinliklerle yürütülmelidir. Programda çocukların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının yanı sıra çevrenin ve kursun imkânları da göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim sürecinde, çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve

deneyerek öğrenmesini sağlayacak uygun fırsatlar tanınmalıdır. Verilen eğitimle çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma vb. duygu ve davranışları geliştirilmelidir. Eğitim sürecinde çocukların kendilerine saygı ve güven duyması sağlanmalı, öz denetim kazandırılmalıdır. Oyun, bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bu sebeple programda yer verilen etkinliklerde oyun mümkün olduğunca kullanılmalıdır. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici baskıcı bir tutum yerine demokratik, hoşgörülü, çocuğa önemsendiğini belirten, çocuğun kendini ifade edebileceği ve kişilik gelişimini destekleyici bir tutum sergilenmelidir. Çocukların özgür davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma ihtiyaç duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi, tanınması ve duygularını uygun şekilde ifade etmeleri desteklenmelidir. Çocukların hayal güçleri, keşfedici ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma, duygu ve düşüncelerini ifade edici davranışları geliştirilmelidir. Erken çocukluk dönemi değerler eğitiminin Kur'an-ı Kerim ve dini bilgiler öğretmekten önce, çocukta dini bir etki bırakma ve dini duygunun gelişmesine katkı sağlamayı amaçladığı hususu daima göz önünde bulundurulmalıdır. Peygamberimizle ilgili konular işlenirken, onun örnek kişiliğini anlatan çok sayıda örnek ve kesite çocukların kolay anlayabileceği bir anlatımla yer verilmelidir. Öğretici, öğretici kitabında yer alan etkinlikleri uygulamadan önce gerekli materyal ve ortamla ilgili hazırlıkları yapmalı ve derse hazırlıklı girmeye özen göstermelidir. Eğitim sürecinde anlatım ve soru-cevap dışında drama, örnek olay, kavram haritaları, tartışma, gösterip yaptırma gibi çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak yöntem ve teknikler de kullanılmalıdır. Öğretici eğitim boyunca çocuğun var olan yeteneklerini geliştirmesine ve yeni becerilere sahip olmasına destek olmak için sonuçtan ziyade sürece önem vermeli, çocuğun çabalarına odaklanmalı ve bu çabaları takdir etmeli, çocuğa iyi bir model olunmalı ve yeni öğrenme fırsatları sunulmalıdır (DİB, 2018: 8-9).

Yapılan bir araştırmaya göre, veliler çocuklarını, Allah'ı, Kur'an-ı Kerim'i, Peygamber Efendimizi bilmeleri, sevmeleri ve doğru olarak tanımaları; okul öncesinde temel dini bilgileri öğrenmesi, velinin evde yeterli dini eğitimi

verememesi, dinî değerleri öğrenmede geç kalınmak istenmemesi, değerler eğitimi alabilmesi; dini taklit üzerine değil tanıyıp bilerek yaşaması, toplumsal kuralları öğrenmesi, paylaşma duygusunun gelişmesi, sosyalleşmesi, kendini ifade edebilmesi ve özgüven kazanabilmesi, çocuğun psikolojik gelişimine katkıda bulunması, ana sınıflarındaki eğitimde dini eğitimin bulunmaması gibi gerekçelerle Kur'an Kurslarına (4-6 Yaş Grubu) göndermektedirler (Kurt, 2017: 83-84).

Yine bu araştırma bulgularına göre, veliler; ders ve etkinliklerin görsel materyallerle desteklenerek sunulması, veli ve öğreticinin işbirliği içinde olması, eğitim saatlerinin arttırılması, temel ahlaki değerlerin ve bilgilerin şiir, ilahi, ezgi, boyama vb. etkinliklerle öğretilmesi, öğrenci sayısının bir sınıfta en fazla 15 olarak düzenlenmesi, verilen eğitim çerçevesinde tiyatro, drama, gezi vb. etkinlikler düzenlenmesi, bahçe ya da oyun alanlarının geliştirilmesi, beslenme saatlerinin uzatılması, Kuran-ı Kerim'e ayrılan ders saatinin daha fazla olması ve her gün oyun eşliğinde bir ayet bir hadis ezberletilmesi durumunda Kur'an Kurslarının (4-6 Yaş Grubu) verimliliğinin artacağını düşünmektedirler (Kurt, 2017: 84-85).

Ayrıca KKÖP'de "Kur'an-ı Kerim dersleri "sevilen bir Kur'an" anlayışı perspektifinde işlenmelidir. Elifba, yüzüne, ezber vb. Kur'an öğretiminde öğrenmenin bireyselliği daima göz önünde bulundurulmalıdır. Kur'an öğretiminde metnin görsel sunumu, örnek okuyuş sunumu, bireysel okumalar, toplu tekrarlar gibi öğretim teknikleri etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Öğretici, ezber konuları başta olmak üzere Kur'an'dan örnek okuyuşlar sunarak model olmalıdır. Öğretimde daima bilinenden bilinmeyene ve kolaydan zora doğru bir yöntem izlenmelidir. Çocukların harfleri tanıma, hareke, cezm, şedde vb. konuları kolay öğrenmelerine yönelik çocuğun seviyesine uygun etkinlikler uygulanmalıdır" ifadesine yer verilmiştir (DİB, 2018: 30).

1.10.3. Öğrenme Öğretme Süreçlerinin Karşılaştırılması

OÖEP'nin ve KKÖP'nin öğrenme ve öğretme süreçleri karşılaştırıldığında bu iki programın öğrenme ve öğretme süreci öğelerinin benzerlikler gösterdiği görülmektedir.

Tablo 9

Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Öğrenme Öğretme Süreçleri

Özellikleri	OÖEP	KKÖP
Bireysel farklılıklar dikkate alınır.	✓	✓
Öğrenci merkezli yöntem ve teknikler kullanılır.	✓	✓
Gelişim alanları dikkate alınır.	✓	✓
Eğitim ortamına ilişkin bilgilere yer verilir.	✓	

KKÖP geliştirilirken Okul Öncesi Eğitimi ve Program Geliştirme alanındaki yeni yaklaşım ve ilkelerden yararlanılmaktadır. Program kapsamında kaynak olarak MEB okul öncesi eğitimi kapsamında hazırlanan ve KKÖP'nin amaç ve kazanımlarına uygun nitelikteki materyallerden yararlanılabilecektir. İki programın eğitim sürecinde de çocukların ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun etkinliklerle yürütülmesi amaçlanmaktadır. Program genelinde ele alınan kazanımlar farklı olduğundan aylık ve günlük planlar farklılıklar göstermektedir.

OÖEP'nin ve KKÖP'nin öğrenme ve öğretme süreçlerinin bu dönem çocukları için uygunluğuna bakıldığında, bu iki programın da öğrenme ve öğretme süreçlerinin okul öncesi çocuklarının gelişim alanlarını destekleyebilecek ve geliştirebilecek yapıda oldukları görülmektedir. Çocukların ihtiyaçları ve bireysel farklılıkları da dikkate alınarak etkinlik ve oyun ağırlıklı bir öğrenme ve öğretme süreci oluşturulmaya çalışılmaktadır.

1.11. Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesiyle Kur'an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Değerlendirmesinin Karşılaştırılması

Değerlendirme, bir ölçüte göre karar verme işidir. Bu süreçte "Ne kadar öğrenildi ya da hedeflere ne kadar ulaşıldı?" sorusuna yanıt aranmaktadır. Öğrenci başarısını belirlemek ya da programın etkililiği konusunda karar vermek amacıyla yapılabilmektedir.

Değerlendirme (sınama durumu), yetiştirilmiş öğrencinin istedik davranışlara sahip olup olmadığını incelemektir (Odabaşı, 2014: 230). Yetiştirilen öğrencinin istedik davranışlara sahip olup olmadığına bakılarak sınama durumları düzenlenebilmektedir. Bu amaçla her davranışı yoklayan bir ölçme

aracı ya da test maddesi hazırlanarak davranışın öğrenilip öğrenilmediğini ortaya çıkarmak mümkün görülmektedir.

Sınama durumlarını düzenlerken dikkat edilecek hususlar ise şunlardır:

- Belirtke tablosu düzenlenmelidir.
- Sınama durumunun hangi amaçla düzenleneceği kararlaştırılmalıdır.
- Sınama durumu bilişsel, duyuşsal, devinişsel alanların niteliklerine ve davranış düzeyine göre belirlenmelidir.
- Sınama durumu yoklanacak davranışla ilgili olmalıdır.
- Sınav ortamı davranışın gerektirdiği koşullara göre düzenlenmelidir (Demirel, 2007: 155-157).

Ayrıca çocuğun gelişim alanlarına göre, değerlendirme formları farklı zamanlarda uygulanmalıdır. Çünkü çocuklar, bireysel farklılıklarından dolayı farklı zamanlarda öğrenebilirler. Bir çocuk, mart ayında kazanamadığı bir davranışı birkaç ay sonra kazanabilir (Korkmaz, 2000: 13). Bu sebeple değerlendirmeler her çocuk için aynı zamanda değil her çocuğa özel yapılmalıdır.

Gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ne kadar etkili olduğunun belirlenmesi yani değerlendirme yapılması çok önemlidir. Araştırma bulgularına göre, eğitim aşamaları birbirine bağlıdır; üst aşamadaki öğrenmeleri bir önceki aşamada yeterli düzeyde gerçekleşen öğrenmeler olumlu, gerçekleşmeyen öğrenmeler ise olumsuz etkilenmektedir. Bu bağlamda okul öncesi dönem, çocuklar için gerekli olan temel yaşam becerilerinin ve üst eğitim aşamaları için gerekli olan temel bilgi ve becerilerin kazanılması gereken önemli bir eğitim dönemidir. Bu yaşlarda verilecek eğitimde, çocukların bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişim alanları ile öz bakım becerilerinin eş güdümlü ve çok boyutlu olarak desteklemesi ve çocukların bireysel özelliklerinin dikkate alınarak nesnel bir değerlendirilme yapılması gerekmektedir (MEB, 2013: 53). Çocukların gelişim özellikleri ve bireysel farklılıkları dikkate alınmadan değerlendirme yapılması ise eğitimin etkisini azaltacaktır.

Okul öncesi eğitim çok önemli olduğundan sürecin planlı ve programlı olması gerekmektedir. Eğitim etkinliklerinin, programda yer alan kazanımlara dayalı olarak hazırlanması, gerekmektedir ve süreçte, sonuçta çocuklarda

oluşması beklenen öğrenme çıktılarına ne derece ulaşıldığının izlenmesi önem arz etmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitiminde değerlendirme, eğitim sürecinde önemle üzerinde durulan öğelerden biridir (MEB, 2013: 54).

Erken çocukluk döneminde çocuğun gelişiminin hızı ve bu dönemdeki gelişim süreçleri ile öğrenme yaşantılarının ileriki yıllara katkısı dikkate alındığında bu dönemde çocuğun gelişiminin uygun ve güvenilir ölçme araçlarıyla değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir. Ayrıca gelişiminin en uygun düzeyde desteklenebilmesi ve olabilecek sorunların erkenden belirlenerek gerekli müdahalelerde bulunulabilmesi için çocukların gelişimlerinin değerlendirilmesi gerekli ve önemlidir (Tunçeli ve Zembat, 2017).

1.11.1. Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesi

OÖEP’de değerlendirme, çocuğun gelişiminin bütün gelişim alanlarında hem ayrıntılarıyla hem de bütünsel olarak gözlenmesi, gözlem sonuçlarının raporlaştırılması, hazırlanan ve uygulanan planların bütün boyutları ile değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi gibi farklı açılardan ele alınarak gerçekleştirilmektedir (MEB, 2013: 54).

Okul öncesi eğitiminde önemli olan sonuç değil süreçtir, bu nedenle programda sürecin çok yönlü olarak değerlendirilmesi önemsenmektedir. Değerlendirmede çocuğun, programın ve öğretmenin kendini değerlendirme süreci iç içe bulunmaktadır ve birinden elde edilen bulgular diğerlerinin değerlendirilmesine de katkı sağlamaktadır (MEB, 2013: 17).

OÖEP’de, çocukların değerlendirilmesine ilişkin “Bu programda çocuğun gelişiminin izlenme süreci, bu amaçla hazırlanan ve Ek 1’de yer alan “Gelişim Gözlem Formu” ile kayıt altına alınacaktır. Çocukların gelişimlerinin gözlem formuyla kayıt altına alınması bir yandan çocuğun neleri başarıyla yaptığı ve ne düzeyde yaptığı hakkında bilgi verirken diğer yandan nasıl ve neden yaptığı hakkında ipuçları verecektir. Öğretmenlerin, çocukların gelişimlerini değerlendirirken onları birbirleriyle karşılaştırmak yerine, her çocuğu önceki ve sonraki beceri ve davranışlarına bakarak kendi içinde değerlendirmesi gerekmektedir. Bu noktada her çocuktan beklenenlerin kendi gelişimi ve bireysel özellikleriyle tutarlı olmasına, yani beklentilerin gerçekçi olmasına da özen

gösterilmelidir. Öğretmenlerin günün farklı zamanlarında yaptıkları gözlemleri bir deftere not almaları bu bilgileri sonradan her çocuk için hazırladıkları gelişim gözlem formuna kaydetmelerini kolaylaştıracaktır” ifadesi mevcuttur (MEB, 2013: 54).

Çocuğun tüm gelişim alanlarını kapsayan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarının genel bir biçimde özetlenmesi “Gelişim Raporu” ile gerçekleştirilmektedir. Ek 2’de yer alan “Gelişim Raporu”, öğretmenlerin çocukları gözlemlerken kullandıkları gelişim gözlem formlarında mevcut olan bilgileri analiz ederek değerlendirdikleri ve ailelere önerilerde buldukları bir formdur. Ayrıca öğretmen, eğitim döneminin başından itibaren her çocuk için bir “Gelişim Dosyası” (portfolyo) düzenleyerek çocukların yaptığı tüm çalışmalar içinden çocuklarla birlikte seçtiklerini, ailelerden gelen mektup gibi belgeleri ve çocukların gelişim gözlem formları ile gelişim raporlarını bu dosyalarda toplamaktadır (MEB, 2013: 54).

Özetle, çocukların değerlendirilmesinde Ek 1’de yer alan “Gelişim Gözlem Formu” ve Ek 2’de yer alan “Gelişim Raporu” kullanılmaktadır. Gelişim Gözlem Forumuna baktığımızda, gelişim alanlarının ve gözlem tarihlerinin olduğu bir tablo mevcuttur ve bu tabloda gözlem yapılan gün içinde hangi gelişim alanında kayda değer/kritik bir özellik varsa daha çok o özelliğe yer verilmektedir. Geliş Raporunda ise Gelişim Gözlem Formlarındaki bilgilerden yararlanarak, öncelikle çocukların beklenen düzeyde gösterdikleri becerileri, daha sonra geliştirmesi gereken becerileri yazılmaktadır.

1.11.2. Kur’an Kursları Öğretim Programının (4-6 Yaş Grubu) Değerlendirmesi

KKÖP’de değerlendirmeye ilişkin “Çocukların programda belirlenen kazanımlara ne düzeyde ulaştıkları, Ek-1 de yer alan “Değerlendirme Formu” çerçevesinde yapılacaktır.” ifadesine yer verilmektedir (DİB, 2018: 8).

Değerlendirme Formuna bakıldığında Dini Bilgiler-1, Kur’an-ı Kerim-1, Dini Bilgiler-2 ve Kur’an-ı Kerim-2 derslerine ait ünitelerin ve kazanımların olduğu ve ulaşıldı, kısmen ulaşıldı, ulaşılmadı şeklinde seçeneklerin olduğu değerlendirme bölümünün yer aldığı tablolar mevcuttur (DİB, 2018: 39). Bu

tablolar aracılığıyla çocuklara kazandırılmak istenen kazanımların kazandırılıp kazandırılmadığını tek tek değerlendirmek amaçlanmıştır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, eğitim durumlarının üç koşulu bulunmaktadır. Bunlardan biri de; hedefi gerçekleştirmek için, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi ve motivasyonun önemli bir öge olmasıdır. Bu nedenle, hedefler öğrenci açısından gerçekleştirilebilir düzeyde organize edilmelidir.

Çocukları, başarı odaklı bir şekilde bir sonraki dönemin gelişimsel görevlerini yerine getirmeleri için zorlamak onların sadece başarısızlık duygusunu tatmalarına ya da eğitim ortamından sıkılmalarına neden olacaktır (Diken, 2014: 461). Bu nedenle programların sonuç değil süreç odaklı olması gerekmektedir.

1.11.3. Değerlendirmelerin Karşılaştırılması

OÖEP ve KKÖP'nin değerlendirme boyutlarındaki bu farklılıklar diğer boyutları da etkilemektedir. Haliyle KKÖP başarı ve sonuç odaklı bir değerlendirmeyi öngörürken OÖEP süreç odaklı, gelişimi destekleyen ve gözlemleyen bir değerlendirme felsefesine dayanmaktadır. KKÖP başarı ve sonuç odaklı olması çocuklar üzerinde baskı yaratabilir ve çocukta başarısız olma korkusu diğer duyguların önüne geçebilir. Bu da çocuğun zamanla bu eğitim ortamından sıkılmasına, bu ortama girmeye çekinmesine sebep olabilir. İlkokula hazırlık sayılabilecek bu dönemde çocuğun başarısızlık duygusunu tatması, ilkokula bakışını ve ilkokuldaki başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Programın okul öncesi eğitim programındaki gibi süreç odaklı olması durumunda ise çocuk etkinliklere daha istekli katılabilir ve psikolojik olarak da daha rahat olduğu için daha başarılı olabilir.

Ayrıca, çocuğun dil gelişiminin sağlıklı bir şekilde tamamlanması gelecek yaşamında daha başarılı olmasını sağlamaktadır. Alan uzmanlarının, dilin toplumsal yaşamla arasında sıkı bir bağ olduğu görüşü kabul görmektedir. Çocuğun dil gelişimi sürecinde aileden başlayarak içinde bulunduğu toplumsal yapı, etkileşim içinde olduğu görsel ve işitsel cihazların etkisinin oldukça fazla olduğu belirtilebilir. Bununla birlikte çocuğun dil gelişimi döneminde içinde bulunduğu durum onun olumlu olarak etkilenmesine katkı sağlayabileceği gibi olumsuz etkileri olduğu ifade edilebilir. Çocuğun dilsel yeteneklerinin kısıtlı

olması, modern ve karmaşık olan yaşantısı için yetersiz kalabilir. Dil becerisinin iyi olması, çocuğa kapılar açar ve onun kapasitesini düşünme ve hatırlamaya çevirir. Dil gelişiminin gecikmesi durumunda ise düşünceye hakim olma ve planlama yeteneğinde sınırlamalar meydana gelir. (Howe, 2001: 6; Kol, 2011).

Erken çocukluk dönemindeki bir çocuğa eğitim kurumlarında okuma yazma öğretmek yerine okul olgunluğu kazandırılmalıdır (Başal, 2005: 18). KKÖP’de çocuğun değerlendirilmesinde ise başka bir dilin alfabesini öğretmiş olmak hedeflenmekte, bu dilin becerileri kazandırılmaya çalışılmakta ve bu beceriler ölçülüp değerlendirilmektedir. Haliyle OÖEP çocuğun ana dilini geliştirmeyi ve bu gelişimi değerlendirmeyi hedeflerken KKÖP bir yabancı dili geliştirmeyi hedeflemekte ve bunu değerlendirmektedir.

Okul öncesi çocukları, özne ile yüklemi kurallarına uygun kullanmaya ve kısa cümleler kurmaya başlasa bile 5 yaşına gelene kadar soyutlama ve genelleme yapamamakta, 6-7 yaşlarına kadar da yetişkin gibi konuşamamaktadırlar. Çocuklar dil ediniminde ise sesler, dilbilgisi, anlamlar ve kullanımlar hakkındaki kuralları öğrenmelidirler (Diken, 2014: 154, 160; Cüceloğlu, 2016: 348). Ayrıca, erken çocukluk döneminde edinilen sesbilgisel beceriler ile okumayı öğrenmede güzel ilerlemeler kaydetmek arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir (Howe, 2001: 17). Tüm bu sebeplerle bu dönem çocuklarının öncelikleri, anadillerini öğrenmek olmalıdır.

Bu bağlamda, dil gelişimi için önemli bir dönem olan erken çocukluk döneminde çocuk, anadilinin özelliklerini bile tam olarak öğrenememişken yabancı bir dil ile tanışması onu zorlayabilir, dil gelişimini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca çocuğun okuma yazma ile de tanıştığı bu dönemde Arapça gibi zor bir dille karşılaşması gözünü korkutabilir. Zorlanan ve gözü korkan çocuğun dile karşı olan motivasyonu düşebilir. Erken çocukluk dönemindeki bir çocuğun Arapça harfleri öğrenmesi, dil gelişimine de ahlaki ve dini gelişimine de bir şey katmayacaktır. Aksine Arapça harfleri öğrenememesi, duaları ezberleyememesi dil gelişimini, ahlaki ve dini gelişimini negatif yönde etkileyecektir.

OÖEP’nin ve KKÖP’nin değerlendirmesine bakıldığında, programın diğer öğelerinde görülen farklılık burada da görülmektedir.

Tablo 10

Kur'an Kursları Öğretim Programı ve Okul Öncesi Eğitimi Programının Değerlendirmesi

KKÖP	OÖEP
Sonuç odaklı	Süreç odaklı
Tek boyutlu değerlendirme (Çocukların değerlendirilmesi)	Üç boyutlu değerlendirme (Çocukların değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi, öğretmenin kendini değerlendirmesi)
Yabancı bir dilin gelişimini destekleyen ve değerlendiren	Anadilin gelişimini destekleyen ve değerlendiren

KKÖP'de değerlendirme tek yönüyle ele alınırken OÖEP'de üç farklı yönüyle ele alınmıştır. Yani KKÖP'de değerlendirme sadece çocuğun değerlendirilmesi olarak ele alınırken OÖEP'de değerlendirme çocukların değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi şeklinde ele alınmıştır. OÖEP'de gelişim alanları baz alınırken KKÖP'de ele alınan üniteler baz alınmıştır. OÖEP çocuğun ana dilini geliştirmeyi ve bu gelişimi değerlendirmeyi hedeflerken KKÖP yabancı dili geliştirmeyi hedeflemekte ve bunu değerlendirmektedir. Buradaki farklılık hedefler ve içeriklerdeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Hedefler ve kazanımlar birbirine bu kadar uzakken değerlendirmelerin de bu denli farklı olması kaçınılmazdır. KKÖP'de ve OÖEP'de farklı gelişim alanlarına ağırlık verilmiştir ve değerlendirmeler de bu doğrultuda yapılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu çalışmada, KKÖP ve OÖEP'nin benzerlikleri ve farklılıkları tartışma konusu olmuştur. KKÖP ile çocuklarda geliştirilmesi hedeflenen gelişim alanları özelliklerinin, OÖEP'de geliştirilmesinin hedeflenip hedeflenmediği incelenmiştir.

KKÖP ve OÖEP hedef, içerik, eğitim durumları (öğrenme ve öğretme süreci) ve değerlendirme boyutlarıyla incelenmiştir. Bu iki programın hedeflerine bakıldığında; gelişim alanları olan fiziksel gelişim, psikomotor gelişim, bilişsel gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, ahlaki gelişim ve dini gelişim alanlardan sadece sosyal ve duygusal gelişim ve psikomotor gelişim alanında ortak kazanımlar mevcuttur. OÖEP'de, sayıları çok az olmakla birlikte ahlaki kazanımlara yer verildiği fakat dini hiçbir kazanıma yer verilmediği görülmektedir. OÖEP'nin asıl hedefinin çocuğu ilkökula hazırlamak, KKÖP'nin asıl hedefinin ise çocuğu dini açıdan geliştirmek olduğu görülmektedir. Bu sebeple programların benzer kazanım sayısı çok azdır.

KKÖP ve OÖEP'nin içeriğine bakıldığında; bu iki programın içeriklerinin kesiştiği hatta birbirine yaklaştığı bir nokta gözükmemektedir. OÖEP paylaşma ve işbirliği gibi sosyal davranışların kazanılmasına ilişkin içeriğe kısmen de olsa yer vermiştir. Fakat bu yaş grubu çocuğun gelişim özellikleri gereği önemli bir yeri olan dini gelişim alanına ilişkin problemlere çözüm getirebilecek bir içerik mevcut değildir.

Bu iki programın öğrenme ve öğretme süreçlerine bakıldığında; öğrenme ve öğretme süreçlerinin benzerlikler gösterdiği görülmektedir. KKÖP geliştirilirken Okul Öncesi Eğitimi ve Program Geliştirme alanındaki yeni yaklaşım ve ilkelere yararlanılmıştır. Program kapsamında kaynak olarak MEB okul öncesi eğitimi kapsamında hazırlanan ve KKÖP'nin amaç ve kazanımlarına

uygun nitelikteki materyallerden yararlanılabilecektir. İki programın eğitim sürecinde de çocukların ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarına uygun etkinliklerle yürütülmesi amaçlanmaktadır. Program genelinde ele alınan kazanımlar farklı olduğundan aylık ve günlük planlar farklılıklar göstermektedir.

Programların değerlendirme boyutlarına bakıldığında ise; KKÖP’de değerlendirme tek yönüyle ele alınırken OÖEP’de üç farklı yönüyle ele alınmıştır. Yani KKÖP’de değerlendirme sadece çocuğun değerlendirilmesi olarak ele alınırken OÖEP’de değerlendirme çocukların değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi şeklinde ele alınmıştır. OÖEP’de gelişim alanları baz alınırken KKÖP’de ele alınan üniteler baz alınmıştır. KKÖP’de ve OÖEP’de farklı gelişim alanlarına ağırlık verilmiştir ve değerlendirmeler de bu doğrultuda yapılmıştır.

Bu bağlamda, OÖEP’nin bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim ve psikomotor gelişim alanlarını geliştirmeye odaklandığı ve bu alanları geliştirmede yeterli olduğu; dini ve ahlaki gelişim alanlarını geliştirmede yetersiz olduğu görülmüştür. KKÖP’nin ise dini ve ahlaki gelişim alanlarını geliştirmeye odaklandığı ve bu alanları geliştirmede yeterli olduğu; diğer gelişim alanlarını geliştirmede yetersiz olduğu görülmüştür.

Öneriler

Program yapıcılara öneriler şu şekildedir:

- OÖEP incelenerek, programda eksik olan dini gelişim alanına ilişkin kazanım ve içerikler eklenebilir.
- KKÖP incelenerek dini ve ahlaki gelişim alanı dışındaki gelişim alanlarına yönelik kazanımlar eklenebilir. Bu gelişim alanlarına yönelik kazanımları öğrencilere aktarabilecek yeterliklere sahip öğretmenler yetiştirilebilir.
- KKÖP’de eğitim ortamı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu eksiklik tamamlanabilir.
- KKÖP’deki değerlendirme de OÖEP’deki gibi üç bölüme ayrılarak derinleştirilebilir.

- Programa öğretici yetiştirmek için ilahiyat ve okul öncesi öğretmenliği birikimlerini birleştirecek lisansüstü programlar oluşturulabilir, çift ve yan dal ile birlikte lisans programları üzerinde çalışmalar gerçekteştirilebilir.

Araştırmacılara öneriler şu şekildedir:

- Eğitim programlarının incelenmesi ve karşılaştırılmasına ilişkin çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görölmektedir. Bu alanda çalışmalar yapılarak nitelikleri ve nicelikleri artırılabilir.
- Erken çocukluk din eğitime yönelik daha çok çalışma yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdulazim, Said. *Çocuk Yetiştirilmede Nebevi Yöntemler (0-10 Yaş Arası)*, çev. Muhammed Ateş. Ankara: Karınca Yayınları, 2007.
- Ahi, Berat - A. O. Kıldan, “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2002-2011)”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1/27 (2013).
- Aksüt, Mehmet – Zuhâl Cafoğlu. *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2008.
- Aktaş Arnas, Yaşare. “Velilerin Okul Öncesi Eğitime ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Yönelik Tutumları”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10 (2002): 24-36.
- Akyüz, Yahya. “Anaokullarının Türkiye’deki Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi”. *Milli Eğitim Dergisi* 132 (1996): 11-17.
- Akyüz, Yahya. *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2016*. Ankara: Pegem Yayınları, 2016.
- Albayrak, Osman. “Türk Milli Eğitim Sisteminin Yapısı ve Özellikleri”. *Eğitim Bilimine Giriş* içinde, ed. Ali Rıza Akdeniz – Mehmet Küçük. 233-261. Ankara: Nobel Yayınları, 2011.
- Altıntaş, Hayrani. “Çocukluk Devresinde Ailede Din Eğitimi”. *Değerler Eğitimi Sempozyumu* (1981): 258-270.
- Argon, Türkan - Mehmet Akaya. “Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitime ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Yönelik Görüşleri”. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 16/2 (2008): 413-430.
- Arıkan, Rauf. *Araştırma Tezlerinin Reddedilmesi*. Ankara: Detay Yayınları, 2009.
- Aslan, Mecit vd. “Okul Öncesi Eğitim Programı Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13/1 (2016): 657-683.

- Aslanargun, Engin – Filiz Tapan. “Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11/2 (2011): 219-238.
- Aydın, Ali Rıza. *Çocuğun Gelişim Dünyası*. Samsun: Etüt Yayınları, 2010.
- Aytaç, Kemal. “Federal Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Din Eğitimi Meselesi”, *Değerler Eğitimi Sempozyumu* (1981): 310-315.
- Bahadır, Abdülkerim. “Çocukta Dini İlgi ve Düşüncenin Gelişmesi ve Allah İnancının Öğretilmesinde Metodlar”. *Mehir Dergisi* 3 (1999): 60-61.
- Baltacı, Ahmet. “Peygamberimiz (S.A.S.)’in, Merhameti ve Çocuk Terbiyesi”. *Diyanet İlmi Dergisi* (1970): 136-149.
- Başal, Handan Asude. *Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2005.
- Başal, Handan Asûde - Meral Taner Derman. “Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler”. *Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3/11 (2010): 560-569.
- Başaran, İbrahim Ethem. *Eğitim Psikolojisi Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi, 1996.
- Berk, Laura E. *Infants, Children, and Adolescents*. Boston: Pearson International Edition, 2008.
- Bilgin, Beyza. “Okul Öncesi Çağı Çocuğunda Dini Kavramlar”. *Din Öğretimi Dergisi* (1986): 8-9.
- Bilgin, Beyza. *İslam ve Çocuk*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.
- Camadan, Fatih. “Eğitimin Psikolojik Temelleri”. *Eğitim Bilimine Giriş* içinde, ed. Ali Rıza Akdeniz – Mehmet Küçük. 103-140. Ankara: Nobel Yayınları, 2011.
- Can Yaşar, M. - N. Aral. “Türkiye’de Okul Öncesinde Drama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11/22 (2011): 70-90.

- Cebeci, Suat. *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2014.
- Cihandide, Zeynep Nezahat. *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2014.
- Cüceloğlu, Doğan. *İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2016.
- Çınar, Fatih - Nural Şener. “Erken Çocukluk Dönemi Dinî Gelişim Özelliklerine Uygun Ailede Din Eğitimi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/47 (2016): 607-615.
- Çelebi, Ahmed. *İslam'da Eğitim - Öğretim Tarihi*, çev. Ali Yardım. İstanbul: Damla Yayınevi, 1976.
- Çelik, Meryem - Kerim Gündoğdu. “Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi”. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 16 (2007): 173-182.
- Çoban, Mustafa. *Okul Öncesi (3-6 Yaş) Din ve Ahlak Eğitimi*. Konya: Hüner Yayınevi, 2016.
- Demirel, Özcan. *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007.
- Deretarla Gül, Ebru. “Meşrutiyet’ten Günümüze Okul Öncesi Eğitim”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 17/1 (2008): 269-278.
- DİB (Diyanet İşleri Başkanlığı). *Kur’an Kursları Öğretici Kitabı-2 (4-6 Yaş Grubu)*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- DİB (Diyanet İşleri Başkanlığı). *Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2018.
- Diken, İbrahim. *Erken Çocukluk Eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2014.
- Dilek, Hasan. “T.C. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2006 Programının Karşılaştırılması”, *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı* içinde, ed. Özcan Demirel. 586. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2016.

- Dinç, Berrin. “Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Ebeveynlerinin Çocuk Hakları Eğitimi Konusundaki Görüşleri”. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi* 3/1 (2015): 7-25.
- Dodurgalı, Abdurrahman. *İbn Sina Felsefesinde Eğitim*. İstanbul: Marmara üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1995.
- Durukan, H. - Y. Atalay, - S. N. Şen. “Türkiye’de 2000 - 2014 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi”. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 26 (2015): 62-77.
- Gönen, Mübeccel. “Çocuğun Gelişmesinde Okulöncesi Eğitimin Önemi”. *Okulöncesi Eğitim Dergisi* 39 (1990): 6-10.
- Howe, Michael J.A. *Öğrenme Psikolojisi*. çev. Ebru Kılıç. İstanbul: Alfa Yayınları, 2001.
- Hökelekli, Hayati. “Çocukta Ahlak Gelişimi ve Eğitimi”. *Teorik ve Pratik Yönleriyle Ahlak* içinde, ed. Recep Kaymakcan - Mevlüt Uyanık. 629. İstanbul: Dem Yayınları, 2007.
- Hökelekli, Hayati. *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2013a.
- Hökelekli, Hayati. *Din Psikolojisine Giriş*. İstanbul: Dem Yayınları, 2013b.
- Kargı, Eda- Mehmet Bilgin- Meral Kılıç Atıcı. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2012.
- Kaymakcan, Recep. “Türkiye’de Din Eğitimi Politikaları Üzerine Düşünceler”. *Ekev Akademi Dergisi* 10/27 (2006): 21-36.
- Kaytez, Nazan - Ender Durualp. “Türkiye’de Okul Öncesinde Oyun ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2/2 (2014): 110-122.
- Kırca, Celal. “Kur'an'a Göre Çocukların Talim ve Terbiyesinde Takip Edilecek Esaslar”. *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9 (1996): 39-48.
- Koç, Ahmet. “Kur’an Kurslarında Din Eğitimi”. *Din Eğitimi* içinde ed. Mustafa Köylü- Nurullah Altaş. 375-399. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2015.

- Kol, Suat. "Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim Ve Dil Gelişimi". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21 (2011): 1-21.
- Korkmaz, Pervin. *Okul Öncesi Eğitimde Program Geliştirme (5-6 Yaş)*. İstanbul: Esin Yayınevi, 2000.
- Köylü, Mustafa. "Çocukluk Dönemi Ahlak Gelişimi". *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 12 (2003): 69-87.
- Köylü, Mustafa. "Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 45/11 (2004): 137-154.
- Köylü, Mustafa – Cemil Oruç. *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017.
- Kundakçı, Selçuk – Aysun Enginer. "Türkiye’de Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi". *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 16/3 (2015): 5 – 16.
- Kurt, İbrahim. "Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği)". Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, 2017.
- Kuşat, Ali. "Bilişsel Gelişim Açısından Din-Fıtrat İlişkisi". *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/15 (2012): 35-53.
- Küken, Gülnihal. *İlkçağda Eğitim Felsefesi*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2003.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2013.
- MEB Basın Açıklaması. "Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine". Erişim 18.07.2017.
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf.
- Nas, Mehmet. "Çocukluk Dönemi Gelişimi ve Din Eğitimi". Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2018.
- Odabaşı, Battal. *Eğitimde Program Geliştirme*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları, 2014.
- Oflaz, Abdulhalim. "Çocuk Eğitimi/Terbiyesi’nde Nebevî Metod", *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11 (2017): 287-306.

- Oktaý, Ayla. “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü”, *Eğitim ve Bilim Dergisi* 7/42 (1983): 3-7.
- Oktaý, Ayla. “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 2 (1990): 151-160.
- Oktaý, Ayla. *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları, 2004.
- Oral, Rıfat. “Kur’an’da Lokman (A.S.) ve Çocuk Eğitimi”, *Mehir Dergisi* 3 (1999): 63-66.
- Oruç, Cemil. “Okul Öncesi Dönemde Dini Duygunun Kökenleri ve Gelişimi”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10/3 (2010): 75-96.
- Oruç, Cemil. *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2011.
- Oruç, Cemil. “Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitime Çoğulcu Bir Yaklaşım: 'Gift To The Child'”. *Değerler Eğitimi Dergisi* 11/26 (2013): 227-258.
- Oruç, Cemil. “Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitimi: Teorik Çerçeve, Yaklaşımlar ve Uygulama Örnekleri”. *Yeni Türkiye Dergisi* 58 (2014): 621-635.
- Öcal, Mustafa. “Çocuk Terbiyesi ve Peygamberimizin Eğitim Metodu”. *Diyanet İlmi Dergisi* 25/4 (1989): 177-182.
- Öcal, Mustafa. “Hz. Peygamber (S.A.V.)’in Çocuk Eğitimindeki Metodu”. *Diyanet İlmi Dergisi* 171 (1995): 73-78.
- Öcal, Mustafa. “Okulöncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Allah Tasavvurları Üzerine Bir Araştırma”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/2 (2004): 59-80.
- Öcal, Mustafa. “Türkiye’de Din Eğitimi Tarihi Literatürü”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 6/12 (2008): 399-430.
- Özdemir, Servet –Hasan Bacanlı–Murat Sözer. *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 2007.

- Öztürk, Naciye. *Okul Öncesi Dini Eğitim: “Kur’an Kursları Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi” ve Öneriler*. Ankara: Seta Yayınları, 2018.
- Özdoğan, Öznur. “Çocuğun Ahlâki Gelişim Düzeyini Yükseltmeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi”, *DKAB-I* (2004): 294-311.
- Sağlam, İsmail. *İslam ve Batı Eğitiminde Okul Öncesi Eğitimi Hedefler-Etkinlikler*. Bursa: Emin Yayınları, 2001.
- Sağlam, İsmail. “Hz. Peygamberin Çocuk Eğitiminde Öne Çıkardığı Hususlar”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/2 (2002): 167-190.
- Salzman, Christian Gotthilf. *Çocuğunuzu Yanlış Eğitiyorsunuz*. çev. Ayşe Nur Başak. İstanbul: Kariyer Yayınları, 2002.
- Sancaklı, Saffet. “Hz. Peygamber'in Çocuklarla Olan İlişkisinde Eğitim-Öğretim Açısından Ön Plana Çıkan Hususlar”. *Diyanet İlmî Dergisi* 43/1 (2007).
- Santrock, John W. *Yaşam Boyu Gelişim*. çev. ed. Galip Yüksel. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2011.
- Selçuk, Mualla. “Çocuk Eğitiminde Dini Motifler (Okul Öncesi Çağ)”. *İslami Araştırmalar Dergisi* 4/2 (1990): 105-117.
- Selçuk, Mualla. *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2014.
- Seyfullahoğulları, Ayhan. “Ailelerin Anaokullarından Beklentileri Üzerine Bir Araştırma”. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2 (2012): 1-15.
- Sönmez, Veysel. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.
- Şahin, Gül - Murat Bartan. “Okul Öncesi Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. *The Journal of Academic Social Science Studies* 60/2 (2017): 69-84.
- Şentürk, Mustafa. “Dünü, Bugünü ve Yarını Açısından 'Din Eğitimi'”. *Özlenen Rehber Dergisi* 111 (2012).
- Şimşek, Eyüp. “Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Özellikleri ve Din Eğitimi”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 4/1 (2004): 207-220.

- Taşkın, Necdet. “Okul Öncesi Eğitime Temel Olan Bazı Görüşler”. *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde, ed. Gelengül Haktanır. 25 -40. Ankara: Anı Yayıncılık, 2015.
- Tavukçuoğlu, Mustafa. “Okulöncesi Çocuğunun Eğitiminde Din Duygusu ve Din Eğitimi”. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 14 (2002): 61-63.
- Tican Başaran, Semra - Özgür Ulubey. “2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirilmesi”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 51/2 (2018): 1-38.
- Toran, Mehmet. “Çocukluğun ve Erken Çocukluk Eğitiminin Tarihi ve Kuramsal Temelleri”. *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde, ed. Neslihan Avcı-Mehmet Toran. 6-10. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları, 2012.
- Tosun, Cemal - Fatma Çapcıoğlu. “4-6 Yaş Kur’an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi”. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 5/5 (2015): 705-720.
- Tunçeli, Hilal İlknur- Rengin Zembat. “Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin Değerlendirilmesi ve Önemi”. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2017): 01-12.
- Türk, Esra. “Çocukluk Döneminde Duygusal Gelişim ve Din Eğitimi”. *Marife Dergisi* 14/3 (2014): 143-158.
- Türk, İbrahim Caner. “Osmanlı Devleti’nde Okul Öncesi Eğitim”. *Milli Eğitim Dergisi* 192 (2011): 160- 173.
- Türkan, Musa. “Türkiye’de Din Eğitimi Alanı’nda Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik ve Yöntem Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, 2015.
- Yazıbaşı, Muhammed Ali. “Çocukluk Döneminde Din ve Din Eğitiminin Çocuklara Kazandırdıkları”. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 309-326.
- Yıldırım, Ali - Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.

Yorulmaz, Bilal. “Türkiye’de Din Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmalar Hakkında Genel Bir Değerlendirme”. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi* 12/46 (2016): 41-62.

Zengin, Zeki Salih. “Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Hazırlanmasından Sonraki İlk Dönemde Uygulanışı ve Din Eğitimi”. *Dini Araştırmalar Dergisi* 5/13 (2002): 81-106.

EKLER

Ek-1: Kur'an Kursu Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)

Değerlendirme Formları

KUR'AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6 YAŞ GRUBU) DİNİ BİLGİLER-1 ÖĞRENME ALANI DEĞERLENDİRME FORMU					
Kursun Adı: ...	Öğrencinin Adı ve Soyadı: ...	Öğreticinin Adı ve Soyadı: ...			
ÜNİTE	KAZANIMLARI	DEĞERLENDİRME			
		Ulaşıldı	Kısmen Ulaşıldı	Ulaşılmadı	Açıklamalar
DUA, ŞÜKÜR VE ÖZÜR DİLEME	Dua ile ilgili ifadeleri kullanır. Şükür ile ilgili ifadeleri kullanır. Özür dileme ile ilgili ifadeleri kullanır. Allah'a her zaman dua edebileceğini bilir. Kendisine yapılan iyilikler için teşekkür eder. Allah'ın verdiği nimetlere yükümlüdür. Hata yaptığında özür diler. Dua etmenin olumlu sonuçlarını fark eder. Teşekkür etmenin olumlu sonuçlarını fark eder. Özür dilemenin olumlu sonuçlarını fark eder. Dua, şükür ve özür dilemenin Allah'ın sevdiği davranışlar olduğunun farkına varır.				
SEVGİ VE MERHAMET	Kendine dair olumlu düşüncelerini ifade eder. Ailesine karşı sevgisini gösterir. Arkadaşlarına karşı sevgisini gösterir. Çevresindeki varlıkları sever. Çevresindeki varlıklara merhamet gösterir. Allah'a olan sevgisini gösterir. Peygambere olan sevgisini gösterir. Sevgi ve merhamet davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder. Sevgi ve merhamet göstermenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Allah'ın tüm varlıkları sevip onlara merhamet ettiğinin farkına varır.				
SAYGI	Saygı ile ilgili ifadeleri kullanır. Ailesine karşı saygı gösterir. Arkadaşlarına karşı saygı gösterir. Çevresine karşı saygılı davranır. Allah'a olan saygısını gösterir. Peygambere olan saygısını gösterir. Saygı davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder. Saygılı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Peygamberimizin, çevresindeki tüm varlıklara karşı saygılı olduğunu bilir. Kur'an-ı Kerim'e saygı gösterir. Ezan okunurken saygı gösterir. Farklılıklara saygı gösterir.				
SORUMLULUK	Öz bakım ile ilgili sorumluluklarını yerine getirir. Ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirir. Arkadaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirir. Sınıfındaki sorumluluklarını yerine getirir. Çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirir. Sorumluluk almaya istekli olur. İnsanların farklı görev ve sorumlulukları olduğunu fark eder. İnsanların sorumlu olduğu toplumsal davranışlara örnek verir. İnsanların Allah'a karşı sorumlulukları olduğunu bilir. Sorumlulukları yerine getirmenin olumlu sonuçlarını fark eder. Sorumlulukları yerine getirmenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır.				
YARDIMLAŞMA	Yardım gerektiren durumların farkına varır. İhtiyacı olduğunda yardım ister. Aile bireylerine yardım eder. Arkadaşlarına yardım eder. Yardım edilmesi veya istenmesi gereken durumları bilir. Yardımlaşmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Peygamberimizin yardımsever bir insan olduğunu bilir. Yardımlaşmanın olumlu sonuçlarını fark eder. Yardımlaşma ve paylaşmaya istekli olur.				
SABIR	İsteklerini ertelemesini bilir. Gerekliğinde sırasını bekler. Allah'ın sabırlı davranmayı sevdiğini bilir. Peygamberimizin sabırlı bir insan olduğunu bilir. Sabırlı olmanın olumlu sonuçlarını fark eder. Sabırlı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Sabırlı olmayı gerektiren durumlara örnekler verir.				
İYİLİK	İyiliğin karşılık beklemeden yapılması gereken bir davranış olduğunu bilir. İyilik olarak nitelendirilebilecek davranışların neler olabileceğini ayırt eder. İyilik yapmanın olumlu sonuçlarını fark eder. İyiliksever bir insanın özelliklerini bilir. İyilik yapmaya istekli olur. İyilik yapmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Peygamberimizin iyiliksever bir insan olduğunu bilir.				
DOĞRULUK VE DÜRÜSTLÜK	Dürüst bir insanın özelliklerini bilir. Ailesine her zaman dürüst davranır. Arkadaşlarına her zaman doğruyu söyler. Dürüst olan ve olmayan davranışları ayırt eder. Çevresine karşı her zaman dürüst olur. Dürüst olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. Peygamberimizin doğru ve güvenilir bir insan olduğunu bilir. Müslümanın güvenilir insan olduğunu bilir. Doğru ve dürüst olmanın olumlu sonuçlarını fark eder.				
ADALET	Kendisinin ve başkalarının haklarını korur. Adil olan ve olmayan davranışları ayırt eder. Çevresine karşı adil davranır. Adil olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunun farkına varır. Allah'ın adil olduğunu bilir. Peygamberimizin herkese adil davrandığını bilir. Adil davranışların olumlu sonuçlarını fark eder. Karşılaştığı problemlere adil çözümler üretir.				

KUR'AN KURSLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6 YAŞ GRUBU)
KUR'AN-I KERİM-I ÖĞRENME ALANI DEĞERLENDİRME FORMU

ÜNİTE NO	ÜNİTE ve KAZANIMLARI	DEĞERLENDİRME			
		Ulaşıldı	Kısmen Ulaşıldı	Ulaşılmadı	Açıklamalar
1.	KUR'AN-I KERİMİ TANIMA (Kur'an-ı Kerim'in özel bir kitap olduğunu fark eder. Kur'an-ı Kerim dinlemeyi sever. Kur'an-ı Kerim'e saygı davranışlarını bilir. Kur'an-ı Kerim öğrenmeye istekli olur. Besmele ve anlamını söyler. Kelime-i Tevhit ve anlamını söyler. Kelime-i Şehadet ve anlamını söyler.)				
2.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerin okuma yönünü fark eder. Kur'an-ı Kerim harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Başarı duasını ve manasını söyler.)				
3.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Sübhâneke duasını ezbere okur.)				
4.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Sallı-barık dualarını ezbere okur.)				
5.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. İhlas Sûresi'ni ezbere okur.)				
6.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Kevser Sûresi'ni ezbere okur.)				
7.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Tahiyât duasını ezbere okur.)				
8.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Rabbena dualarını ezbere okur.)				
9.	HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Harflerinin isimlerini bilir. Kur'an-ı Kerim harflerinin şekillerini tanıır. Kur'an-ı Kerim harflerinin seslerini birbirinden ayırır. Kur'an-ı Kerim harflerini seslendirir. Fatıha Suresi'ni ezbere okur.)				

KUR'AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6 YAŞ GRUBU) DİNİ BİLGİLER-2 ÖĞRENME ALANI DEĞERLENDİRME FORMU					
Kursun Adı:		Öğrencinin Adı ve Soyadı:		Öğretici Adı ve Soyadı:	
ÜNİTE	KAZANIMLARI	DEĞERLENDİRME			
		Ulaşıldı	Kısmen Ulaşıldı	Ulaşılmadı	Açıklamalar
ALLAHI SEVİYORUM	Allah'ın var ve bir olduğunu bilir. Tüm varlıkları Allah'ın yarattığını bilir. Allah'ın tüm varlıkları sevdiğini bilir. Allah'ın merhametli olduğunu bilir. Allah'ın her şeyi bildiğini, işittiğini ve gördüğünü bilir. Allah'ı sever ve O'na güvenir. Allah'ın verdiği nimetlerin farkına varır.				
PEYGAMBERİMİ SEVİYORUM	Peygamberlerin görevlerini bilir. Peygamberimizin kişisel özelliklerini bilir. Peygamberimizin insan ilişkilerine yönelik güzel davranışlarından örnekler verir. Peygamberimizle ilgili saygı ifadelerini bilir. Peygamberimizin örnek bir insan olduğunu kavrar. Günlük yaşamında Peygamberimizin bazı davranışlarını model alır. Peygamberimizin çocukları sevdiğini bilir.				
KİTABIMI SEVİYORUM	Kur'an-ı Kerim'in özelliklerini bilir. Kur'an-ı Kerim'e saygı davranışları gösterir. Kur'an-ı Kerim okunduğunu duyduğunda ilgiyle dinler. Kur'an-ı Kerim okumanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu farkına varır. Namazda Kur'an-ı Kerim'den ayetler okuduğunu bilir. Kur'an-ı Kerim okumanın olumlu sonuçlarını fark eder. Kur'an-ı Kerim okumaya istekli olur.				
İNSANLARI SEVİYORUM	İnsanların farklı ve ortak özelliklerini bilir. Ailenin insan yaşamındaki önemini kavrar. Arkadaşlığın insan yaşamındaki önemini kavrar. Toplumsal yaşamda insanların farklı rolleri olduğunu bilir. İnsanların birbirlerine ihtiyaç duyduklarını fark eder. Belli başlı görgü kurallarını bilir. Görgü kurallarına uygun davranır.				
KÂİNATI SEVİYORUM	Allah'ın kâinatı bir düzen içerisinde yarattığını fark eder. Doğada vakit geçirirken kâinatın güzelliklerini fark eder. Allah'ın insanlar için pek çok nimetler yarattığını bilir. Çevreyi temiz tutar. Çevreye zarar verici davranışlardan uzak durur. Allah'ın insanlar için yarattığı nimetleri verimli kullanır.				
DİNİMİ SEVİYORUM	Dinimizin temel özelliklerini bilir. İslam'ın beş şartını bilir. Kelime-i Şehadet'in dinimizdeki önemini fark eder. Namaz ibadetinin temel özelliklerini bilir. Namaz ibadetine ilişkin rüku ve secde gibi hareketleri yapar. Oruç ibadetinin temel özelliklerini bilir. Zekat ibadetinin başlıca faydalarını bilir. Hac ibadetinin temel özelliklerini bilir. İbadet etmenin olumlu sonuçlarını fark eder.				
DİNİ MEKÂNLARIMIZI SEVİYORUM	Caminin genel özelliklerini bilir. Camiye gitmeye istekli olur. Ezanın önemini fark eder. Kâbe'nin Müslümanlar için önemini bilir. Mescid-i Nebevî'yi tanır. Mescid-i Aksa'yı tanır. Dini mekânlarda bulunmanın olumlu etkilerini fark eder.				
VATANIMI SEVİYORUM	İnsan için vatanın önemini fark eder. Vatanını sever. Bayrağını sever. Vatana karşı görevleri bilir. Birlik ve beraberliğin vatan için önemini kavrar. Vatan sevgisiyle öne çıkan tarihi şahsiyetleri tanır. İstanbul'un Fethi, Çanakkale Savaşı, 15 Temmuz gibi tarihi olayların önemini kavrar. Vatan için çalışmanın önemini fark eder.				
BAYRAMLARIMIZI SEVİYORUM	Ramazan Bayramının temel özelliklerini bilir. Kurban Bayramının temel özelliklerini bilir. Bayramların insanlar üzerindeki olumlu sonuçlarını fark eder. Bayramlaşmanın nasıl yapılacağını gösterir. Kandil gecelerinin Müslümanlar için önemli olduğunu fark eder. Cuma gününün Müslümanlar için özel bir gün olduğunu bilir.				

KUR'AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (4-6 YAŞ GRUBU)
KUR'AN-I KERİM-2 ÖĞRENME ALANI DEĞERLENDİRME FORMU

ÜNİTE NO	ÜNİTE ve KAZANIMLARI	DEĞERLENDİRME			
		Ulaşıldı	Kısmen Ulaşıldı	Ulaşılmadı	Açıldamalar
1.	KUR'AN HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER: İlk 14 Harf (Kur'an harflerinden ilk 14 harfin isimleri, şekilleri ve seslerini hatırlar. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin baştaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin ortadaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin sondaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin baştaki, ortadaki ve sondaki şekillerini ayırt eder. Harfleri farklı özelliklerine göre gruplandırır. Amentü Duası'nı ezbere okur.)				
2.	KUR'AN HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER: Son 14 Harf (Kur'an harflerinden son 14 harfin isimleri, şekilleri ve sesleri ile ilgili bilgilerini tekrar eder. Kur'an harflerinden son 14 harfin baştaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden son 14 harfin ortadaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden son 14 harfin sondaki şekillerini tanır. Kur'an harflerinden son 14 harfin baştaki, ortadaki ve sondaki şekillerini ayırt eder. Harfleri farklı özelliklerine göre gruplandırır. Amentü Duası'nın anlamını bilir.)				
3.	HAREKELERİ TANIMA VE EZBER (Üstün hareketini tanır. Esre hareketini tanır. Ötre hareketini tanır. Harfleri hareketlerine uygun şekilde seslendirir. Nâs Suresi'ni ezbere okur.)				
4.	CEZM İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER (Cezm işaretini tanır. Harfleri cezm işaretine uygun şekilde birleştirir. Felak Suresi'ni ezbere okur.)				
5.	ŞEDDE İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER (Şedde işaretini tanır. Harfleri şedde işaretine uygun şekilde seslendirir. İhlas Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir.)				
6.	TENVİN İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER (Tenvin işaretini tanır. Harfleri tenvin işaretine uygun şekilde seslendirir. Kevser Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir.)				
7.	UZATMA HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER (Uzatma harflerini (, ,) tanır. Harfleri uzatma harflerine uygun şekilde seslendirir. Zamirin okunuşu ile ilgili kuralları bilir. Zamirin okunuşu ile ilgili kuralları uygular. Fatıha Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir.)				
8.	LAFZATULLAHI TANIMA VE EZBER (Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları bilir. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları uygular. Kur'an'dan bir miktar yüzüne okur. Ayetü'l-Kürsi'yi ezbere okur.)				
9.	KUR'AN-I KERİM OKUMA VE EZBER (Kur'an'ı Kerim'den bölümler okur. Ayetü'l-Kürsi'yi ezbere okur.)				

Ek-2: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Gözlem Formu

EK 1

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI
GELİŞİM GÖZLEM FORMU**

Sayın Öğretmen,

Bu form çocukların aşağıda belirtilen alanlardaki gelişimlerine ilişkin gözlemlerinizi kaydetmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Sizden her çocuğun gelişimsel ilerlemelerini ve desteklenmesi gereken gelişimsel özelliklerini bu forma kaydetmeniz beklenmektedir. Gözlem tarihleri arttıkça formun gözlem satırı çoğaltılarak kullanılmalıdır. Gözlem yapılan gün içinde hangi gelişim alanında kayda değer/kritik bir özellik varsa daha çok o özelliği belirtmeniz yerinde olacaktır. Çocuğa ait özel bir görüş ve öneriniz varsa ilgili bölüme ayrıntılı olarak yazınız.

Okul Adı :
Öğretmenin Adı ve Soyadı :
Çocuğun Adı ve Soyadı :
Çocuğun Doğum Tarihi :/...../20.....
Çocuğun Cinsiyeti :

Gözlem Tarihi \ Gelişim Alanları	Motor Gelişim	Bilişsel Gelişim	Dil Gelişimi	Sosyal ve Duygusal Gelişim	Öz Bakım Becerileri
...../...../20.....					
...../...../20.....					
...../...../20.....					
...../...../20.....					
Görüş ve Öneriler					

Ek-3: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Raporu

EK 2

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI GELİŞİM RAPORU

Sayın Öğretmen,

Gelişim raporu çocukların aşağıda belirtilen alanlardaki gelişimlerine ilişkin gözlemlerinizi kaydetmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor, her dönemin sonunda her çocuk için doldurulacaktır. Raporu oluştururken çocuğun olumlu özelliklerini öne çıkaran ifadelerle başlayınız. Öncelikle çocukların beklenen düzeyde gösterdikleri becerileri, daha sonra geliştirilmesi gereken becerileri yazınız. Bu amaçla çocuklar için doldurduğunuz Gelişim Gözlem Formlarında (EK 1) yer alan bilgilerden yararlanınız. Bu bilgiler doğrultusunda görüş ve önerilerinizi de yazınız.

Okul Adı :
Öğretmenin Adı ve Soyadı :
Rapor Tarihi : / / 20....
Çocuğun Adı ve Soyadı :
Çocuğun Doğum Tarihi : / / 20....
Cinsiyeti :
Okula Başlama Tarihi : / / 20....

Motor Gelişim :

Bilişsel Gelişim :

Dil Gelişimi :

Sosyal ve Duygusal Gelişim :

Öz Bakım Becerileri :

Görüş ve Öneriler :

Ek-4: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı

Kazanımları

BİLİŞSEL GELİŞİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Nesne/durum/olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Açıklamaları; Çocukların dikkat süreleri kısadır ve bireysel olarak farklılık gösterir. Çocuğun herhangi bir nesne veya olaya ilgisini çekip, dikkatini yoğunlaştırması için onun dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılmalı, fiziksel ve duygusal ihtiyaçları karşılanmış olmalıdır. Yapılan çalışmalarda dikkat edilmesi gereken öğeleri fark ederek söylemeleri için çocuklar desteklenmelidir.

Kazanım 2. Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Açıklamaları; Çocuğun çevresinde gelişen çeşitli durum ve olayları inceleyerek ipuçlarının farkına varması, bunları bir araya getirerek süreç/durumla ilgili tahminde bulunması beklenir. Ardından tahminlerini var olan durumla karşılaştırması için çocuğa fırsat verilmelidir.

Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler. Eksilen veya eklenen nesneyi söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Açıklamaları; Çocuğun deneyimlediklerini hatırlayıp ifade etmesi için gerekli öğrenme ortam ve durumları oluşturulmalıdır. Çocukların hatırladıklarını değişik durumlarda işe yarar olarak kullanmaları (günlük yaşam becerileriyle ilişkilendirerek) için desteklenmeleri gereklidir.

Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. Sıra bildiren sayıyı söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.)

Açıklamaları; Çocuktan belli sayıdaki nesne grubunu dokunarak saydıktan sonra son söylediği sayının nesne grubunun toplam sayısını gösterdiğini fark etmesi beklenir. Örneğin; Bir tabakta 5 tane kurabiye varsa çocuktan ilk önce bunları sayması, sonra "kaç tane" diye sorulduğunda 5 (beş) yanıtını vermesi beklenir. Nesne grubunda birinci, ikinci sıradaki nesnenin kaçınıcı olduğunu söylemesi beklenir. Verilen sayıdan önce/sonra gelen sayının hangi sayı olduğunu söylemesi beklenir.

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne/varlığın adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını söyler.)

Açıklamaları; Nesne veya varlıkların ad, renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku (pürüzlü, kaygan, sert, yumuşak) koku, ses (yüksek-alçak, kalın-ince sesler), yapıldığı malzeme (plastik, tahta, kumaş vb), tat ve miktar gibi özelliklerini ele alan değişik etkinlikler yapılarak çocukların bu kazanımları gerçekleştirmeleri desteklenmelidir.

Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları bire bir eşleştirir. Nesne/varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre ayırt eder, eşleştirir. Eş nesne/varlıkları gösterir. Nesne/varlıkları gölgeleri veya resimleriyle eşleştirir.)

Açıklamaları: Etkinliklerde öğretmenlerin "eş" ve "eşit" kavramlarını karıştırmamaya özen göstermesi gerekir. Eşlik teriminin somut nesnelere, eşitlik teriminin ise sayılar gibi soyut kavramlar için kullanıldığı unutulmamalıdır. Öncelikle bire bir eşleştirme ardından herhangi bir özelliğine göre eşleştirme ve son olarak da eş nesnelere/varlıkları gösterme etkinlikleri yapılmalıdır. Nesne/varlıkları ve nesne gruplarını uygun rakamla eşleştirme etkinlikleri en son yapılacak etkinliklerdir.

Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre gruplar.)

Açıklamaları: Gruplama etkinliklerinde çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilerek öncelikle birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilen nesne/varlıklar tercih edilmelidir. Giderek birbirine daha çok benzeyen nesne/varlıklarla çalışılmalıdır. Örneğin "renkli kâğıtlarla beyaz kâğıtları ayırt etmek, düz beyaz kâğıtla çizgili veya kareli beyaz kâğıdı ayırt etmekten daha kolaydır. Çocuktan iki veya daha fazla nesne veya varlığı renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku, tat, koku, ağırlık, ses (doğal sesler, müzikal sesler), miktar (az-çok; en az-en çok; birkaç) ve kullanım amaçları (mutfakta kullanılanlar, temizlik için kullanılanlar vb.) gibi özelliklerine göre gruplaması beklenir.

Kazanım 8. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne/varlıkların rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını ayırt eder, karşılaştırır.)

Açıklamaları: Çocukların iki veya daha fazla nesne veya varlığın renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku, ağırlık, ses, miktar ve yapıldığı malzeme (plastik, ahşap, kumaş vb.) gibi özellikleri temel alarak farklılık ve benzerlikleri karşılaştırmaları beklenir.

Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları uzunluklarına, büyüklüklerine, miktarlarına, ağırlıklarına, renk tonlarına göre sıralar.)

Açıklamaları: Sıralama karşılaştırma yapabilmeyi gerektirir. Bu nedenle birimler arasındaki farkların belirgin olması gerekir. Örneğin, çocuğun ağırlığı karşılaştırarak sıralayabilmesi için ağır ve hafif nesnelere arasındaki farkın çocuk tarafından hissedilebilecek kadar belirgin olması sağlanmalıdır. Çocuğun gelişim seviyesine göre sıralanacak nesne sayısı ayarlanmalıdır.

Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır. Harita ve krokiyi kullanır.)

Açıklamaları: Mekânda konum ile ilgili yönergeler; yön, yakın, uzak, altında, üstünde, önünde, arkasında, yanında gibi kavramları içermelidir. Çocukların nesnelere mekândaki konumlarını anlayabilmesi için legolar, bloklar gibi nesnelere kullanılarak basit etkinlikler yapılabilir. Bu gibi etkinliklerden sonra basit krokiler/haritalar çocuklara gösterilir ve krokinin/haritanın nasıl okunacağı konusunda rehberlik edilir. Krokiye çizilmiş şekillerin ne anlama geldiği ve birbirlerine göre konumları incelenir. Daha sonra çocukların en çok bildiği bir alanda (sınıf, bahçe vb.) yönergeler doğrultusunda basit krokiler/haritalar oluşturmalarına yönelik etkinlikler yapılır. Saklambağ oyunları, hazine avı gibi oyunlar çocukların krokileri somutlaştırmalarına yardımcı olur ve süreci oyunlaştıracağı için eğlenceli kalar.

Kazanım 11. Nesneleri ölçer. (Göstergeleri: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer. Ölçme sonucunu söyler. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır. Standart ölçme araçlarının neler olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Standart olmayan ölçme birimi olarak kalem, pipet, kürdan, silgi, lego, kitap, kâğıt gibi malzemelerle parmak, karış, kulaç, adım, ayak gibi doğal ölçme birimleri kullanılmalıdır.

Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanıır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.)

Açıklamaları: Düzenlenecek etkinlikler sırasında öğretmenlerin daire ve çember terimlerini doğru kullanmaya özen göstermeleri gerekmektedir. Çemberin içi boştur, sadece yuvarlak alanın etrafını kaplamaktadır. Daire ise içi dolu yuvarlak alanı tanımlamaktadır. Üçgen, daire, kare, dikdörtgen ve elips geometrik şekillerinin üzerinde durulmalıdır. Gelişimsel seviyesi uygun olan çocuklarla çokgenler üzerinde de çalışılabilir.

Kazanım 13. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır. (Göstergeleri: Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir. Gösterilen sembolün anlamını söyler.)

Açıklamaları: Semboller seçilirken çocukların yaş grubuna ve ihtiyaçlarına uygun, dikkatlerini çekecek semboller olmasına özen gösterilmelidir. Bu kazanımda sözü edilen semboller; trafik, tehlike, WC, geri dönüşüm, yön okları gibi işaretlerdir.

Kazanım 14. Nesnelerle örüntü oluşturur. (Göstergeleri: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur. En çok üç öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler. Bir örüntüde eksik bırakılan öğeyi söyler, tamamlar. Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.)

Açıklamaları: Örüntü, en az iki nesneden oluşan "çekirdek" grubun belli bir kurala göre sıralanması ve bu kuralın ardışık olarak tekrar edilmesi durumudur. Örüntü somut nesnelerle başlatılmalıdır. Örneğin, "mandal+boncuk, mandal+boncuk" ikili bir örüntüdür. Var olan örüntüyü genişlettiğimizde; "mandal+boncuk+pipet, mandal+boncuk+pipet" şeklinde örüntüyü genişleterek sürdürmeleri beklenir. Çocuklardan önce model olarak verilen örüntüyü devam ettirmeleri, ardından kendi örüntülerini yapmaları beklenir.

Kazanım 15. Parça-bütün ilişkisini kavrar. (Göstergeleri: Bir bütünün parçalarını söyler. Bütün ve yarımı gösterir. Bir bütünü parçalara böler. Parçaları birleştirerek bütün elde eder.)

Açıklamaları: Yapbozlar, insan vücudu ve yüzü, hayvanlar, yiyecekler ve çocukların günlük hayatta sıklıkla kullandığı gerçek nesnelere ve oyuncaklar parça bütün ilişkisinin kavranmasında yararlanılabilir. Çocukların parça bütün ilişkisini kavrayacağı nesnelere ayırt edici özelliklerinin olmasına dikkat edilmelidir.

Kazanım 16. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. (Göstergeleri: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.)

Açıklamaları: 10'a kadar toplama ve çıkarma işlemleri yalnızca nesnelere kullanılarak yaptırılmalıdır. Nesnenin gruba dâhil edilmesinin bir "artış-çoğalma", nesnenin gruptan çıkarılmasının bir "azalma-eksilme" olduğu vurgulanmalıdır. Düzenlenen etkinlikler sırasında tahta veya kâğıt üzerinde rakamlarla toplama ve çıkarma yapılması uygun değildir.

Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)

Açıklamaları; Çocuğa açık uçlu sorular sorularak herhangi bir olay veya durumun sonucu hakkında düşüncelerini belirtmesi beklenir; sonucu belli olan bir durumun olası nedenlerini bulması istenir. Öykü okuma veya resim yapma etkinliklerinde de bu göstergelerin gözlenebileceği öğrenme süreçleri planlanabilir.

Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar. (Göstergeleri: Olayları oluş zamanına göre sıralar. Zaman ile ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklar. Zaman bildiren araçların işlevlerini açıklar.)

Açıklamaları; Çocuklar için zaman kavramı soyuttur. Bu nedenle kendi yaşamları ve yakın çevreleriyle ilişkilendirebilecekleri durumlardan yararlanılmalıdır. Çocukların kendi yaşantılarına ilişkin deneyimleri ile "dün oynadığımız oyun" "bugün gideceğimiz gezi" "yarın okula gelecek misafir" gibi zaman bildiren kavramlar etkinliklerle bütünleştirilerek ele alınmalıdır. Ayrıca sınıftaki saat ve takvimlerin kullanılmasına çocuklar da dâhil edilmeli ve işlevlerine dikkat çekilmelidir.

Kazanım 19. Problem durumlarına çözüm üretir. (Göstergeleri: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener. Çözüme ulaşamadığı zaman yeni bir çözüm yolu seçer. Probleme yaratıcı çözüm yolları önerir.)

Açıklamaları; Çocukların günlük yaşantıları içinde karşılaştıkları anlık problemler üzerinde fikirler geliştirmeleri beklenir. Bunun yanında, çocuklara ...-mış gibi yapıp olası problem durumları sunularak da probleme yönelik öneriler geliştirmeleri beklenebilir. Çocukların problemlerin çözümüne yönelik birbirlerinin önerilerini paylaşmaları teşvik edilmelidir. Çeşitli problem durumları oluşturularak çocukların özgün çözüm yolları önermeleri, denemeleri ve neden sonuç ilişkisini de dikkate alarak açıklama yapmaları beklenir. Problemi çözerken giderek daha orijinal çözümler önermesi için gerekirse model olunmalıdır.

Kazanım 20. Nesne/sembollerle grafik hazırlar. (Göstergeleri: Nesnelere kullanarak grafik oluşturur. Nesnelere sembollerle göstererek grafik oluşturur. Grafiği oluşturan nesnelere veya sembollere sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.)

Açıklamaları; Grafik çalışmaları için başlangıçta somut nesnelere kullanılmaktadır. Sınıftaki kalemler/legolar/mandallar vb. renklerine göre gruplandırılıp doğrusal bir düzen içinde sıralanarak renk grafikleri oluşturulabilir. Günlük yaşamlarındaki durumları yansıtan sorulara verdikleri yanıtlar da grafiğe dönüştürülebilir. Örneğin, okula servisle gelenler ve anne-babasıyla gelenler özel bir sembol ile somutlaştırılır ve bu semboller yan yana veya üst üste sıralanarak grafik oluşturulur.

Kazanım 21. Atatürk'ü tanıır ve Türk toplumu için önemini açıklar. (Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.)

Açıklamaları; Bu kazanımın ele alınacağı etkinlikler sırasında çocukların yaşları dikkate alınarak basit temel bilgilere yer verilmelidir. Örneğin, Atatürk'ün doğum yeri, anne ve babasının isimleri, asker ve komutan olduğu, çocukları çok sevdiği, onlara bir bayram armağan ettiği gibi olgular öyküler, canlandırmalar, kitap inceleme, film ve belgeseller aracılığı ile kazandırılmaya çalışılmalıdır.

DİL GELİŞİMİYLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır.)

Açıklamaları; Sesin özelliği ile sesin ince-kalın, yüksek-alçak, uzun-kısa olma gibi özellikleri ifade edilmek istenmiştir. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğu üzerinde durulması beklenmektedir.

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

Açıklamaları; Çocukların iletişim ortamlarında, oyun oynarken ve herhangi bir etkinlik sırasında seslerini uygun kullanmaları konusunda model olunmalı ve gerekli rehberlik yapılmalıdır.

Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar. Cümlelerinde öğeleri doğru kullanır.)

Açıklamaları; Çocukların insanları, yerleri, durumları ve olayları betimlemek için beş veya altı sözcükten oluşan cümleler kurarak konuşması desteklenmelidir. Çocuğun grup içinde mesajı tekrar anlatabileceği yaratıcı oyunlar (Örneğin, mesaj aktarmak) için fırsat yaratılabilir. Bir konu hakkında görüşü istenmelidir veya öğrenmek istediği konuda sorular sorması için teşvik edilmelidir. Konuşmaları sırasında birleşik cümleleri kullanması için öykü anlatımı ve sohbetlere yer verilmelidir.

Kazanım 4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır. (Göstergeleri: Cümle kurarken isim, fiil, sıfat, bağlaç, çoğul ifadeler, zarf, zamir, edaf, isim durumları ve olumsuzluk yapılarını kullanır.)

Açıklamaları; Öğretmen konuşmasında dil bilgisi yapılarını doğru bir şekilde kullanarak çocuğa model olmalıdır. Öğretmen çocukların seslerini ve görüntülerini zaman zaman kayda alarak kendilerini dışarıdan bir gözle incelemelerine fırsat verebilir.

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Açıklamaları; Çocuğun sohbeti başlatması, düşüncelerini iletirken uygun jestleri kullanması için öğretmen doğru bir model olmalı ve çocukları desteklemelidir. Grup konuşmaları-tartışmaları sırasında çocukların iletişimin karşılıklı ve sıralı olduğunu kavrayabilmesi ve çoğunlukla sıra alarak konuşması için ortam yaratılmalıdır.

Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir. (Göstergeleri: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır. Zıt anlamlı, eş anlamlı ve eş sesli sözcükleri kullanır.)

Açıklamaları; Çevresindeki nesnelere ve olayları betimlemesi için çocuğa yeni ve farklı sözcükler kullanması konusunda model olunmalıdır (Örneğin, bir nesneyi gösterirken "şey" demek yerine, nesnenin adı ve belirgin özelliğini söylemek gibi). Anlamını bilmediği sözcükler sorması ve daha sonra bunları kullanması, duygularını (mutlu, üzgün, yorgun, korkmuş gibi) ifade etmesi için farklı sözcüklerle model olunmalıdır. Zıt anlamlı, eş anlamlı ve eş sesli sözcüklerin farklı anlamları ifade edebileceğini anlaması için "uyaklar, kısa şiirler, bilmeceler, öyküler ve mizahlardan faydalanılabilir.

Kazanım 7. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.)

Açıklamaları: Bu kazanımda ele alınan "dinledikleri" sözcüğü; öğretmenin ve diğer çocukların konuştuklarını, öğretmenin okuduklarını veya anlattıklarını ve dinledikleri müziği kapsar. "İzledikleri" sözcüğü ise film, video, televizyon, tiyatro ve konser izlerken işittiklerini ve gördüklerini kapsar.

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinlediklerini/izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)

Açıklamaları: Çocuklar bireysel farklılıklar nedeniyle kendilerini farklı şekillerde ifade edecekleri için, planlanacak etkinliklerin de bu ihtiyaca cevap verecek çeşitlilikte olması gerekmektedir. Çocukların izledikleri/dinledikleri ile ilgili bireysel paylaşımlarda bulunması desteklenmelidir.

Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir. Aynı sesle biten sözcükler üretir. Şiir, öykü ve tekerlemedeki uyagi söyler. Söylenen sözcükle uyaklı başka sözcük söyler.)

Açıklamaları: Çocuğun uyakları, kısa şiirleri, tekerlemeleri tekrar etmesi, bildiği oyunlardaki, şarkılardaki ve öykülerdeki uyaklı sözcükleri fark etmesi, eşleştirmesi ve üretmesi için çocuk desteklenmelidir. Bu etkinliklerde sesli harflerle çalışmak öncelikli olmalıdır.

Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.)

Açıklamaları: Bu kazanımda sözü edilen görsel materyaller: çocuğun çevresindeki resimleri, şekilleri, süslemeleri, fotoğrafları, tabloları, heykelleri, grafikleri, şemaları, harita ve krokileri kapsamaktadır. Bir resmi, fotoğrafı anlatmak, bir grafik, şekil veya şemanın neye ait olduğunu, neyi gösterdiğini, çizgi veya sütunların hangilerinin az veya çok olduğunu açıklamaya yönelik etkinlikler görsel materyalleri okuma kazanımına ulaşmayı sağlayıcı etkinliklerdendir.

Kazanım 11. Okuma farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur. Yetişkinden kendisine kitap okumasını ister. Okumayı taklit eder. Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar.)

Açıklamaları: Çocuğa kitap ve tabela, afiş, pano, etiket yazıları gibi çevresindeki yazılar hakkında sorular yöneltilerek bu materyalleri fark etmesi sağlanabilir. Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar: Yeni ve ilginç şeyler öğrenmek için kitap okumak, bize yazılan mektupları, mesajları okumak, lokantada menüden sipariş vermek, otobüs saat ve güzergâhlarını bilmek, marketten alışveriş yapmak, verilen bir adresi bulmak gibi durumlarda okumanın önemi vurgulanabilir.

Kazanım 12. Yazı farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresindeki yazıları gösterir. Yazılı materyallerde noktalama işaretlerini gösterir. Yazının yönünü gösterir. Duygu ve düşüncelerini bir yetişkine yazdırır. Yazının günlük yaşamdaki önemini açıklar.)

Açıklamaları: Bu kazanım kapsamında öğretmen çocuklara kitap okumaya başlamadan önce kapak resmi, kitabın adı, yazarın adı ve kitabın çizeri gibi resim ve yazılar hakkında çocukların dikkatini çeker. Öğretmen, çocukların yazının soldan sağa doğru olduğunu fark etmesi için kitapta yer alan metin içerisindeki yazıların yönünü gösterir; yazının yönünü parmağıyla takip eder. Soru işareti, virgül gibi noktalama işaretlerini göstererek bu işaretlerin tanınmasını sağlar. Yazının günlük yaşamdaki önemini ise adımızın-soyadımızın yazılı hâlini tanımak, evimizin adresini bulmak, sevdiklerimize mektup yazmak, menüden yemek siparişi vermek; otobüs, uçak gibi ulaşım araçlarının kalkış-varış saatlerini bilmek, alışveriş listesi hazırlamak gibi konuları ele alarak vurgulayabilir.

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Adını, soyadını, yaşını, fiziksel özelliklerini ve duygusal özelliklerini söyler.)

Açıklamaları: Çocukların adı, soyadı ve yaşı gibi kimlik bilgilerini; cinsiyeti, ten rengi, saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini; ilgi ve tercihleri gibi duygusal özelliklerini ifade edebilmeleri için fırsatlar yaratılmalıdır.

Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Anne ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler. Telefon numarasını söyler. Evinin adresini söyler.)

Açıklamaları: Evine/ebeveyninin birine ait telefon numarasını ve adres bilgilerini söylemesi beklenir. Çocukların aile bireyelerine ait özellikler ile yakın akrabalarının isimlerini söylemesi için fırsatlar sunulmalıdır.

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Açıklamaları: Çocukların özgün özellikler taşıyan ürün oluşturması; duygularını, düşüncelerini ve hayallerini tamamen kendine özgü bir biçimde çalışmasına yansıtıp, yaratıcılığını kullanarak ürününü diğerlerininkinden farklı kılmasıdır. Bu amaçla, nesneleri alışılmışın dışında farklı şekillerde kullanabilecekleri, duygularını drama, oyun, dans, resim, müzik, şiir, öykü gibi yollarla gösterebilecekleri etkinlikler planlanmalıdır. Öğretmenin çocukların özgün ürün yapmasını beklemesinin yanı sıra onları değişik sanat dalları ile tanıştırmaya da önemlidir. Bu tanışma çevrenin olanakları elverdiğince gerçekleştirilebilir. Örneğin, resim veya heykel galerileri, müzeler, tarihî yerler ve binalar ziyaret edilebilir, bir ressam veya hasır dokuma ustası sınıfa davet edilebilir veya atölyesinde ziyaret edilebilir. Bunun yanı sıra müzik dinletilerine gitmek, doğal alanlara geziler düzenlemek gibi yaşantılar da önemsenmelidir.

Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanım çocukta empati duygusunun gelişiminin temelini oluşturur. Çocuklar başkalarının duygularını jest ve mimiklerle gösterebileceği gibi sözel olarak da ifade edebilirler. Başkalarının duygularını anlatmaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (Göstergeleri: Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar. Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun yaşadığı bir olay veya durum karşısında duygularını uygun yollarla ifade etmesi beklenmektedir. Çocuğun mutlu, mutsuz, heyecanlı, kızgın, şaşkın gibi değişik duygularını ifade etmesi için uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Bu duyguların hepsinin normal olduğu çocuğa ifade edilmeli ve duygularını bastırmak yerine kendisine ve çevresine zarar vermeyecek şekilde kontrol etmeyi öğrenmesi desteklenmelidir.

Kazanım 6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur. (Göstergeleri: Haklarını söyler. Başkalarının hakları olduğunu söyler. Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler. Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.)

Açıklamaları: Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde çeşitli etkinliklerle çocuklarda farkındalık oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bütün etkinliklerde hak temelli bir uygulama yapılmaya dikkat edilmelidir. Bu konu ile ilgili çocukların düzeylerine uygun kitaplar okunmalı, görseller incelenmeli, afişler sınıfa asılmalıdır.

Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler. (Göstergeleri: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun herhangi bir yetişkin müdahalesi olmaksızın tamamen kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortamın düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuk kendine uygun ortam ve materyal sağlandığı ve uygun davranışlarla karşılaştığı sürece bir işi sürdürme ve tamamlama çabası göstereceğinden, öğretmen bu hususlara dikkat etmelidir.

Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir. (Göstergeleri: Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.)

Açıklamaları: Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıkları zenginlik olarak kabul edip, saygı göstermesi için uygun etkinlikler düzenlenir. Bu konuda yetişkinlerin model olması ve çaba göstermesi gerekmektedir.

Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar. (Göstergeleri: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler. Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı özelliklerini söyler. Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanımın gerçekleştirilmesine çocuğun kendi ülkesinin kültürünü tanıması ile başlanır ve farklı kültürlerin tanıtımı ile devam edilir. Örneğin, çocuklara her ülkenin bir bayrakla temsil edildiği anlatılır ve kendi ülkesinin bayrağı tanıtılır. Çeşitli etkinliklerde çocukların kendi ülkesinin kültürüne ait bayramlar, yemek, giysi, müzik, oyuncak, oyun, dans, para gibi özellikleri ele alınabilir. Daha sonra bu çalışmalar farklı kültürler için de yapılır. Bunun yanı sıra ülkelerin farklı olduğu kadar ortak değerleri olduğu da vurgulanmalıdır.

Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir. (Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.)

Açıklamaları: Çocuklara günlük yaşamlarında, okulda veya evde yapılacak işlerde sorumluluk verilmesi önemlidir. Çocukların yaşamın değişik alanlarında sorumluluk alabilmesi için öncelikle farkındalık geliştirmesini sağlamak gerekir. Bunun yanı sıra çevresindeki yetişkinlerin doğru tutumları benimseyip çocuklara model olmaları önemlidir. Çocuklar yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan varlıkları (toprak, su, enerji, gıda gibi) verimli kullanmayı, canlıların bakımını üstlenip korumayı, çevresindeki güzellikleri korumak üzere sorumluluk almayı öğrenmelidir. Bilinçli tüketici olan, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmenin temelleri ancak böyle atılabilecektir.

Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır. (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.)

Açıklamaları: Çocuğun Atatürk ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için yaşına uygun eğitim ortamları düzenlenmelidir. Çocuğun etkinliklere katılımında duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.

Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar. (Göstergeleri: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.)

Açıklamaları: Çocuklar farklı ortamlarda var olan kurallara uyarırken zaman zaman da farklı ortamlardaki kuralların belirlenmesinde görev alır. Çocukların kurallarını kendilerinin belirleyebileceği yerler; sınıf, ev, sokak gibi farklı ortamlardır. Kurallar belirlenirken çocukların görüşleri alınmalı, çocuklarla beraber karar verilmesine dikkat edilmelidir. Sınıfta öğretmen ve çocuklar kuralları beraber koyarsa, çocuklar kuralların neden konulduğunu anlar ve kurallara isteyerek uyarlar. Ayrıca toplumsal yaşamın devam ettirilmesi için gerekli olan görgü kuralları (teşekkür etme, selamlaşma, rica etme, özür dileme, sofraya kurallarına uyma gibi), temizlik kuralları (tuvaletten sonra ve yemekten önce/sonra ellerini yıkama, eliyle yemek yememe gibi) ve trafik kuralları (kırmızı ışıkta durma, yeşil ışıkta geçme, taşıtlara binerken sıra ile binme gibi) uymamız gereken kurallardır. Çocukların kuralları içselleştirebilmesi için etkinlikler aracılığıyla doğru tutumlar kazandırılmalıdır.

Kazanım 13. Estetik değerleri korur. (Göstergeleri: Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.)

Açıklamaları: Çocuğun doğal ve yapılandırılmış (yapay) çevrede gözlemediği güzellikleri ve bu güzellikleri korumak için neler yapılabileceğini ifade etmesine ve istediği düzenlemeleri yapmasına olanak tanınmalıdır. Çocuğun yakın çevresini estetik bir biçimde düzenlemesine fırsat tanıyacak öğrenme süreçleri oluşturulmalıdır. Çocuğun çevresindeki nesne ve varlıklara değer verebilmesi için onlar hakkında bilgi sahibi olması gerektiği unutulmamalıdır.

Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder. (Göstergeleri: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocukların sanat eserlerinde kullanılan renkler, kullanılan şekiller, çizgiler, eserin ve eserde yer alan figürlerin boyutları, eserin dokusu, ritmi gibi özelliklerini incelemesi veya dinlemesi önemlidir. Sanat eserlerinin resimle sınırlanmaması; heykel, grafik, fotoğraf, mimari yapılar ve klasik müzik gibi diğer sanat eserlerinin de öğrenme süreçlerinde kullanılması önerilmektedir. Sanat eserleri incelendikten ve dinlendikten sonra çocukların eserin kendileri üzerinde yarattığı duygu ve düşünceleri ifade etmesine olanak tanınmalıdır. Sanat eserleri ve sanatçılarla ilgili etkinliklerde çocukları sınırlandırmamak için sanatçının ve adının etkinliğin hemen başında verilmemesi gerekir. Çocuklar sanatçıya ve sanat eserine ilişkin düşüncelerini ve tahminlerini özgürce ifade ettikten sonra öğretmen sanatçıya ve eserine ilişkin gerçek bilgiyi çocuklarla paylaşmalıdır. Çocuğun yetişkin denetimi olmadan da sanat eserlerine özen gösterebilmesi için gerekli eğitsel ortam oluşturulmalıdır.

Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder. Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler. Gerektiğinde liderliği üstlenir.)

Açıklamaları: Benlik algısı; çocuğun kendine ilişkin değerlendirmeleri ve başkalarının onun hakkındaki görüşlerinin çocuğa yansımalarından oluşur. Bu kazanım çocuğun kendini doğru değerlendirmesi, kendiyile ilgili olumlu bir algıya sahip olması ve grup içinde kendini rahat ifade edebilmesini içerir. Bunun yanı sıra çocuğun istemediği durumlarda (etkinlik, karar, kural gibi) kendi görüş veya kararlarını belirtmesine fırsat vermeye özen gösterilmelidir. Gerektiği durumlarda çocuğun lider olmayı istemesi kendine güven duyduğunun bir göstergesidir. Bu amaçla öğretmenler çocuğun kendini doğru tanımasını, grup önünde rahat davranmasını ve liderliği üstlenmesini sağlayan etkinlikler düzenlemelidir.

Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar. (Göstergeleri: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Toplumsal yaşamın insanların üstlendiği farklı sorumluluk ve görevlerle sürdüğünün çocuklar tarafından anlaşılması gerekmektedir. İnsanların yaşamda farklı rolleri ve görevleri olduğunu çocukların farkına varmaları için uygun etkinlikler düzenlenmelidir. Kişinin farklı rolleri ile ilgili öğrenme süreçleri de planlanmalıdır. Örneğin, okulda öğretmen rolünde olan ve görevi eğitim vermek olan bir birey evde anne veya baba rolündedir ve çeşitli ev işlerini diğer aile bireyleri ile paylaşarak evdeki görevlerindedir. Bu konuların haklar ve sorumluluklarla beraber ele alınarak tartışılmasına özen gösterilmelidir.

Kazanım 17. Başkalarıyla sorunlarını çözer. (Göstergeleri: Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer. Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister. Gerektiği zamanlarda uzlaşmacı davranır.)

Açıklamaları: Bu kazanımın amacı çocuğun sosyal ilişkilerindeki problem çözme becerisini geliştirmektir. Çeşitli problem durumları veya çatışmalar karşısında uygun davranışlar göstermeyi sağlayan farklı etkinlikler düzenlenmelidir. Drama çalışmaları veya öykü tamamlama gibi Türkçe çalışmaları bu kazanıma ulaşmayı kolaylaştıracak etkinliklerdir.

MOTOR GELİŞİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar. Belli bir yükseklikten atlar. Belli bir yüksekliğe zıplar. Belli bir yüksekliğe tırmanır. Tırmanılan yükseklikten iner. Engelin üzerinden atlar. Koşarak bir engel üzerinden atlar. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Belirlenen mesafede yuvarlanır. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler. Galop yaparak belirli mesafede ilerler. Sekerek belirli mesafede ilerler.)

Açıklamaları; Yer değiştirme hareketlerinin vücudu doğru kullanarak yapılmasına ilişkin etkinlikler düzenlenmelidir. Önemli olan çocuğun kaç metre atladığı veya kayma adımı ile kaç metre ilerlediği değil hareketi nasıl yaptığıdır. Kullanılacak yönergeler; farklı yönlere, farklı şekillerde "hızlı, yavaş, öne, arkaya, sağa, sola, ritmik, parmak ucunda, topukta, geri geri, yan yan" gibi olabilir. Etkinlikler planlanırken "yükseklik", "mesafe" gibi nitelendirmeleri belirlemede çocukların hangi yaşta ne yapabildikleri dikkate alınmalıdır. Koşarak bir engel üzerinden atlamada hareketin durmaksızın gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Engelin yüksekliği en fazla 20 cm olmalı ve derinliği çocukların adım uzunluğunu geçmemelidir. Çocuğun çift ayak öne atlamasında, kollarından kuvvet alarak çift ayak sıçraması ve çift ayak yere konması beklenmektedir. Galop hareketi, adımlama hareketinin devamında arka ayağın ön ayağın yanına sıçrayarak getirilmesi ve bu hareketin ritmik biçimde tekrarlanması olarak tanımlanır. Çocuklara galop hareketini gerçekleştirmeleri için yönerge olarak "At gibi, koşalım, hareket edelim." ifadeleri kullanılabilir.

Kazanım 2. Denge hareketleri yapar. (Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, konma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.)

Açıklamaları; Bir yükseklikten aşağı atarken, yukarı zıplarken veya uzun atlama yaparken önemli olan çocuğun çift ayak sıçraması ve yere çift ayak ile konmasıdır. Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarmak vücut ağırlığının bir noktadan diğer noktaya aktarımıdır. Örneğin, topu atarken öne adım atarak ağırlığını öne alması veya engeller arasından koşarken yön değiştirmede ağırlığını bir ayakta diğerine aktarması gibi. Farklı vücut bölümlerini kullanarak denge hareketleri yani jimnastik duruşları yapılmalıdır. Örneğin, bank vaziyeti, cephe, küçük planör gibi. "Vücudunun iki parçasını kullanarak (iki dizi üzerinde vb.) dengede dur", "Üç parçasını kullanarak (tek el, iki ayak vb.) dengede dur" gibi yönergeler verilerek etkinlikler düzenlenebilir. Denge tahtası üç yaşındaki bir çocuk için 6 cm genişliğinde, 2,5 m uzunluğunda, 10 cm yüksekliğinde olmalıdır. Yaş ilerledikçe denge tahtasının yüksekliği 20 cm'ye kadar çıkarılabilir. Denge tahtası üzerinde farklı şekillerde yürüme, yan yan, geri geri, parmak ucunda, adımlama ile, ritmik, hızlı, yavaş gibi değişik yönergelerle yapılabilir.

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesnelere kontrol eder. Küçük top ile omuz üzerinden atış yapar. Atılan topu elleri ile tutar. Duran topa koşarak gelip ayakla vurur. Küçük topu tek elle yerden yuvarlar. Raket/sopa ile sabit topa vurur. Topu olduğu yerde ritmik olarak sektirir. Farklı boyut ve ağırlıktaki nesnelere hedefe atar. Nesnelere kaldırır, taşır, iter, çeker. İp atlar.)

Açıklamaları; Bireysel ve eşli olarak nesnelere kontrol etmede; balon, deniz topu, eşarp veya kurdele gibi nesnelere omuzla, dizle, başla kontrol etmek, hareketi başlatmak, hareketin devamını sağlamak ve nesnelere hareketini kontrol edebilmek anlatılmaktadır. Tenis topu gibi küçük bir top ile omuz üzerinden atış yaparken; topun ne kadar uzağa atıldığı veya hedefi vurup vurmadığı değil, hareket formunun doğru şekilde yapılması önemlidir. Yani topu omuz seviyesinin üstüne almak, topsuz ayağı bir adım öne almak ve topu fırlatırken vücudu hedefe doğru döndürmek anlatılmaktadır. Küçük topu tek elle yerden yuvarlarken; topun hedefi vurup vurmadığı değil, hareket formunun doğru şekilde yapılması önemlidir. Yani topu yuvarlarken topsuz ayağın bir adım öne atılması, dizlerin bükülerek vücudun yere yaklaştırılması, topun zıplamadan yerden yuvarlanması anlatılmaktadır. Raket/sopa ile sabit topa vururken; topa paralel durmak ve vuruş sırasında ağırlık aktarımı yapmak önemlidir. İp atlama, el göz koordinasyonu gerektiren zor bir beceridir. Burada istenilen ipi kendi başına atmasıdır.

Çocuklar bu dönemde ritmik olarak ip atlayamazlar da bunun temelini oluşturacak ipi başının üzerinden çevirme ve ipi gördüğünde üzerinden sıçrama hareketlerini basit düzeyde yapabilirler. Bu dönemde ip atarken en az iki kere art arda hareketi yapması beklenmektedir. Kaç tane atladığı önemli değildir.

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri toplar. Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste / yan yana / iç içe dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri kopartır/yırtar, sıkar, çeker/gerer, açar/kapar, döndürür. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir. Kalem doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Açıklamaları; Nesneleri ipe dizerken; her çeşit ip, renkli hediye paketi şeritleri, kurdeleler; dizilecek nesne olarak da her renk ve boydaki boncuklar, delikli pullar, boş makaralar, düğmeler vb. kullanılabilir. Malzemelere şekil verirken kullanılacak araçlar; makas, yapıştırıcı, fırça, boyalar, kalem vb. olabilir. Çocuklardan bu araçları kullanarak yönergeye uygun çizgiler (yatay, dikey, dairesel çizgiler gibi) ve değişik şekiller çizmesi beklenir. Nesneleri takip çıkarmak için araç olarak; mandal, çıtçıt, düğme, fermuar, toka kullanılabilir. Kalem doğru kullanımı ile beklenen, kalem ucundan 2cm kadar yukarıdan başparmak ve işaret parmağı ile kavranarak eğik biçimde tutulup diğer üç parmak ile desteklenmesidir. Çizgi çalışmaları sırasında kesik ve köşeli çizgi çalışmalarının yanı sıra yuvarlak ve sürekli çizgi çalışmaları yaptırılması, çizgi çizerken çocukların mümkün olduğunca ellerini çizdikleri çizgiden kaldırmamaları, yani sürekliliği bozmamaları konusunda özen göstermeleri gerekmektedir.

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Bedenini, nesnelere ve vurmali çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Basit dans adımlarını yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

Açıklamaları;Ritim çalışmalarında bedenini kullanmak; ellerini birbirine, dizlerine, göğsüne, kollarına vb. vurarak, parmak şaklatarak, ayaklarını yere vurarak ritme uydurmaktır. Vurmali çalgılar; davul, tef, ritim çubuğu, marakas, kastanyet, agogo gibi çalgılardır. Yer değiştirme hareketleri kapsamında gerçekleştirilecek basit dans hareketleri ritim ve müzik eşliğinde yapılabilir. Tül, şerit, kurdele, balon ve çember gibi materyal kullanımı ile de çeşitlendirilebilir.

ÖZ BAKIM BECERİLERİYLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular. (Göstergeleri: Sağını tarar, dişini fırçalar; elini, yüzünü yıkar, tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.)

Açıklamaları: Çocuğun yaşının büyümesiyle birlikte yetişkin desteğinin azaltılarak beden temizliğine ilişkin davranışları göstermesi beklenmektedir.

Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar. (Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer, düğme açar/kapar, ayakkabı bağcıklarını çözer/bağlar.)

Açıklamaları: Çıkarma ve giyme eylemlerinde; düğme açma/kapama, fermuar açma/kapama, çıtçıt açma/kapama, ayakkabılarını çıkarma-giyme, ayakkabı bağcıklarını çözmeye/bağlama ve cırtırtı açma/kapama gibi beceriler ele alınır.

Kazanım 3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar. (Göstergeleri: Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, katlar, asar, yerleştirir.)

Açıklamaları: Çocukların bu becerileri kazanabilmeleri için deneme yapabilecekleri eğitim ortamları düzenlenmeli ve aile iletişim etkinlikleri aracılığıyla bu konulara evde de özen gösterilmesi istenmelidir.

Kazanım 4. Yeterli ve dengeli beslenir. (Göstergeleri: Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer/içer. Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir. Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten/içmekten kaçınır. Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun kendi kendine yemek yemesi ve beslenme araç gereçlerini uygun bir şekilde kullanması desteklenmelidir. Bu süreçte çocuğa sunulan besinlerin yeterli ve dengeli olmasına dikkat edilmelidir.

Kazanım 5. Dinlenmenin önemini açıklar. (Göstergeleri: Kendisini dinlendiren etkinliklerin neler olduğunu söyler. Dinlendirici etkinliklere katılır. Dinlenmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçları söyler.)

Açıklamaları: Çocuklara dinlenmenin sadece uyumak olmadığı, farklı şekillerde (uzanmak, müzik dinlemek vb.) de dinlenilebileceği mutlaka belirtilmelidir. Okulda uyumak istemeyen çocuklar uykuya zorlanmamalıdır.

Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç ve gereçleri kullanır. (Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç ve gereçleri kullanır. Beden temizliğiyle ilgili malzemeleri kullanır. Çevre temizliği ile ilgili araç ve gereçleri kullanır.)

Açıklamaları: Çocuklara hem beslenme ve öz bakım için gerekli araç gereçleri (kaşık, çatal, bıçak, sabun, şampuan, tarak, diş fırçası, havlu, tuvalet kâğıdı gibi) hem de evde ve okulda temizlik ve toplama için gerekli araç ve gereçleri (toz bezi, süpürge gibi) kullanabilmesi için gerekli fırsatlar verilmelidir.

Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur. (Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir. Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.)

Açıklamaları: Eğitim etkinliklerinde temel güvenlik kurallarının yanı sıra gerekli durumlarda ihtiyaç duyulan güvenlik kuralları da ele alınmalıdır. Örneğin, çocukların arabanın ön koltuğunda oturmaması gerekir. Arabada emniyet kemeri takılmalıdır. Arabanın camından ve pencereden sarkmamak gerekir. Kibritle oynamamak gerekir. Yanan ocak, soba ve ütüden; bıçak gibi kesici aletlerden uzak durmak gerekir. Küçük nesnelere ağza, buruna, kulağa sokmak tehlikelidir. Tanımadığı kişilerin yanına gitmek, tanımadığı kişilerden yiyecek/içecek almak doğru değildir. Uzun süre TV/bilgisayar başında zaman geçirmek doğru değildir. Bilinmesi gerekli telefon numaraları şunlardır; Anne babasının veya acil durumlarda ulaşabileceği bir büyüğünün telefon numarası, Polis (155) ve Jandarma (156), Acil yardım (112), Yangın (110), Orman yangını (177). Ayrıca bu numaraların sadece ihtiyaç duyulduğunda aranması gerektiği vurgulanmalıdır.

Kazanım 8. Sağlığı ile ilgili önlemler alır. (Göstergeleri: Sağlığını korumak için yapması gerekenleri söyler. Sağlığına dikkat etmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçları açıklar. Sağlığını korumak için gerekenleri yapar.)

Açıklamaları: Sağlıklı yaşamın en önemli koşullarının yeterli ve dengeli beslenme, yeterince dinlenme/uyku ve gerekli beden hareketlerini yapma olduğu unutulmamalıdır. Etkinliklerde çocukların bu konulardaki düşüncelerini/bilgilerini ifade etmelerine fırsat verilmelidir. Doğru tutumlar kazanabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Sık rastlanan çocuk hastalıkları, bunlardan korunma yolları ve sağaltım yolları hakkında bilgilendirici etkinlikler yapılmalıdır. Bu konular aile katılımı etkinliklerinde de ele alınmalıdır.

Ek-5: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Kursu Uyum Süreci Kazanımları

ÜNİTE	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
KURSA UYUM SÜRECİ	<ol style="list-style-type: none">1. Kendini grup önünde tanır.2. Kursta görevli personeli tanır.3. Arkadaşlarını tanır.4. Kursun bölümlerini tanır.5. Kuralların oluşturulmasında sorumluluk alır.6. Kurallara uyar.7. Görev ve sorumluluklarını bilir.8. Eğitim ortamındaki materyalleri amacına uygun kullanır.9. Temizlik kurallarına uygun davranır.10. Yeterli ve dengeli beslenir.11. Güvenlik kurallarına uygun davranır.12. Sınıf içi etkinliklerine isteyerek katılır.	<ul style="list-style-type: none">• Uyum sürecinde ulaşılması beklenen kazanımlar eğitim öğretim yılı boyunca ele alınabilir.• Uyum sürecinde çocukların kurs görevlilerini, kurs ortamını ve günlük uygulamaları tanıyıp benimsemelerine yönelik etkinlikler gerçekleştirilir.• Kursu uyum süreci sınıf dinamiğine göre uzatılıp kısaltılabilir.• Uyum sürecinde aile eğitimi ve katılımı etkinliklerine de yer verilir.• Kursu uyum sürecinde uygulanacak etkinlik ve materyallerle ilgili MEB okul öncesi öğretmenleri için hazırlanan etkinlik materyallerden de yararlanılabilir.

Ek-6: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Dini Bilgiler-1 Kazanımları

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-1	DUA, ŞÜKÜR VE ÖZÜR DİLEME	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dua ile ilgili ifadeleri kullanır. 2. Şükür ile ilgili ifadeleri kullanır. 3. Özür dileme ile ilgili ifadeleri kullanır. 4. Allah'a her zaman dua edebileceğini bilir. 5. Kendisine yapılan iyilikler için teşekkür eder. 6. Allah'ın verdiği nimetlere şükreder. 7. Hata yaptığında özür diler. 8. Dua etmenin olumlu sonuçlarını fark eder. 9. Teşekkür etmenin olumlu sonuçlarını fark eder. 10. Özür dilemenin olumlu sonuçlarını fark eder. 11. Dua, şükür ve özür dilemenin Allah'ın sevdiği davranışlar olduğunu farkına varır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan dua, şükür ve özür dilemenin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Dua, şükür ve özür konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Etkinliklerde günlük yaşamda kullanılan “teşekkür ederim, Allah razı olsun, elhamdülillah, çok şükür, özür dilerim, af edersin” gibi ifadelere yer verilir. • Dua, şükür, özür gibi kelimelerin ne anlama geldiği çocuğun seviyesine uygun bir şekilde açıklandıktan sonra hangi durumlarda kullanıldığı belirtilir. • Dua, şükür ve özür dilemenin insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-2	SEVGİ VE MERHAMET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendine dair olumlu düşüncelerini ifade eder. 2. Ailesine karşı sevgisini gösterir. 3. Arkadaşlarına karşı sevgisini gösterir. 4. Çevresindeki varlıkları sever. 5. Çevresindeki varlıklara merhamet gösterir. 6. Allah'a olan sevgisini gösterir. 7. Peygambere olan sevgisini gösterir. 8. Sevgi ve merhamet davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder. 9. Sevgi ve merhamet göstermenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunu farkına varır. 10. Allah'ın tüm varlıkları sevip onlara merhamet ettiğinin farkına varır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sevgi ve merhametin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Sevgi ve merhamet konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocuğun kendisini, ailesini, arkadaşlarını ve çevresindeki varlıkları sevmesinin önemi; sözel ve davranış olarak sevgi göstergelerinin neler olduğu üzerinde durulur. • Allah'ın ve Peygamberimizin sevdiği davranışları yerine getirmenin onlara olan sevginin göstergeleri olduğu vurgulanır. • Allah'ın insanlara olan sevgi ve merhameti, insanlar için yarattığı varlıklar ve nimetlerden örneklerle açıklanır. • Peygamberimizin hayatından sevgi ve merhamet örneklerine yer verilir. Onun özellikle çocukları çok sevdiğine dikkat çekilir. • Sevgi ve merhamet davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-3	SAYGI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Saygı ile ilgili ifadeleri kullanır. 2. Ailesine karşı saygı gösterir. 3. Arkadaşlarına karşı saygı gösterir. 4. Çevresine karşı saygılı davranır. 5. Allah'a olan saygısını gösterir. 6. Peygambere olan saygısını gösterir. 7. Saygı davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder. 8. Saygılı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunu farkına varır. 9. Peygamberimizin, çevresindeki tüm varlıklara karşı saygılı olduğunu bilir. 10. Kur'an-ı Kerim'e saygı gösterir. 11. Ezan okunurken saygı gösterir. 12. Farklılıklara saygı gösterir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan saygının insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Saygı konusu, öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Başkalarını rahatsız etmeme, biri konuşurken onun sözünü kesmeme, izin isteme gibi örneklerle çocuğun ailesine, arkadaşlarına ve çevresine karşı saygılı olmasının önemi üzerinde durulur. • "Sayın, bey, hanım, siz" gibi hitaplar, yaşlılarına ismi ile hitap etme gibi saygı ifadelerine yer verilir. • Allah ve Peygamberimizle ilgili yüce, hazreti, sallallahu aleyhi ve sellem gibi ifadeleri söylemenin birer saygı göstergesi olduğu vurgulanır. • Kur'an-ı Kerim ve ezan okunurken dinlemesi gerektiği vurgulanır. • Saygı davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-4	SORUMLULUK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öz bakım ile ilgili sorumluluklarını yerine getirir. 2. Ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirir. 3. Arkadaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirir. 4. Sınıftaki sorumluluklarını yerine getirir. 5. Çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirir. 6. Sorumluluk almaya istekli olur. 7. İnsanların farklı görev ve sorumlulukları olduğunu fark eder. 8. İnsanların sorumlu olduğu toplumsal davranışlara örnek verir. 9. İnsanların Allah'a karşı sorumlulukları olduğunu bilir. 10. Sorumlulukları yerine getirmenin olumlu sonuçlarını fark eder. 11. Sorumlulukları yerine getirmenin Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunu farkına varır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sorumluluğun insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Sorumluluk konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların temizlik, yemek, dinlenme, giyinme gibi öz bakım becerilerini geliştirecek konular üzerinde durulur. Beden ve çevre temizliğinin önemi vurgulanır. • Çocuğun ailesine, arkadaşlarına ve çevresindeki varlıklara karşı sorumlu davranmasının önemi konusunda farkındalık kazandırılır. • Çocuklara sınıf içi ve sınıf dışında yapabilecekleri düzeyde görevler verilerek sorumluluk duygularının gelişmesi sağlanır. • Temel bir değer olarak sorumluluk alma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Çocuğun yetişkin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortam düzenlenir. • Allah'a ibadet etmek, verdiği nimetler için teşekkür etmek, O'nu sevmek gibi sorumluluklar ve görevlerin olduğu konusunda farkındalık kazandırılır. • Sorumluluk davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-5	YARDIMLAŞMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yardım gerektiren durumların farkına varır. 2. İhtiyacı olduğunda yardım ister. 3. Aile bireylerine yardım eder. 4. Arkadaşlarına yardım eder. 5. Yardım edilmesi veya istenmesi gereken durumları bilir. 6. Yardımlaşmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. 7. Peygamberimizin yardımsever bir insan olduğunu bilir. 8. Yardımlaşmanın olumlu sonuçlarını fark eder. 9. Yardımlaşma ve paylaşmaya istekli olur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan yardımlaşmanın insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Yardımlaşma konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocuğun ailesine ve arkadaşlarına yardım etmesinin önemi üzerinde durulur. • Çocukların hangi durumlarda ve nasıl yardım etmesi/istemesi gerektiği üzerinde durulur. • Herhangi bir kaza ve tehlike anında yardım istemesi gerektiği numaralarla ilgili kısa bilgiler verilir. • Dinimizin yardımlaşmaya verdiği önem vurgulanır. • Peygamberimizin insanlara çokça yardım ettiğine dair örnekler verilir. • Yardımlaşma davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Temel bir değer olarak yardımlaşma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-6	SABIR	<ol style="list-style-type: none"> 1. İsteklerini ertelemesini bilir. 2. Gerekliğinde sırasını bekler. 3. Allah'ın sabırlı davranmayı sevdiğini bilir. 4. Peygamberimizin sabırlı bir insan olduğunu bilir. 5. Sabırlı olmanın olumlu sonuçlarını fark eder. 6. Sabırlı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunun farkına varır. 7. Sabırlı olmayı gerektiren durumlara örnekler verir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sabrın insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Sabır konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların temizlik ve yemek gibi tüm ihtiyaçları belli bir sıra ve disiplin içerisinde gerçekleştirilerek hangi durumlarda sabretmeleri gerektiği üzerinde durulur. • Peygamberimizin hayatından sabır örnekleri verilerek O'nun çok sabırlı bir insan olduğu vurgulanır. • Sabırlı davranmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Başarı ve mutlulukta, sabırlı davranmanın etkisi konusunda farkındalık oluşturulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-7	İYİLİK	<ol style="list-style-type: none"> 1. İyiliğin karşılık beklemeden yapılması gereken bir davranış olduğunu bilir. 2. İyilik olarak nitelendirilebilecek davranışların neler olabileceğini ayırt eder. 3. İyilik yapmanın olumlu sonuçlarını fark eder. 4. İyiliksever bir insanın özelliklerini bilir. 5. İyilik yapmaya istekli olur. 6. İyilik yapmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunu farkına varır. 7. Peygamberimizin iyiliksever bir insan olduğunu bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan iyiliğin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • İyilik konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Peygamberimizin iyiliksever bir insan olduğuna dair örnekler verilir. • İyiliksever bir insanın özelliklerinin neler olduğu üzerinde durulur. • Günlük yaşamda, iyilik olarak nitelendirilebilecek davranışlara örnekler verilir. • İyilik yapmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Temel bir değer olarak iyilik yapma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-8	DOĞRULUK VE DÜRÜSTLÜK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dürüst bir insanın özelliklerini bilir. 2. Ailesine her zaman dürüst davranır. 3. Arkadaşlarına her zaman doğruyu söyler. 4. Dürüst olan ve olmayan davranışları ayırt eder. 5. Çevresine karşı her zaman dürüst olur. 6. Dürüst olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan olduğunu farkına varır. 7. Peygamberimizin doğru ve güvenilir bir insan olduğunu bilir. 8. Müslümanın güvenilir insan olduğunu bilir. 9. Doğru ve dürüst olmanın olumlu sonuçlarını fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan doğruluk ve dürüstlüğün insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Doğruluk ve dürüstlük konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların ailesine, arkadaşlarına ve çevresine karşı doğru ve dürüst davranmasının önemi üzerinde durulur. • Peygamberimizin doğru ve güvenilir bir insan olduğuna dair örnekler verilir. • Temel bir değer olarak doğru ve dürüst olma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Verilen örnek durumlarda, dürüst davranışın nasıl olabileceği ve sonuçları üzerinde durulur. • Doğru ve dürüst olmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-9	ADALET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur. 2. Adil olan ve olmayan davranışları ayırt eder. 3. Çevresine karşı adil davranır. 4. Adil olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu farkına varır. 5. Allah'ın adil olduğunu bilir. 6. Peygamberimizin herkese adil davrandığını bilir. 7. Adil davranışların olumlu sonuçlarını fark eder. 8. Karşılaştığı problemlere adil çözümler üretir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan adaletin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Adalet konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çevremize karşı adil davranmamızın önemi üzerinde durulur. • Verilen örnek durumlarda, adaletli bir davranışın nasıl olabileceği ve sonuçları üzerinde konuşulur. • Peygamberimizin herkese adil davrandığına dair örnekler verilir. • Temel bir değer olarak adil davranma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Adil olmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Ek-7: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Dini Bilgiler-2 Kazanımları

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-1	ALLAH'I SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allah'ın var ve bir olduğunu bilir. 2. Tüm varlıkları Allah'ın yarattığını bilir. 3. Allah'ın tüm varlıkları sevdiğini bilir. 4. Allah'ın merhametli olduğunu bilir. 5. Allah'ın her şeyi bildiğini, işittiğini ve gördüğünü bilir. 6. Allah'ı sever ve O'na güvenir. 7. Allah'ın verdiği nimetlerin farkına varır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların Allah'ı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Allah'ın sevdiği davranışları yerine getirmenin O'nu sevmenin göstergeleri olduğu vurgulanır. • Allah'ın bizi çok seven, çok merhametli, bize rızık veren, her şeye gücü yeten vb. özellikleri çocuğa uygun etkinliklerle anlatılır. • Yaratılmış küçük-büyük her şeyin değerli ve saygın olduğu bilinci geliştirilir. • Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin neler olduğu örneklerle vurgulanır. • Çocukları doğadaki varlıkların özellikleri hakkında soru sormaya, merak etmeye, araştırmaya, incelemeye ve keşfetmeye yönelik etkinlikler gerçekleştirilir. • Konu sevgi, merhamet ve şükür gibi daha önceden ele alınan konularla ilişkilendirilir.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-2	PEYGAMBERİMİ SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peygamberlerin görevlerini bilir. 2. Peygamberimizin kişisel özelliklerini bilir. 3. Peygamberimizin insan ilişkilerine yönelik güzel davranışlarından örnekler verir. 4. Peygamberimizle ilgili saygı ifadelerini bilir. 5. Peygamberimizin örnek bir insan olduğunu kavrar. 6. Günlük yaşamında Peygamberimizin bazı davranışlarını model alır. 7. Peygamberimizin çocukları sevdiğini bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların Peygamber Efendimizi (s.a.s.) sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Peygamberlerin insanlara iyiliği öğretmekle görevli insanlar olduğu belirtilir; Peygamberimizin son peygamber olduğuna dikkat çekilir. • Peygamberimizin doğumu, ailesi ve çocukluğu ile ilgili bilgiler verilir, kişiliğine dair özellikleri belirtilir. • Peygamberimizin sevdiği davranışları yerine getirmenin O'nu sevmenin göstergesi olduğu vurgulanır. • Peygamberimizle ilgili saygı ifadeleri işlenirken insanların birbirleri için kullandığı saygı ifadeleri hatırlatılır. Ardından peygamberimizle ilgili Hz. sevgili, yüce gibi nitelermeler ile ismi anılınca söylenen salâvat sözctüklerini konu alan etkinliklere yer verilir. • Peygamberimizin çocuk sevgisine ilişkin örneklere yer verilir. • Çocuklar yemek, dinlenme, selamlaşma gibi hususlarda Peygamberimizin yaptığı davranışları yapmaları konusunda teşvik edilir. • Peygamberimizin sevgisi, merhameti, adaleti, dürüstlüğü gibi O'nun örneklğini gösteren vasıflar, çocukların seviyelerine uygun etkinliklerle anlatılır.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-3	KİTABIMI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an-ı Kerim'in özelliklerini bilir. 2. Kur'an-ı Kerim'e saygı davranışları gösterir. 3. Kur'an-ı Kerim okuduğunu duyduğunda ilgiyle dinler. 4. Kur'an-ı Kerim okumanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunun farkına varır. 5. Namazda Kur'an-ı Kerim'den ayetler okuduğunu bilir. 6. Kur'an-ı Kerim okumanın olumlu sonuçlarını fark eder. 7. Kur'an-ı Kerim okumaya istekli olur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'i sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın sözü olduğu, Allah'ı bize tanıtan bir kitap olduğu, onda insanların uyması gereken ve onları mutluluk ve huzura götüren en güzel kuralların bulunduğu, insan hayatında rehber olduğu gibi hususlar vurgulanır. • Kur'an-ı Kerim'i eline aldığı anda özen göstermek, okunurken sessizce dinlemek vb. Kur'an-ı Kerim'e saygı gösterilmesi gerektiren durumlar ele alınır. • Kur'an-ı Kerim okumanın insan hayatına olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Çocukları Kur'an-ı Kerim okuma konusunda motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-4	İNSANLARI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. İnsanların farklı ve ortak özelliklerini bilir. 2. Ailenin insan yaşamındaki önemini kavrar. 3. Arkadaşlığın insan yaşamındaki önemini kavrar. 4. Toplumsal yaşamda insanların farklı rolleri olduğunu bilir. 5. İnsanların birbirlerine ihtiyaç duyduklarını fark eder. 6. Belli başlı görgü kurallarını bilir. 7. Görgü kurallarına uygun davranır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların en güzel varlık olarak yaratılan insanı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Allah'ın bütün insanları farklı farklı özelliklerde yarattığı, insanların birbirlerine ihtiyaç duyduğu, insanlar arasında yardımlaşmanın önemli olduğu gibi hususlar belirtilir. • Ailenin ve arkadaşların insan ilişkilerinde önemli olduğu vurgulanır. • Toplumsal yaşamda öğretmen, doktor, terzi vb. farklı görevler yapan insanların olduğu, tüm bunların birbirlerine ihtiyaç duyduğu belirtilir. • Belli başlı görgü kurallarının ne olduğu, bu kurallara uygun davranmanın insana ne gibi kazanımlar sağladığı üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-5	KÂİNATI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allah'ın kâinatı bir düzen içerisinde yarattığını fark eder. 2. Doğada vakit geçirirken kâinatın güzelliklerini fark eder. 3. Allah'ın insanlar için pek çok nimetler yarattığını bilir. 4. Çevreyi temiz tutar. 5. Çevreye zarar verici davranışlardan uzak durur. 6. Allah'ın insanlar için yarattığı nimetleri verimli kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların kâinatın yaratılışındaki güzelliği fark etmelerini ve kâinatı sevgi temelinde tanıyıp merak etmelerine katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Allah'ın harika bir şekilde ve bir düzen içerisinde yarattığı dağlar, ağaçlar, çiçekler gibi varlıklara ilişkin çocuklarda çevre farkındalığı oluşturulur. • Çocuklara doğa ve çevre bilinci kazandırmak için sınıf dışı etkinliklere yer verilir. • Çocukların yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan varlıkları (su, toprak, enerji, gıda gibi) dikkatli ve verimli kullanmaları gerektiği (tasarruflu olma) üzerinde durulur. • Allah'ın kâinata insanlara birçok nimet verdiği, bu nimetlerin israf edilmemesi gerektiğine dikkat çekilir. • Çocukların çevredeki doğal güzellikleri korumak üzere sorumluluk almaları sağlanır.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-6	DİNİMİ SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinimizin temel özelliklerini bilir. 2. İslam'ın beş şartını bilir. 3. Kelime-i Şehadet'in dinimizdeki önemini fark eder. 4. Namaz ibadetinin temel özelliklerini bilir. 5. Namaz ibadetine ilişkin rükû ve secde gibi hareketleri yapar. 6. Oruç ibadetinin temel özelliklerini bilir. 7. Zekât ibadetinin başlıca faydalarını bilir. 8. Hac ibadetinin temel özelliklerini bilir. 9. İbadet etmenin olumlu sonuçlarını fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların dinimiz İslam'ı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Dinimizin İslam olduğu, İslam'ın sevgi, barış ve kolaylık dini olduğu, insanlara değer verdiği vb. temel özellikleri üzerinde durulur. • Kelime-i Şehadet, namaz, oruç, zekât ve hac, çocukların seviyesi dikkate alınarak ayrıntıya girilmeden açıklanır. • Namaz ibadetinin yapılışına yönelik etkinliklere yer verilir. • İbadet etmenin insanlara kazandırdıklarının neler olabileceği üzerinde durulur.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-7	DİNİ MEKÂNLARIMIZI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Caminin genel özelliklerini bilir. 2. Camiye gitmeye istekli olur. 3. Ezanın önemini fark eder. 4. Kâbe'nin Müslümanlar için önemini bilir. 5. Mescid-i Nebevî'yi tanır. 6. Mescid-i Aksa'yı tanır. 7. Dini mekânlarda bulunmanın olumlu etkilerini fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların dini mekânlarımızı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Camilerin minare, mihrap, minber, kubbe gibi bölümlerini tanıtmaya yönelik etkinliklere yer verilir. • Kâbe, Mescid-i Nebevî, Mescid-i Aksa tanıtılırken görsel materyallerden yararlanır. • Dini mekânlarda bulunmanın insan ilişkilerine olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Camilerin hayatımızdaki önemi üzerinde durulur.
ÜNİTE-8	VATANIMI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan için vatanın önemini fark eder. 2. Vatanını sever. 3. Bayrağını sever. 4. Vatanı karşı görevleri bilir. 5. Birlik ve beraberliğin vatan için önemini kavrar. 6. Vatan sevgisiyle öne çıkan tarihi şahsiyetleri tanır. 7. İstanbul'un Fethi, Çanakkale Savaşı, 15 Temmuz gibi tarihi olayların önemini kavrar. 8. Vatan için çalışmanın önemini fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların vatanımızı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Vatanın önemi ve vatanımıza karşı onu sevmek, korumak, çalışmak gibi görevlerimiz ele alınır. • Ülkemizin özelliklerini, tarihi ve doğal güzelliklerini tanıttı etkinliklere yer verilir. • Çocuklara vatan ve bayrak sevgisinin kazandırılması için görsel ve işitsel materyallerden faydalanılır. • Önemli tarihi günler ve vatan sevgisiyle öne çıkmış şahsiyetler, çocuğun seviyesine uygun etkinliklerle tanıtılır.
ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-9	BAYRAMLARIMIZI SEVİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ramazan Bayramının temel özelliklerini bilir. 2. Kurban Bayramının temel özelliklerini bilir. 3. Bayramların insanlar üzerindeki olumlu sonuçlarını fark eder. 4. Bayramlaşmanın nasıl yapılacağını gösterir. 5. Kandil gecelerinin Müslümanlar için önemli olduğunu fark eder. 6. Cuma gününün Müslümanlar için özel bir gün olduğunu bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların bayramları sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Ramazan ve Kurban bayramlarının Allah'ın bizlere hediyesi olduğu belirtilir. • Dini ve milli bayramların sevinçleri çoğalttığı, bir araya gelmeye, kaynaşmaya, yardımlaşmaya ve paylaşmaya vesile olduğu vurgulanır. • Kültürümüzde yer alan bazı bayram geleneklerine yer verilir. • Mübarek gün ve gecelerde Müslümanların birbirlerini tebrik ettiğine değinilir. • Bayramlar, kandiller gibi özel gün ve gecelerin birlik beraberlik, kardeşlik, yardımlaşma ve paylaşma gibi sonuçları üzerinde durulur.

Ek-8: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Kur'an-ı Kerim-1 Kazanımları

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-1	KUR'AN-I KERİM'İ TANIMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an-ı Kerim'in özel bir kitap olduğunu fark eder. 2. Kur'an-ı Kerim dinlemeyi sever. 3. Kur'an-ı Kerim'e saygı davranışlarını bilir. 4. Kur'an-ı Kerim öğrenmeye istekli olur. 5. Besmele ve anlamını söyler. 6. Kelime-i Tevhit ve anlamını söyler. 7. Kelime-i Şehadet ve anlamını söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'i sevgi temelinde tanımalarına, okuyup öğrenmelerine katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Kur'an-ı Kerim çocukların kendi seviyelerine uygun olarak ses ve şekil olarak tanıtılır. • Dua ve sûre ezberleri kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Dua ve sûre ezberlemede toplu okuma etkinliklerine yer verilir.
ÜNİTE-2	ا، ب، ت، ث HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Harflerin okuma yönünü fark eder. 2. ا، ب، ت، ث harflerinin isimlerini bilir. 3. ا، ب، ت، ث harflerinin şekillerini tanıır. 4. ا، ب، ت، ث harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 5. ا، ب، ت، ث harflerini seslendirir. 6. Başarı duasını ve manasını söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, çocuğun seviyesine uygun etkinlikler uygulanır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere de yer verilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır.
ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-3	ح، ح، خ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. ح، ح، خ harflerinin isimlerini bilir. 2. ح، ح، خ harflerinin şekillerini tanıır. 3. ح، ح، خ harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ح، ح، خ harflerini seslendirir. 5. Sübhâneke duasını ezbere okur 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere de yer verilir.
ÜNİTE-4	ذ، ذ، ز HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. ذ، ذ، ز harflerinin isimlerini bilir. 2. ذ، ذ، ز harflerinin şekillerini tanıır. 3. ذ، ذ، ز harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ذ، ذ، ز harflerini seslendirir. 5. Salli-barik dualarını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-5	س، ش، ص، ض HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. س، ش، ص، ض harflerinin isimlerini bilir. 2. س، ش، ص، ض harflerinin şekillerini tanıır. 3. س، ش، ص، ض harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. س، ش، ص، ض harflerini seslendirir. 5. İhlas Süresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere yer verilir. • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.
ÜNİTE-6	ط، ظ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. ط، ظ harflerinin isimlerini bilir. 2. ط، ظ harflerinin şekillerini tanıır. 3. ط، ظ harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ط، ظ harflerini seslendirir. 5. Kevser Süresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.
ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-7	ع، غ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. ع، غ harflerinin isimlerini bilir. 2. ع، غ harflerinin şekillerini tanıır. 3. ع، غ harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ع، غ harflerini seslendirir. 5. Tahiyât duasını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere yer verilir. • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.
ÜNİTE-8	ف، ق، ك، ل HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. ف، ق، ك، ل harflerinin isimlerini bilir. 2. ف، ق، ك، ل harflerinin şekillerini tanıır. 3. ف، ق، ك، ل harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ف، ق، ك، ل harflerini seslendirir. 5. Rabbena dualarını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.
ÜNİTE-9	م، ن، و، ه، ی HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. م، ن، و، ه، ی harflerinin isimlerini bilir. 2. م، ن، و، ه، ی harflerinin şekillerini tanıır. 3. م، ن، و، ه، ی harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. م، ن، و، ه، ی harflerini seslendirir. 5. Fatiha Suresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir.

Ek-9: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Kur'an-ı Kerim-2 Kazanımları

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-1	KUR'AN HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER: İlk 14 Harf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin isimleri, şekilleri ve seslerini hatırlar. 2. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin baştaki şekillerini tanır. 3. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin ortadaki şekillerini tanır. 4. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin sondaki şekillerini tanır. 5. Kur'an harflerinden ilk 14 harfin baştaki, ortadaki ve sondaki şekillerini ayırt eder. 6. Harfleri farklı özelliklerine göre gruplandırır. 7. Amentü Duası'nı ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere yer verilir. • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir. • Ezberlenen dua ve surelerin anlamları çocukların seviyeleri dikkate alınarak kısaca açıklanır.
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an harflerinden son 14 harfin isimleri, şekilleri ve sesleri ile ilgili bilgilerini tekrar eder. 2. Kur'an harflerinden son 14 harfin baştaki şekillerini tanır. 3. Kur'an harflerinden son 14 harfin ortadaki şekillerini tanır. 4. Kur'an harflerinden son 14 harfin sondaki şekillerini tanır. 5. Kur'an harflerinden son 14 harfin baştaki, ortadaki ve sondaki şekillerini ayırt eder. 6. Harfleri farklı özelliklerine göre gruplandırır. 7. Amentü Duası'nın anlamını bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harfleri öğretirken çocukların zorlanmaları göz önüne alınarak kolaylaştırıcı ve Kur'an öğrenmeyi sevdirici bir yol izlenir. • Harflerin şekillerinin öğretilmesinde kalemi doğru tutma, noktaları birleştirme, düz ve eğik çizgiler çizme gibi çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağlayacak etkinliklere yer verilir. • Öğretici öncelikle harfi mahrecine uygun seslendirir. Harflerin koro halinde seslendirilmesi yapılarak çocukların katılımı sağlanır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlelerin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir. • Ezberlenecek dua ve surelerin anlamları çocukların seviyeleri dikkate alınarak kısaca açıklanır.

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-3	HAREKELERİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Üstün hareketini tanır. 2. Esre hareketini tanır. 3. Ötre hareketini tanır. 4. Harfleri hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 5. Nâs Suresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların hareke, cezm, şedde, tenvin vb. konuları kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harekelerin harflere kattığı ses değişiklikleri farklı örneklerle gösterilir. • Cezm, şedde ve tenvin işaretinin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilerek söz konusu işaretlerin harflere kattığı sesin mahiyeti örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlenin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir. • Ezberlenecek dua ve surelerin anlamları çocukların seviyeleri dikkate alınarak kısaca açıklanır.
ÜNİTE-4	CEZM İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cezm işaretini tanır. 2. Harfleri cezm işaretine uygun şekilde birleştirir. 3. Felak Suresi'ni ezbere okur. 	
ÜNİTE-5	ŞEDDE İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şedde işaretini tanır. 2. Harfleri şedde işaretine uygun şekilde seslendirir. 3. İhlas Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir. 	
ÜNİTE-6	TENVİN İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tenvin işaretini tanır. 2. Harfleri tenvin işaretine uygun şekilde seslendirir. 3. Kevser Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir. 	

ÜNİTE		KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ÜNİTE-7	UZATMA HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzatma harflerini (ؓ , ؔ , ؕ) tanır. 2. Harfleri uzatma harflerine uygun şekilde seslendirir. 3. Zamirin okunuşu ile ilgili kuralları bilir. 4. Zamirin okunuşu ile ilgili kuralları uygular. 5. Fatiha Suresi'ni ezbere okur ve anlamını bilir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların uzatma harfleri, zamir, lafzatullah vb. konuları kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Uzatma harfleri ve zamirin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilir. • Lafzatullah'ın okunuşu örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Ezberler kolaydan zora doğru önce kelime kelime, sonra cümlenin tamamının tekrar edilmesi şeklinde yapılır. • Ezberlenecek dua ve sûreler öncelikle öğretici tarafından okunur. Daha sonra koro halinde toplu tekrarlarla ezberleme kolaylaştırılır. • Ezberlemede güçlük çekilen dua ve sûreler olduğunda öğretici tarafından konuların yerleri değiştirilebilir. • Ezberlenecek dua ve surelerin anlamları çocukların seviyeleri dikkate alınarak kısaca açıklanır.
ÜNİTE-8	LAFZATULLAHI TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları bilir. 2. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları uygular. 3. Kur'an'dan bir miktar yüzüne okur. 4. Ayetü'l-Kürsi'yi ezbere okur. 	
ÜNİTE-9	KUR'AN-I KERİM OKUMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an'ı Kerim'den bölümler okur. 2. Ayetü'l-Kürsi'yi ezbere okur. 	

Ek-10: 4-6 Yaş Kur'an Kursu Ders Kredileri

Temel Öğretim				
1. Düzey	9 hafta	Haftada 18 saat	162 saat	Dini Bilgiler-1(1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (1-4. üniteler)
2. Düzey	9 hafta	Haftada 18 saat	162 saat	Dini Bilgiler-1 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (5-9. üniteler)
3. Düzey	8 hafta	Haftada 18 saat	144 saat	Dini Bilgiler-2 (1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (1-4. üniteler)
4. Düzey	8 hafta	Haftada 18 saat	144 saat	Dini Bilgiler-2 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (5-9. üniteler)
Yaz Kur 'an Kursları				
1. Yaz Dönemi	9 hafta	Haftada 15 saat	135 saat	Dini Bilgiler-1 Kur'an-ı Kerim-1
2. Yaz Dönemi	9 hafta	Haftada 15 saat	135 saat	Dini Bilgiler-2 Kur'an-ı Kerim-2
Ek Öğretim				
1. Kur	8 hafta	Haftada 6 saat	48 saat	Dini Bilgiler-1(1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (1-4. üniteler)
2. Kur	8 hafta	Haftada 6 saat	48 saat	Dini Bilgiler-1 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (5-9. üniteler)
3. Kur	8 hafta	Haftada 6 saat	48 saat	Dini Bilgiler-2 (1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (1-4. üniteler)
4. Kur	8 hafta	Haftada 6 saat	48 saat	Dini Bilgiler-2 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (5-9. üniteler)

Ek-11: Okul Öncesi Eğitimi Programı Gelişim Özellikleri

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ		
<p>36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zıt kavramları ayırt eder. 2) 1'den 10'a kadar sayar. 3) Bire bir eşleştirme yapar. 4) Üç küple köprü yapar. 5) 1'den 10'a kadar olan nesnelere içinde istenilen sayıda nesneyi gösterir. 6) 4 parçalı yapbozu tamamlar. 7) Renkleri tanıır ve eşleştirir. 8) Resmini gördüğü nesneyi tanımlar. 9) Kendisine söylenen vücut bölümlerini gösterir. 10) Cinsiyetini söyler. 11) Modele bakarak iki nesneden oluşan görüntüyü devam ettirir. 	<p>48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) İnsan resmini 6 ögeyi içerecek şekilde çizer. 2) 4-10 parçalı yapbozu tamamlar. 3) Nesnelere ile rakamlar arasında ilişki kurar. 4) 1-5 nesneyi ortak özelliklerine göre gruplandırır. 5) 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar. 6) Aynı sayıda nesne gruplarını eşleştirir. 7) Verilen iki yarımı birleştirerek bütün oluşturur. 8) Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygular. 9) Bir olayı oluş sırasına göre sıralar. 10) Birkaç nesnenin hangi malzemeden yapıldığını söyler. 11) 10 küple kule yapar. 12) Farklı dokulardaki nesnelere ayırt eder. 13) Renkleri isimlendirir. 14) Kısa bir süre önce gördüğü nesne/kişi/resime ilgili sorulara cevap verir. 15) Resimlerdeki eksik parçaları örneğe bakarak tamamlar. 16) Gösterilen resimlerden öykü oluşturur. 17) Neden-sonuç ilişkisi içeren sorulara cevap verir. 18) Nesnelere çeşitli özelliklerine göre karşılaştırır. 19) İki nesneden oluşan görüntü yapar. 20) Seslerdeki farklılıkları (yüksek ses, kalın/ince ses gibi) ayırt eder. 	<p>60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) İnsan resmindeki eksik vücut bölümlerini çizer. 2) 10-25 parçalı yapbozu tamamlar. 3) Geometrik şekilleri birleştirerek yeni şekiller oluşturur. 4) 6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır. 5) 1'den 10'a kadar olan nesne grupları ile rakamlar arasında ilişki kurar. 6) 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak toplama yapar. 7) 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkartma yapar. 8) Yarım ve bütün olan nesnelere gösterir. 9) 1'den 20'ye kadar olan rakamları sıralar. 10) Eşleştirme, ilişki kurma, gruplandırma ve sıralamayı nasıl yaptığını açıklar. 11) Neden-sonuç ilişkilerini kurar. 12) Kısa bir süre gösterilen bir resimdeki ayrıntıları hatırlar. 13) Bir olaydan sonra ne olabileceğini tahmin eder. 14) Nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. 15) Bir dizi içerisindeki nesnelere birbirlerine göre konumlarını söyler. 16) Miktar bildiren kıyaslama ifadeleri kullanır. 17) Haftanın günlerini sırasıyla söyler. 18) 20'ye kadar ritmik sayar. 19) Günün farklı zaman dilimlerinin isimlerini söyler. 20) Somut nesnelere kullanarak grafik oluşturur. 21) Nesne grafiğini okur. 22) Üç nesneden oluşan görüntü yapar.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİ ÖZELLİKLERİ		
<p>36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sesin geldiği yönü söyler. 2) 3-4 sözcüklü cümleler kurar. 3) Neden, nasıl, kim gibi sorular sorar. 4) Geçmiş zaman ifadelerini kullanır. 5) Konuşmalarında isim ve fiilleri kullanır. 6) Konuşmalarında kişi zamirlerini kullanır. 7) Konuşmalarında sıfatları kullanır. 8) Konuşmalarında çoğul eklerini kullanır. 9) Sohbeta katılır. 10) Duygularını sözel olarak ifade eder. 11) Nesnelere işlevlerini anlatır. 12) İfadelerinin çoğu anlaşılır. 13) Art arda verilen iki veya üç yönergeyi yerine getirir. 14) Kendi kendine şarkı ve tekerleme söyler. 15) Yaptığı günlük işlerle ilgili olarak sorulara cevap verir. 16) İki olayı oluş sırasına göre anlatır. 	<p>48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sesin özelliğini söyler. 2) Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. 3) Birleşik cümleler kurar. 4) 4-5 sözcüklü cümle kurar. 5) Konuşmalarında bağlaçları kullanır. 6) Konuşmalarında olumsuz sözcük yapıları kullanır. 7) Konuşmalarında edat kullanır. 8) Zıt anlamlı sözcükleri kullanır. 9) Sözcüklerin anlamlarını sorar. 10) Nesnelere işlevlerini sorar. 11) Nesnelere işlevleriyle ilgili sorulara yanıt verir. 12) Neden, nasıl, kim gibi sorulara yanıt verir. 13) Art arda verilen iki veya üç yönergeyi yerine getirir. 14) Görüş alanı dışındaki nesnelere ilgili yönergeleri yerine getirir. 15) Kısa, basit öykülerle ilgili sorulara yanıt verir. 16) Az sayıda ses hatasıyla konuşur. 17) Deneyimleriyle ilgili konuşur. 	<p>60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sesler arasındaki farklılıkları söyler. 2) Sesler arasındaki benzerlikleri söyler. 3) Verilen sese benzer sesler çıkarır. 4) Sesinin tonunu, hızını, şiddetini ayarlar. 5) Sıralı ve birleşik cümleler kurar. 6) Cümlelerinde özneye uygun fiil kullanır. 7) 6 ve daha fazla sözcükten oluşan cümleler kurar. 8) Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı kullanır. 9) "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi sorular sorar. 10) "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi sorulara yanıt verir. 11) Cümlelerinde "çünkü, daha sonra" gibi bağlaçlar kullanır. 12) İşaret ve kişi zamirlerini kullanır. 13) Konuşmalarında zaman zarflarını kullanır. 14) Dil bilgisi kurallarını çoğunlukla doğru kullanır. 15) Zıt ve eş anlamlı sözcüklerin anlamlarını söyler. 16) Eş sesli sözcüklerin anlamlarını söyler. 17) Sohbeta katılır ve sohbeti sürdürür. 18) Akıcı konuşur. 19) Dinlediği bir öyküyü anlatır. 20) Resim, nesne veya olaylar arasında ilişki kurarak anlamlı öykü anlatır. 21) Konuşmalarında mizahi kullanır. 22) Çevresindeki yazılı materyalleri tanıır. 23) Yazının bir anlamı olduğunu bilir. 24) Yetişkinlere duygu ve düşüncelerini anlatır. 25) Okumanın günlük yaşamdaki önemini söyler. 26) Yazının yönünü gösterir. 27) Kitaptaki resimlere bakarak okuyormuş gibi yapar.

**MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ**

**36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN
SOSYAL VE DUYGUSAL
GELİŞİMİ**

- 1) Kendisi ile ilgili sorulara cevap verir.
- 2) Grup oyunlarına katılır.
- 3) Sıraya girer.
- 4) Sırasını bekler.
- 5) Nezaket sözcüklerini kullanır.
- 6) Duygularını ifade eder.
- 7) Başkalarının duygusal ifadelerini fark eder.
- 8) Yetişkin denetiminde kurallara uyar.
- 9) Basit sorumlulukları yerine getirir.
- 10) Kendisi hakkında olumlu ifadeler kullanır.
- 11) Kendine ait nesnelere paylaşıp.
- 12) Gerekli durumlarda izin ister/izin alır.

**48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN
SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ**

- 1) Adını, soyadını ve yaşını söyler.
- 2) Duygularını jest ve mimiklerle ifade eder.
- 3) Başkalarının duygularına uygun tepkiler verir.
- 4) Yetişkin/akran liderliğine uyum gösterir.
- 5) Bir sorunu olduğu zaman yardım ister.
- 6) Başkalarına yardım etmeye karşı isteklidir.
- 7) Başladığı işi sürdürme çabası gösterir.
- 8) Sosyal problemlerini çözme konusunda çaba gösterir.
- 9) Gerekli durumlarda bağımsız davranır.

**60 - 72 AYLIK ÇOCUKLARIN
SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ**

- 1) Evinin adresini söyler.
- 2) Ebeveyninin telefon numarasını söyler.
- 3) Duygularını belli eder.
- 4) Başkalarının duygularını açıklar.
- 5) Kendini özgün yollarla ifade eder.
- 6) Kurallara uyar.
- 7) Gerekli durumlarda kuralları başkalarına açıklar.
- 8) Aldığı sorumluluğu yerine getirir.
- 9) Kendine güven duyar.
- 10) Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.
- 11) Yeni tanıştığı bireylerle kolay iletişim kurar.
- 12) Amaçları doğrultusunda davranır.
- 13) Duygularını kontrol eder.
- 14) Gerekli durumlarda liderliği üstlenir.

**MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
MOTOR GELİŞİM ÖZELLİKLERİ**

**36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN
MOTOR GELİŞİMİ**

- 1) Düz çizgide yürür.
- 2) Kollarını sağ kol sol bacak/sol kol sağ bacak salınımı yaparak kaçar.
- 3) Çift ayakla yerinde sıçrar.
- 4) Tek ayak üzerinde sıçrar.
- 5) Durduğu noktadan çift ayak öne doğru atlar.
- 6) Değişik yönlere yuvarlanır.
- 7) Topu iki eliyle hedefe atar.
- 8) Topu yere vurup tutar.
- 9) Durduğu yerde ayakla sabit topa vurur.
- 10) Atılan topu bütün vücudu ile tutar.
- 11) Raketle yukarıya doğru topa vurur.
- 12) Tek ayak üzerinde 4-5 saniye durur.
- 13) Denge tahtasında kısa mesafe yürür.
- 14) Bisikletle pedal çevirerek ilerler.
- 15) Sıvıları bir kaptan başka bir kaba boşaltır.
- 16) Yumuşak malzemeleri kullanarak değişik şekiller oluşturur.
- 17) Verilen basit şekilleri keser.
- 18) Basık-yapıştırma işlerini yapar.
- 19) Daire şeklini çizer.
- 20) 8 küple kule yapar.
- 21) Müzik eşliğinde serbest dans eder.

**48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN
MOTOR GELİŞİMİ**

- 1) Dairesel çizgide yürür.
- 2) Kaçarken komutla yön değiştirir.
- 3) 30 cm yükseklikten atlar.
- 4) Engelin üzerinden çift ayak atlar.
- 5) Durduğu yerden kollarından kuvvet olarak çift ayakla ileri doğru atlar.
- 6) Tek ayak üzerinde ritmik olarak 4-6 kere sıçrar.
- 7) Galop hareketini yapar.
- 8) Kayma adımı yaparak ilerler.
- 9) Tek ayakla sekme hareketi yapar.
- 10) Topu yerde 3 kere sektirir.
- 11) Küçük topu tek elle atar.
- 12) Atılan topu elleriyle tutar.
- 13) Küçük topu yerden yuvarlar.
- 14) Kaçarak sabit topa ayakla vurur.
- 15) Raket/sopa ile sabit topa vurur.
- 16) Tek ayak üzerinde 7-8 saniye durur.
- 17) Denge tahtasında ayak değiştirerek yürür.
- 18) Bisikletle kışeleri döner.
- 19) Basit dans adımları yapar.
- 20) Örneğe bakarak gösterilen model çizer.
- 21) Nesnelere ipe dizer.

**60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
MOTOR GELİŞİMİ**

- 1) Engelin üzerinden kaçarak atlar.
- 2) Ritme uygun olarak sekme hareketi yapar.
- 3) Tek ayak sıçrayarak 2-3 m ilerler.
- 4) Topu tek elle omuz üstünden atar.
- 5) Topu tek elle yerden yuvarlar.
- 6) Belli bir mesafedeki hedefi vurur.
- 7) Topu yerde 5-6 kere sektirir.
- 8) İp atlar.
- 9) Vücudunun farklı bölümlerini kullanarak dengede durur.
- 10) Tek ayak üzerinde 9-10 saniye durur.
- 11) Çeşitli hareketleri müzik ve ritim eşliğinde ard ardına yapar.
- 12) Yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçalı kompozisyonlar oluşturur.
- 13) Örneğe gösterildiğinde köşeli çapraz şekilde katlar.
- 14) Örneğe bakarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen çizer.
- 15) Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgiler çizer.
- 16) Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgilerden yeni bir şekil oluşturur.
- 17) Kalem doğru tutar.
- 18) Örneğe bakarak 1-5 arası rakamları yazar.

**MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ**

**36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ**

- 1) Kendi kendine yemek yer.
- 2) Düğmesiz ve başsız giysileri yardımsız çıkarır.
- 3) Yardımla giyinir.
- 4) Giysilerini ön ve arkasını ayırt ederek giyer.
- 5) Ellerini ve yüzünü yardımla yıkar, kurular.
- 6) Dişlerini yardımla fırçalar.
- 7) Saçını yardımla tarar.
- 8) Tuvalet gereksinimini yardımla karşılar.
- 9) Kendine ait eşyaları toplar.

**48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ**

- 1) Saçını tarar.
- 2) Giysilerini yardımsız çıkarır, giyer.
- 3) Giysisindeki büyük düğmeleri ilikler, çözer.
- 4) Giysilerini asar.
- 5) Ayakkabılarının bağcıklarını yardımla bağlar.
- 6) Ellerini ve yüzünü yardımsız yıkar.
- 7) Dişlerini fırçalar.
- 8) Sofra kurallarına uygun davranır.
- 9) Yemekle ilgili araç gereçleri doğru kullanır.
- 10) Ev işlerine yardımcı olur.
- 11) Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar.

**60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ**

- 1) Dişlerini fırçalar.
- 2) Elini yüzünü yıkar, kurular.
- 3) Vücudunu yıkar.
- 4) Günlük işlerde sorumluluk alır ve yerine getirir.
- 5) Hava şartlarına uygun giysiler seçer.
- 6) Giysilerini kendi kendine çıkarır, giyer.
- 7) Giysilerinin düğme ve çitçitlerini çözer, ilikler.
- 8) Ayakkabılarını bağlar.
- 9) Yemek araç gereçlerini doğru kullanır.
- 10) Yemek tabaklarını veya servis tepsisini taşıyır.
- 11) Temizlikle ilgili malzemeleri doğru kullanır.
- 12) Tehlike yaratacak durumlardan kaçınır.

Ek-12: Yenilenen Müfredatlarda Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar

Ek 2. Yenilenen Müfredatlarda Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar

Değerler	Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar
adalet	adil olma, eşit davranma, paylaşma...
dostluk	diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma...
dürüstlük	açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma...
öz denetim	davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme...
sabır	azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme...
saygı	alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme...
sevgi	aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma...
sorumluluk	kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme...
vatanseverlik	çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme...
yardımseverlik	cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma...

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Büşra BACI		
Doğum Yeri ve Yılı	Sürmene 20.05.1993		
Medeni Durumu	Bekâr		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi			
Öğrenim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lisans	2012	2016	RTEÜ İDKAB
Yüksek Lisans			
Doktora			
Çalıştığı Kurum (/lar)		Başlama - Ayrılma Yılı	
1.			
2.			
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar	-		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	-		
Yayınlar	-		
Aldığı Ödüller	-		
Diğer	-		
İletişim (eposta)	busrabaci61@gmail.com		